

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MOHÁCSY (MAHÁCS) LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Egy ítélethez.

Ha a napilapok nem foglalkoztak volna vele szél-tében-hosszában, mi se íránk róla. Nem szeretjük az olyan témákat, amelyeknek akármilyen vonatkozása veszélyeztethetné mindig követett szempontunkat: a Csendőrségi Lapok nyilvánosságának a testület belső és külső érdekeivel való összeegyeztetését. Ugy érezzük azonban, hogy a napilap nyilvánossága ezúttal minket is felmentett, nem annyira magának az esetnek, mint inkább annak az elhallgatása alól, ami abban megszívlelendő.

Együtt nyomozott a közelmúltban egy nagyobb-szabású bűnesetet az illetékes őrs és a nyomozó alosztály. Ügyes, hozzáértő, tanulságos és ami a fő: eredményes volt a nyomozás. A gyanúsított kézrekerült, a bizonyítékok jórészt is sikerült biztosítani, derekas munkát végzett a csendőrség. Mint eddig annyiszor, most is megfelelt a törvény és az utasítás várakozásának, amit röviden abban foglalhatunk össze, hogy a csendőrség előtt nincs rejtély, nincs ismeretlen tettes és kiderítetlen bűncselekmény, legfeljebb csak olyan, amire könnyebben vagy nehezebben derül világozóság.

A nyomozásnak azonban kellemetlen és — valljuk be — restelleni való utóhangja támadt. A nyomozásnak egyik, állapítsuk meg mindjárt: igen érdemes részese, az illetékes szakaszparancsnok „bizalmas” jelentést tett a királyi ügyészségnek s abban kifejtette, hogy a nyomozás érdeme nem a nyomozó alosztályé, hanem az övé, mert ő bírta a gyanúsítottat beismerésre. A királyi ügyészség, nagyon természetesen, nem méltányolta a bizalmas mezbe öltözött önéretet illetően túltengését, hanem a jelentést fegyelmi elbírálás végett áttette a kerületi parancsnoksághoz. Ami ezután következett, tudjuk az újságokból: a haditörvényszék — nem jogerősen — négyheti foglár-fogsággal sujtotta meg gondolatlan bajtársunkat.

Sehol sem olyan helyénvaló, hasznos, sőt bizvást mondhatjuk: nélkülözhetetlen az egyéni ambíció, a hibátlan, fáradhatatlan és eredményes munkára való önzetlen törekvés, mint éppen a nyomozó szolgálatban. Mert a bűnügyi nyomozás alaki és módszertani ismereteinek és szabályainak kimeríthetetlen tárháza ma már korlátlan rendelkezésére áll ugyan mindenkinek, akinek szorgalma és tehetsége van, hogy meg-

tanulja, de életet, lelket, kézzelfogható eredményességet mégis csak íratlan emberi erények és olyan tulajdonságok visznek a holt tudományba, amelyek közelebb állanak a munka erkölcsi követelményeihez, mint a száraz szakszerűségnek paragrafusokba szedhető tételeihez. Lelkiismeretlen, dologtalan, hivatásával szemben kényelmesen közömbös ember szakképzettsége mitsem ér, mert kihasználatlanul marad s mert a munka lelkét: az örömet, amit abban lelünk s a minél nagyobb és tökéletesebb teljesítmény némes nyugtalanságát az ész teljesítőképesége egymagában pótolni nem tudja.

A csendőrnél is dicsérnivaló tehát, ha minél nagyobb részt kér magának a testület közös munkájából, ha azt nem lerázni, vagy másokra tolni igyekszik, hanem szívesen vállalni és becsületesen elvégezni. Ha nyomozás adódik, vegye ki abból is a részét minél több, minél jelentősebb eredménnyel, ami alatt persze nemcsak „szenzációsan drámai lefolyású” beismeréseket értünk, hanem részletfeladatokat is, amelyekből a végső eredmény rendszerint összetevődik, de amelyeknek összeszedéséhez sokszor semmivel sem kell kevesebb rátermettség, mint egynémely mutatósabb eredményhez, amelyik néha úgy, együttóhelyünkben is az ölünkbe pottyánhat.

De bármilyen része legyen is valakinek egy nyomozásban, bizonyos, hogy egy ember egymagában és úgy, hogy minden érdem kizáróan csak az övé legyen, ma már nem tud nyomozni. Sőt: nem tud az őrs, de a nyomozó alosztály sem. Mindenkinek megvan a maga működési és feladatköre s akkor tesz igazi hozzáértésről tanuságot, ha azon belül marad. Az őrs helyi és személyi ismeretét nem pótolhatják a nyomozó alosztály nagyobbvonalú tapasztalatai és szakismeretei, de a nyomozó alosztály szélesebb áttekintését és technikai felszerelését sem pótolhatja csupán egyetlen őrskörlet helyi és személyi viszonyainak ismerete. Azt pedig egyenesen neveltséges feltételezni, hogy a nyomozó alosztály egyes őrs- vagy szakaszparancsnok helyi sikereire pályáznék, van egyéb gondja is éppen elegendő. Hiszen a nyomozó alosztály még a bíróság előtt sem szerepel, minden eredményét az őrsnek adja át, a feljelentést is az őrs teszi meg: ugyan mivel lehetne hát az őrs szerepét még jobban kidomborítani és az érdemeit még jobban elismerni?

No és végül: minden fiatal csendőr jól tudja, hogy a bizonyíték a fontos, nem a beismerés. Ha nincs bizonyíték, a beismerés csak féleredmény, ha meg bizonyíték van, igazán mindegy, hogy így vagy amúgy hívják-e a csendőrt, aki a gyanúsítottat amellet még beismerésre is bírta. Kár volt ilyen bajt csinálni belőle.

A képességvizsgálatról.

Írta: SZILÁDY GYULA százados.

Nemrég jelent meg a Csendőrségi Közlönyben a körrendelet, amely felhívja az 1922., 1923. és 1924. években belépett törzsőrmestereket az 1934—35. évi őrsparancsnokképző tanfolyamra való jelentkezésre.

Ma már nemcsak az őrsparancsnokképző iskolába, de a próbacsendőrként való felvétel is bizonyos mértékben egy új rendszerű kipróbálásnak, az úgynevezett képességvizsgálatnak az eredményétől van függővé téve. Hosszabb idő óta foglalkozom ezzel a — nálunk legalább — még egészen újszerű vizsgálati módszerrel, alkalmam volt az ehhez szükséges ismereteket több tiszti bajtársammal egyetemben tanfolyamon is elsajátítani, az elméletben tanultakat gyakorlatilag is kipróbálni, azért azt hiszem, jó szolgálatot teszek elsősorban azoknak a csendőröknek, akik ilyen vizsga előtt állanak, ha őket a képességvizsgálat lényegével és általános tájékozódásukhoz szükséges tudnivalóival megismertetem, annál inkább, mert tudom, hogy a képességvizsgálat célját és mibenlétét illetően a csendőrök legnagyobb része meglehetősen tájékozatlan.

Jöjjünk tisztába mindenekelőtt magával a szóval. Mi a képességvizsgálat? Valakinek a megvizsgálása abból a szempontból, hogy bizonyos képességek megvannak-e benne s ha igen, milyen fokban. Idegen szóval: psychotechnikai vizsgálatnak nevezzük a képességvizsgálatot, ami a görög „psyché” (lélek) és technika (műtan) szónak az összetételéből származik. Ha szószerint fordítanók, „lélekműtani” vizsgálatnak kellene neveznünk, de mert ez magyarul rosszul és erőltetetten hangzanék, azért kapta a sokkal jobban hangzó és közérthetőbb „képességvizsgálat” elnevezést.

Föltámadunk!

„Föltámadt Krisztus e napon...”

Kondul a harang, zendül az ének,

Buzgón éneklük ifjak és vének:

„Alleluja!”

A természet szíve melegével

Megtöri bilincset a zord hidegnek,

Kidugja fejét az alvó virág,

S erdő, mező új életre kelnek.

Néma temetőnek sírhalmain

A letűnt élet helyén támad más,

Bús sírhalmok fakadó virága

Azt hirdeti, hogy van föltámadás.

Induljunk ki onnan, hogy minden embertársunkat igyekezzünk, mielőtt vele érintkezésbe lépünk, minél alaposabban megismerni. Nem figyeljük-e meg a barátunk értelmi, szellemi és jellembeli tulajdonságait, mielőtt vele szoros barátságot kötünk? Miért? Mert nem érdekünk, hogy olyan emberrel tartsunk barátságot, aki arra nem érdemes. Pedig itt csak érzelmi kapcsolatról van szó. Ha azonban valakit nem barátunkká, hanem alkalmazottunkká akarunk fogadni, már nemcsak érzelmi, hanem anyagi érdekünk is, hogy olyan embert fogadjunk fel, akinek hasznát tudjuk venni és aki meg fog tudni felelni a követelményeknek, amelyeket a neki nyújtott fizetés ellenében tőle elvárhatunk.

Mit csinált az ember eddig, ha olyasvalakit akart alkalmazni, akit azelőtt nem ismert? Többféle eljárást követett.

Leggyakoribb az, hogy az alkalmazandó egyént valaki ajánlja. Vagyis az ajánló személyéhez fűződő bizalmat előlegezzük az ajánlottnak is. Biztos-e ez az eljárás? Nem, mert az ajánlásnál, tudjuk, a személyes barátság, a rokonság, lekötöttség, szíveség stb. nagy szerepet játszik és így az ajánlott egyén személyes értéke nemcsak hogy nem domborodik ki kellőképpen, de az ajánló személye mellett sokszor másodrendű szerepet játszik. Kielégítő eredményt tehát ettől az eljárástól nem várhatunk.

Nem sokkal értékesebb a bizonyítványok alapján való kiválasztás sem. Sok munkaadó már csak azért is jó bizonyítványt ad az alkalmazottjának, hogy ne ártson neki. Hogy az alkalmazott a jó bizonyítványt valóban megérdemli-e, azzal nem sokat törődik, főleg, ha úgyszólván elmegy tőle. De sok munkaadó, akinek sok az alkalmazottja, nem is ismeri annyira minden egyes alkalmazottját, hogy annak képességeit, jó vagy rossz

Föltámadással biztat fejfája,

Keresztje a csöndes temetőnek:

Fejfák tövében, holtak csontjain

Holt virágok helyett élők nőnek...

Magyar népem! Ki ezer év óta

Régi síron az újabbat ásod,

Csak neked ne lenne hát még egyszer

Tavaszi nyílásán föltámadásod?!

Holtak porából is új élet kél,

S újabb virág csak neked nem fakad?

Föltámadásod dicső himnuszát

Sohase zengheti már ajakad?

Századokon át mások életét

Azért őrizted véres karddal ott,

Hogy véreden életet adj másnak,

S te magad légy: se élő, se halott?!

*

„Alleluja!”

Buzgón éneklük ifjak és vének,

S magyarul szól a magasztos ének,

Magyarul szól, meghallja az ég is:

„Föltámadunk, föltámadunk mégis!”

Amerika.

KEMÉNY GYÖRGY.

tulajdonságait, előnyeit vagy hátrányait alaposan elbírálni tudná. Így aztán a bizonyítványok legtöbbször csak üres frázisokat tartalmaznak, amelyek alapján azok tulajdonosának igazi értékére megint csak nem lehet megnyugtató módon következtetni.

Vannak, akik úgy igyekeznek az alkalmazottaikat megismerni, hogy személyes bemutatkozást kívánnak tőlük. Ennek a megbízhatósága is kétes. Eltekintve attól, hogy néhány percnyi beszélgetés alatt lehetetlen valakit megismerni, a munkaadó sok esetben nem tudja magát a személyes rokon- vagy ellenszenv első, felületes benyomása alól mentesíteni, annál kevésbbé, mert a legtöbbször akaratlanul lép fel. Pedig vannak ellenszenves megjelenésű egyének, akik elsőrangú munkaerők és fordítva. A személyes megbeszélésnek mindenesetre megvan az az előnye, hogy a munkaadónak módjában van az alkalmazandó egyén szakképzettségéről és általános értelméről, intelligenciájáról meggyőződni, de persze erről is csak futólagosan, amennyire az aránylag rövid idő megengedi.

Meglehetősen gyakori az az eljárás is, hogy a munkaadó az alkalmazottját próbaidőre, vagy próbamunkára veszi fel. Ez sem teljesen megbízható, mert hiszen jól tudjuk, hogy aki próbaidőre van felvéve, az a próbaidő alatt nem úgy dolgozik, ahogy rendszeren szokott, hanem megerőlteti magát, szorgalmasabb, megbízhatóbb, pontosabb, gondosabb, mint rendszeren s így bizonyos mértékben megtéveszti a munkaadóját a normális teljesítőképessége felől. De hátránya ennek az eljárásnak az is, hogy hosszadalmas és költséges.

Másokat megint az alkalmazás első ideje — mondjuk az első esztendő — alatt megfigyelnek és a tapasztalatokat feljegyzik. Ezekből a feljegyzésekből azután mozaikszerűen tevődik össze a megfigyelt egyénisége.

Ez az eljárás sem tökéletes, mindenekelőtt azért nem, mert szintén hosszadalmas, de alkalmatlan egyéneknek hosszabb időn át való alkalmazását is eredményezheti.

Ezek a módszerek tehát — ha nyújtanak is némi lehetőséget az alkalmazottak megismerésére — nem váltak be. Mind sűrűbbé vált az óhajlás valami olyan módszer után, amellyel a legrövidebb idő alatt tárgyilagosan és egyértelműen (azaz bizonyos tulajdonságokra vonatkoztatva), kevés fáradtsággal és olcsón egy eddig teljesen ismeretlen egyén jellemtulajdonságaira és képességeire lehessen következtetni. Ezt a módszert a lélektan segítségével a képességvizsgálatban találták meg.

Mi tehát a képességvizsgálat? Nem egyéb, mint az embernek kísérleti úton való megfigyelése, amikor is mesterségesen előidézett helyzetekben a vizsgálandó viselkedésének, cselekvéseinek, teljesítményének megfigyelése által történik a megismerés.

A képességvizsgálat tudományos módszer szerint megállapított különféle gyakorlatok, feladatok, próbák sorozatából áll. A próba (angolul: teszt) pontosan körülírt feladat, amellyel a legegyszerűbb módon, a legrövidebb idő alatt és bárhol (tehát nemcsak tanteremben) a vizsgált egyén bizonyos képességeit megállapíthatjuk.

A képességvizsgálatokat főképpen a gyáripárban kezdték először rendszeresen alkalmazni, de ma már alkalmazást nyer a legkülönbözőbb hivatásokban is.

Amikor a XIX. században, az ipar fejlődésével a falusiak a városokba özönlöttek, mindenki azt a munkaalkalmat ragadta meg, ami éppen kínálkozott. A munka megválasztásában való közömbösség azonban elsősorban maguknak a dolgozóknak vált kárára. Van-

Trembiczki.

Írta: NAGY LAJOS I. törzsőrmester (Szombathely).

Írtak akkor 1920-at és nagypénteket. A székesegyház tornyában fahangon csattogott a harangok helyett a kerepelő, lent az utcán pedig kézigránáttal körülzúdult „felszabadítók” lesték az Úrhoz igyekvők arcát.

Azóta se láttam annyi népet a Názárethi koporsója körül.

Valami különös érzés futott át rajtam. Letöröltem arcomról könnyeimet és fátyolos szemekkel végignézttem az ódon falakon, a főoltár lépcsőin, ahol annyit adminisztráltam.

Mikor kiléptem a hatalmas tölgyfaajtón, ott állt a templom előtt Trembiczki.

Szakadásig feszült rajta az új impérium táborizöld egyenruhája s a nap sugarai kacérkodva csillogtak rohamkése nikkelezett markolatán.

Tavaly találkoztam újra vele Sátoraljaujhelyen. Allt előttem, a magyar csendőr előtt, rémülettől halálra váltan, összegörnyedve, arcán a reménytelen kór rózsáival.

Nagypéntek volt. A tizennegyedik azóta, hogy elváltunk. Az ujhelyi templomtornyokban is szólt a kerepelő. Hangját felhozta a szél a Sátorhegy oldalára, ahol találkoztunk, két örök ellenség: ő és én.

*

Kegyetlen rosszul állott akkor a szénám. Péter Sporkowszkyknál harmadszor szekundáztam fizikából.

Szegény jó apám akkor tért meg rokkantan a hadifogságból. Kétségbeesve jött a tanári konferenciára, ahova őt is megidéztek. Ma sem tudom, mit végeztek

akkor a tanárim a zárt ajtók mögött. Csak arra emlékszem, hogy amint apám kijött az igazgatói irodából, hatalmas nyaklevest adott muszkaüző tenyerével.

— Gyere! — kiáltotta rám és elvitte új szállásomra, Rozália kisasszonyhoz, akit tanárim ajánlottak neki.

— Ha jelesre nem javítasz, a szemem elé ne kerülj! — búcsúzott el tőlem és otthagytott Rozália kisasszonynál.

Rozália kisasszony már jóval túljárt az ötvenen és arról volt híres, hogy az ő diákjai sohasem buktak meg. Ennek pedig az volt a magyarázata, hogy nem fogadott magához más diákot, csak csendőrök fiait.

Valamikor az én apám is csendőr volt. Ez lett az ajánló levelem és így kerülhettem és is hozzája.

Négyen voltunk akkor az ő fogadott fiai: Trembiczki Pali, aki a legidősebb volt közöttünk, Hutka Jancsi, Arnóczki Pista és én.

A Trembiczki és a Hutka apja tábori csendőr volt, az Arnóczki Pistáé pedig valahol a Szepességben szolgált.

Harmadikosok voltunk, „bunkók”. Csak a Trembiczki járt hatodikba. Ő volt Rozália kisasszony házi rendeleteinek könyörtelen végrehajtója. Úgy tekintettünk rája, mint valami nagyhatalmasságra.

Rozália kisasszony minden héten egyszer felvette bársonycipkés főkötőjét, felhúzta könyökig érő félujjas keztyűit és elsétált az iskolába, ahol sűrű kézcsokok között érdeklődött paptanárainktól előmenetelünk felől. Jaj volt annak, akinek a legkisebb rovás mutatkozott a fületöve mögött.

Azonnal „adresszolt” egy kártyát a megtévedt nebuló papjának (nem a mamának), kérvén az érdekelt papát

nak például betegségek, amelyek bizonyos iparágakban könnyebben, gyakrabban lépnek fel, mint másutt (ólommérgezés, tüdőbaj, csúz, szembetegségek stb.). Ez a körülmény indokolta tette, hogy az illető iparágakban elsősorban olyan munkások alkalmaztassanak, akiknek egészséges a tüdejük, erős az izomzatuk, jó a szemük stb., vagyis akik arra a betegségre, amely őket az illető iparágban fenyegeti, kevésbé hajlamosak, azokkal szemben ellenállóbbak.

A gépipar fejlődése mind különlegesebb feladatok elé állította a dolgozókat. Amikor vasutakat kezdték építeni, kitudódott, hogy nem mindenik — különben egészséges szemű — ember képes a piros színt a zöldtől megkülönböztetni. Akármilyen jó gépész is tehát valaki, akármilyen ügyes és megbízható egyébként, mozonyvezetőnek nem alkalmas, ha úgynevezett színvakóságban szenved. A vizsgálatokat tehát erre a körülményre is ki kellett terjeszteni.

A vállalatok arra törekszenek, hogy műszerekhez és drágább gépekhez olyan munkásokat alkalmazzanak, akiknek éppen erre a munkára való rátermettségéről előzetesen meggyőződtek, nehogy egy avatatlan munkás kárt okozzon. Eredetileg addig gyakoroltatták a munkást a gépnél, amíg a szükséges ismereteket elsajátította. A kipróbálásnak ez a módja azonban hosszadalmas volt, de költséges is, mert a kipróbálás ideje alatt a munkás mégis csak kárt okozott. Később tehát a munkásokat nem magánál a gépnél gyakoroltatták, hanem külön erre a célra készített műszerekkel próbálták megállapítani, hogy a teljesítendő munka elvégzéséhez szükséges hajlamosság megvan-e bennük, vagy sem. Ez képezte a mai képességvizsgálat kiindulópontját. Ezzel a rendszerrel a vállalatok olyan jó eredményeket értek el, hogy a vizsgálatokat

egyedül hajlamokról szellemi képességek és erkölcsi tulajdonságok megállapítására is kiterjesztették, itt is ugyan csak jó eredménnyel.

Az elgondolást, hogy egy bizonyos hivatás gyakorlásához bizonyos meghatározott képességek szükségesek, már a legrégebbi időkben is ismerték ugyan az emberek, de ezeknek a képességeknek és jelenlétüknek vagy hiányuknak megállapítása csak az utóbbi évtizedek vívmánya. A franciák voltak az elsők, akik tudományos módszerrel törekedtek a legmegfelelőbbek kiválogatására. Már 1915-ben két orvossal vizsgáltatták lélektani alapon a repülők alkalmasságát. Rendszerüket lényegtelen változtatással az angolok is átvették, egy évvel később pedig Németország, a francia eredményekre támaszkodva már a gépkocsivezetők kiválogatását szorgalmazta hasonló alapon. Olaszország is, amikor a háborúba beavatkozott, a repülők lélektani vizsgáztatásával kereste az eme szolgálatra legalkalmasabb emberanyagot. Amerika pedig — e téren is amerikai méretekben — a háború alatt már páratlan arányú tömegvizsgálatot alkalmazott: kétféle katonát vizsgáltatott meg képességvizsgálati úton és mindenkit e képességvizsgálat eredménye szerint osztott be a különféle fegyvernemekhez. Ezek a vizsgálatok már az értelmi képességre is kiterjedtek és arra vezettek, hogy mindenkit öt értelmességi csoport valamelyikébe sorolják. A legértelmesebb embereket vezető helyre tették, az értelmetleneket pedig be sem sorolták, még ha orvosi szempontból megfeleltek is. (Tudni kell, hogy Amerikának békeidőben csak aránylag csekély létszámú hivatásos hadserege van, a háborúban tehát az egész hadseregét újonnan kellett felállítania.)

Az értelmi képességeken kívül természetesen súlyt kell helyezni a jellembeli tulajdonságok megállapítására

a lehető leggyorsabb megjelenésre a tanulmányokban ellustult ifiúr felfrissítése végett.

Csodálatos, hogy Rozália kisasszony eme leveleire mily pontosan megjötték az érdekelt papák. Elcsattogtak a viszontlátás örömei, elhangzottak az atyai dörgedelmeik s a megtévedt nebuló szorgalmasan biflázva javított.

Lassan teltek a napok. Mire elkövetkezett a félév, kétségbeesett szorgalommal jelesre javítottam P. Spokovszkynál.

Estende, amikor a Darnó felől fújó szél hazakergett bennünket a Hernád jegéről, körülültük a duruzsoló kályhácskát s hallgattuk Rozália kisasszony leányifjúságának szomorú történetét.

— Édes galambocskáim — szokta volt mondani ilyenkor, — majdnem csendőrné lettem ám én is. Az Ebenbacher varrójában, de az egész Beresényi-utcában nem volt olyan helyre leány, mint én! Udvarlóm kettő is akadt. Volt egy bíró (sohasem kérdeztük, hogy kisbíró, vagy törvényszéki bíró volt-e), aki már el akart gyűrűzni. És volt egy csendőr is, az én drága jó Misikém. Olyan csendőr volt, mint a ti édesapátok. Itt szolgált Kassán. Ha ment a postára, vagy erre jött szolgálatból, olyan szépen tudott köszönni!

Egyszer aztán nem jött az én Misikém. Az a bolondos bíró feljelentette valamiért és elhelyezték valahova Liptóba, ahol egy átkozott rabsic agyonlőtte.

Amikor ehhez a fejezethez jutott, mindig megeredtek a könnyei.

— A bírónak kiadtam az útját. S ezért bánatában annyi borovicskát ivott, hogy meggyulladt benne és ő is meghalt.

Illetlenségnek tartottuk volna, hogy Rozália kisasszonyt megzavarjuk. Lassan kiódalogtunk a konyhából, magára hagyva őt örök bánatával.

A második félév vége felé jártunk. Közeledtek a vizsgák is, amikor rendkívüli eset zavarta meg csendes életünket.

Trembiczki, a Rozália kisasszony mintadiákja megszökött.

Az apja dühöngött. Rozália kisasszony sírt. Rendőrök jöttek, mentek, de bizony Trembiczkinek híre-hamva nem lett.

Hónapok mulva írt az anyja levelet, amelyben közölte, hogy szerelmes Palikája az anyai nagyanyjánál van Brünnben, ahol a tanulmányait magánúton folytatja.

A második esztendőt töltöttem Rozália kisasszonynál.

1918-at mutattak a naptárak. Kezdték megbolondulni a világ.

Egy októberi napon beállított Trembiczki barátunk. Oda lettünk ámulatunkban, amikor megláttuk. Köszöntésünket csak félvállról fogadta s úgy állt ott a siránkozó Rozália kisasszony előtt, mint egy született világfi. Vágott lakkcipőt viselt, élesre vasalt nadrágot, vérvörös nyakendőt és olyan kalapot, amilyent csak a tanároknak volt szabad hordani. Kobakot.

Amikor két órakor hazajöttünk, Trembiczki már nem volt a szállásunkon. Rozália kisasszony lelkendezve mesélte:

— Nagy úr lett ám, édeseim! De nagy úr ám! Azt mondta, hogy nemsokára ő lesz Kassán... jaj, ha ki tudnám mondani? mi is lesz? Valami igen nagy lesz!

Nevettünk Rozália kisasszonynon és kíváncsian néze-

is. Ha előre meg tudom mondani, hogy ki a bátor ember és ki a gyáva, akkor természetes, hogy ha válogatnom lehet, katonának a bátrát fogom választani. De ha egészen meg akarjuk ítélni egy ember használhatóságát, akkor nemcsak az értelmi és a jellembeli tulajdonságaira vagyunk kíváncsiak. Attól az embertől, akit valamilyen szakkiképzésre készítünk elő, megkívánjuk, hogy birtokában legyen mindazoknak az előfeltételeknek is, amelyek az eredményes kiképzést biztosítják. Megvizsgáljuk tehát pl. azt is, hogy az érzékszervei hogyan működnek, milyen az ügyessége, kézügyessége, mozgékonyasága stb. stb.

Ha az orvos megvizsgálja az embert, megmondja minden szervéről, hogy ép, egészséges-e, jól működik-e vagy rosszul? Ebből megtudjuk, hogy az illető szervezete miféle megterhelést bír el, hogyan fog működni a jövőben, mit várhatunk attól? Vagyis mintegy megjósoljuk, hogy az egészséges szervezetű ember nagyobb fáradalmat fog elbírní, mint a gyenge, a beteges. A képességvizsgálat sem tesz mást, mint jósol, következtet. De a képességvizsgálat nem az egyes szervek életműködése, hanem az egész ember magatartása érdekli. Az orvos megmondja például azt, hogy valakinek jó-e a szeme, jól lát-e, de már azt, hogy hogyan tud megfigyelni, már nem orvosi vizsgálattal, hanem erre a célra szolgáló külön próbával kell megállapítani, mert tudjuk, hogy két, egyformán jószemű ember különféle módon képes egy és ugyanazt az eseményt megfigyelni. Az egyik jól észrevesz mindent, a másik éppen a legfontosabbat nem látja meg.

A képességvizsgálat tehát nem az egyes szervek életműködését, hanem azok teljesítményeit vizsgálja és ebből következtet arra, hogy adott esetben milyen magatartást várhatunk a megvizsgált egyéntől. Mivel pedig a magatartás felismerése különböző foglalkozásoknál különféle

szempontból kell, hogy történjék, a vizsgálati módszereknek is változniuk kell aszerint, hogy milyen hivatásra, milyen foglalkozásra, tevékenységre akarjuk a megvizsgált egyént kiképezni. Nem nehéz megállapítani például, hogy milyen képességekre, tulajdonságokra van szüksége valakinek ahhoz, hogy jó csendőrré legyen kiképezhető. Ha pedig a követelményeket ismerjük, akkor már csak a vizsgálati módszereket kell megállapítanunk, amelyekkel ezeknek a megkívánt képességeknek a meglétére, fokára következtethetünk.

Mondottam már, hogy a képességvizsgálat lélektani törvényszerűségeken alapszik. Miután azonban a lélektan voltaképpen elvont tudomány, a képességvizsgálat ellenben nem elméleti, hanem gyakorlati próbák sorozatából áll, ez már nem elvont tudomány, hanem gyakorlat, technika, azért nevezik psychotechnikának.

Milyen módszerek vannak arra, hogy az embereket megvizsgálhassuk s hogy magatartásukat megjósolhassuk?

Ezeket a módszereket két részre kell osztanunk és pedig: teljesítményvizsgálatokra és jellemvizsgálatokra. A teljesítményvizsgálatokat legegyszerűbben feloszthatjuk:

1. értelmesség- vagy intelligenciavizsgálatra,
2. megfigyelőképesség-vizsgálatra és
3. ügyességvizsgálatra.

A teljesítménypróbák lényege abban áll, hogy a megvizsgálandót egy próba elé állítjuk és megvizsgáljuk, hogy a próbát hogyan állotta ki. Ha például valakiről azt akarjuk tudni, hogy milyen az emlékezőtehetsége, emlékezőpróba elé állítjuk. Ilyen lehet többek között, hogy a megvizsgálandónak tizenkét, hármasszócsoportot ismételt felolvasás után emlékezetből vissza kell mondani, vagy le

gettük Trembiczkinek közös szekrényünk fenekébe rejtett aktatáskáját.

A konyhában kifutott a tej. Rozália kisasszony kiszaladt a szobánkból, mi pedig kinyitottuk az aktatáska zárját.

Sűrű sorokkal telegépelte papírkötegek kerültek elő. Magyar és tót volt a szövegük és körülbelül így hangzottak:

„Tótok! Rutének! Szlovákok!”

Egy testvér! Egy nyelv! Egy család gyermekei!

Mennydörgések bömbölik, hegyek visszhangozzák Vlatava népének, amely oly kemény, mint a Morva hegyek bércei, hogy a Monarchia ereje megtörik!

Cseh véreitek a ti szabadságotokért hullanak el!

Itt az alkalom!... Tiétek lesz a Tátra minden völgye és bokra! Tiétek lesz a szabadság! Jőjjetek, várunk benneteket testvéri ölelésre!...”

Egymásra néztünk. Nem tudtuk, mitévők legyünk, csak gondoltuk, hogy valami rendkívüli dolog készül körülöttünk!

A kis Hutka, akit egymás között csak Janónak hívtunk, összenyalábolta a papírköteget és a konyhában tűzbe dobta. Az aktatáskát visszatettük a szekrénybe és vártuk Trembiczkét.

Késő este volt, amikorra előkerült.

Vasalt nadrágja sáros volt és gyűrött. A szekrényhez sietett és mohó igyekezettel kapott aktatáskája után. Amikor felemelte, fakószürkévé vált az arca.

Reánk nézett. Szemeiben vad tűz lobogott s összeszorított öklökkel rohant felénk.

— Melyőtök tette gazemberek! — ordította és öklei veszélyes közelségben táncoltak az orrunk előtt.

A kis Hutka lassan lecsúszott a diványról, ahol ült s mint a gyík, a Trembiczki lábai közé bújott. Gáncos vetett neki és hanyatt lökte. Erre aztán mind ráugrottunk Trembiczkire. Recsegve törtek a fejesvonalzók s az összeszajozott könyvek szapora huppogással zuhogtak a hátán.

De ő erősebb volt mindnyájunknál. Lerázott magáról.

— Ezt te tetted... Ezért még meglakólsz! — kiáltotta nekem és az arcomba sujtott. Azután félrelökte újtárból Rozália kisasszonyt és elrohant.

S azután egy napon mégis csak bejöttek a csehek.

Valami különös idegesség lett úrrá a városban. Tanáraink órák alatt mindig a szemüket törölgették. Siratták a magyarságunkat, az ezeréves szép Magyarországot.

Egy év e'mullott aztán, hogy bejöttek. S egyszer megjött az is, akit mindennap vártunk, hogy eljön számot venni: Trembiczki.

Sikkesen feszült rajta az agyusztaát egyenruha. Engem keresett.

Rozália kisasszony halotthalványan állott a hátam mögött.

— Itt vagyok — szoltam és eléje álltam.

Cigaretára gyújtott és reámnevetett. — Fizetek, apukám! — mondta gúnyosan és arcul akart ütni.

Villámgyorsan hátra ugrottam.

— Hozzám ne merészeljen nyulni! — kiáltottam reája és orra alá tartottam „A megszálló csapatok parancsnoksága” által a tanulmányi év befejeztéig érvényesített tartózkodási engedélyt.

Visszakapta kezét.

— Jó. Majd másképpen teszek róla, sziszegte a fogai közül és faképnél hagyott bennünket.

kell írnia. Az egyes csoportokban a fogalmak összefüggésben vannak, mint például: betegség, orvosság, gyógyulás; vagy: tél, hideg, szükség. Ha a vizsgált a tizenkét szócsoportot hibátlanul meg tudja ismételni, joggal feltehető, hogy jobb emlékezőtehetsége van, mint annak, aki pl. a szócsoportok felére sem emlékszik vissza, de feltehető az is, hogy ez az emlékezőtehetsége nem fogja őt cserben hagyni akkor sem, ha arra a tanfolyamon, vagy külszolgálatban lesz szüksége.

Vagy az értelmességi vizsgálat köréből: hiányos szöveget adunk, amelyet a megvizsgáltnak ki kell egészítenie. A legjobb teljesítmény az, ha valaki az összes hiányzó szavakat, szótagokat pótolni képes, a legrosszabb pedig, ha egy hiányzó szótagot vagy szót sem tudott pótolni.

Megfigyelőképesség vizsgálata: egy képet mutatunk bizonyos ideig, amelyen sok mozzanat látható. A képet elvesszük és akkor meghatározott számú kérdésre, hogy pl. mi volt a képen, választ kell adni. A kérdések között persze vannak csaliak is. Az adott helyes feleletek számától függ a megvizsgált egyén megfigyelőképessége.

A próbánál tehát a megvizsgált egyéntől feleleteket kapunk, amelyekből azután egy bizonyos irányban a teljesítőképessegre lehet következtetni. Mivel pedig a vizsgálatok mindenkor meghatározott feltételek és körülmények között történnek és mindenki vel szemben egyenlő módon alkalmaztatnak, a különböző egyének vizsgálatait egymással össze lehet hasonlítani, mert számadatokat kapunk, amelyek a teljesítmény nagyságát fejezik ki. Ezek a számok tehát nem azt jelentik, hogy a teljesítőképesseget vagy az intelligenciát „megmértük”, hanem csak azt, hogy azokat egymással összehasonlítottuk. Minden teljesítményvizsgálatnak ez a lényege. Amikor például megmérjük az időt, mialatt valaki sok kisebb cso-

Másnap délben felszólítást hoztak, hogy az igazolványomat szolgáltatassam be.

Előbb a templomba mentem. Elbúcsúztam az ismerős falaktól és keserű szemvillanással Trembiczkától is, amint ott állt a templom előtt.

Még azon az éjszakán átléptem a trianoni határt.

*

Tizennégy esztendő szaladt el felettem azóta. Tizennégy esztendő alatt egyszer sem hallottam hírt felőle. És tavaly ott állt előttem a Sátorhegy oldalán.

— Pajtás... hebegte, bocsáss meg!... Hidd el, én már megbűnhődtem!

Apám kitagadott! Testvéreim megvetettek és akik Brünnben szabadságot, hatalmat, rangot ígértek, megcsaltak. Keserves állomásai az én kálváriámnak.

Csak meghalni tértem meg ide hozzátok, erre a földre, amely ellen annyit vétettem. —

A szánalom legyőzte bennem a mult minden keserűségét. Kezefogtam vele.

A gyilkos kórtól megtámadott tüdője zihálva rázta elványadt testét.

— Ugye megbocsájtasz? — kérdezte könnybelábadt szemekkel. Bennük volt egy megtévedt, de megbűnhődött hontalan ember minden tragédiája.

A szél sivitva tört fel Kassa felől. Az állomáson kókadtt füstöt eresztve tolatott egy elárvult mozdony s a Ronyva-hídra akkor vezették fel a cseh hídorséget.

Trembiczki állott előttem, de én nem őt láttam, hanem a nagy fejedelem márvány szarkofágját, a két-tornyú székesegyházat, az ősi gimnázium hímesre faragott padjait... magyar lelkem álmvárosát láttam visszatérni: — Kassát.

magot átvizsz egyik helyiségből a másikba — ez ügyességi próba —, akkor az idő az összehasonlító tényező.

A teljesítmény értékelése is úgy történik tehát, hogy sok embert dolgoztatunk ugyanolyan feltételek mellett és azután a tett megfigyeléseket egybevetjük. Ha például száz embert vizsgáltunk meg, akkor a tíz legjobb teljesítményt jelesnek, a tíz legrosszabbat igen gyengének osztályozzuk, a közbeesőket pedig felosztjuk 20—40—20-as csoportokra. A jobb huszat mondjuk jónak, a középső negyvenet, vagyis a teljesítmények zömét megfelelőnek, a gyengébb huszat gyengének. Az értékelésnél figyelembe vesszük, hogy az egyes teljesítmények azonos műveltségű (iskolázottságú) egyének csoportján végzett vizsgálatokkal hasonlítottak-e össze.

A teljesítményvizsgálatoktól lényegesen eltér a jellem vizsgálata, mert a jellem megnyilatkozásait nem lehet teljesítményekre bontani. Nem lehet pl. olyan feladatot adni, amelyben a bátorság bizonyos mennyiségben mutatkozik. A mérhetőség itt teljesen eltűnik, az embereket nem tudjuk egymással összehasonlítani, mert a jellemtulajdonságok igen sokoldalúak. Amíg minden ember ügyes vagy kevésbé ügyes, jobb vagy rosszabb megfigyelő, addig a jellemre nem mondhatjuk, hogy jobb vagy rosszabb, hanem csak azt, hogy ilyen vagy olyan. A jellemvizsgálatra tehát nincsen más eszköz, mint a megfigyelés.

A jellemvizsgálatoknál is feladatok elé állítjuk a megvizsgálandót, de ezúttal nem maga a megoldás fontos, hanem a mód, ahogy a megoldásra az illető törekszik. A megvizsgált egyén olyan helyzetbe kerül, amelyben magatartása sokféle szempontból megnyilatkozik. A feladat végzése közben nehézségeket támasztunk és közben megfigyeljük, hogy milyen hatást vált ki nála a beavatkozás. Pl. nyugodt marad-e vagy sem, elveszti-e határozottságát vagy sem, milyen módon igyekszik a nehézséget elhárítani stb.

A jellemnek ilyen módon való megvizsgálása mindig bizottság előtt megy végbe s így a véleményadás felelősségteljes munkája ellenőrzés mellett történik.

(Folytatjuk.)

Ki a tettes?

Írta: OLCHVÁRY-MILVIUS ATTILA őrnagy.

(Befejező közlemény.)

Faluhelyen a menekülés irányára — olyan esetekben, midőn a nyomok követése nem lehetséges — a házörző ebek viselkedése is nyújthat támpontot. A kutyák egymástól fokozatosan átveszik az ugatást abban az irányban, amerre a tettes ment. Ehhez természetesen olyan tanura van szükség, aki ezt megfigyelte. Ilyenek lehetnek az éjjeli őrök.

2. A tettes egyéniségére, személyére támpontokat szolgáltathatnak a sértett, a tanúk és a helyszíni adatok. Az az eset, midőn a sértett vagy a szemtanúk (tettenérés) a tettes személyét határozottan meg tudják jelölni, a legegyszerűbb, erről itt nem is beszélünk. Vannak olyan bűncselekmények (pl. csalás), melyeknél a tettes személyes érintkezésbe került a sértettel, ki ennek folytán, ha nem tudja is a tettes kilétét, de annak legalább a személyleírásával tud szolgálni. A „ki” kérdésre való válaszkérés ennél az esetben már egy fokkal nehezebb. Legnehezebb azonban akkor, midőn a sértett meghalt vagy a bűncselekmény elkövetése alkalmával egyáltalán nem került személyes érintkezésbe a tettessel és tettenérő tanúk sincsenek. A következő fejtegetések erre a valóságban leggyakoribb s legnehezebb esetre vonatkoznak, midőn t. i. a tettes személyére vonat-

kozó adatokat a helyszínből és az esetleges tanúk hézagos részletmegfigyeléseiből kell meríteni.

2/a. Az elkövetett bűncselekményből a tettes lelki tulajdonságaira következtetni nehéz dolog. Itt a legnagyobb elővigyázatra van szükség és éppen ezért ennek különösebb gyakorlati jelentősége nincsen. Az elkövetési módból következtethetünk ugyan pl. a tettes kegyetlenségére, lelki elvetemültségére, de ebből a tettes kilétének megállapítása szempontjából kevés hasznunk van. Ki gondolta volna a jó családból származó, jó nevelésben részesült, feddhetetlen előéletű, vagyonos, vallásos Matuskáról, ki állandóan Szent Antal szobrocskákat hordott a zsebében, hogy a biatorbágyi borzalmasan kegyetlen cselekmény elkövetésére képes? A világháború alatt Berlinben egy jó családból származó német fiú rablási szándékból állatias kegyetlenséggel megölt egy öregasszonyt csupán azért, hogy az elrabolt pénzen hadnagyi egyenruhát vásárolhasson és abban tetszelegessen. A ráckevei közjegyző-gyilkosság példátlanul kegyetlen végrehajtási módjából teljesen más jellemű és egyéniségű tettesre lehetett volna gondolni, mint arra, aki a cselekményért a bitófán lakott és aki azelőtt a légynek se ártott. A tettes jellemére való következtetésnek gyakorlati hasznát csupán olyan cselekményeknél vehetjük, midőn egyéb adatokból levont következtetések alapján a tettest bizonyos meghatározott körön belül kell keresnünk. Ha pl. megállapítottuk, hogy egy kastélyban történt lopást a cselédek valamelyikének kellett elkövetnie és felmerül az a kérdés, hogy ezek közül a lopás elkövetését kiről lehet leginkább feltételezni, választásunk természetesen arra fog esni, akiről történetesen megállapítottuk, hogy lopás miatt már ismételt büntetve volt.

2/b. Biztosabb alapokat találunk a tettes testi tulajdonságára való következtetéshez.

Falbontásos betörésnél a behatolási nyílás méreteiből pl. a tettes termetére; abból, hogy a tettes valamilyen magasságig felért, testmagasságára következtethetünk. A már említett táviróhuzal-lopásnál a tettes minden második távirópóznára mászott fel s ott a huzalokat keresztülmetszette. A huzalok egyik vége erre a földre esett, másik vége pedig a másik táviróoszlopon rögzítve maradt. A tolvaj az így lelógó huzalokat a másik pózna közelében mindig 180 cm magasságban vágta át. Ebből a testmagasságra vont következtetés később helyesnek is bizonyult. Ha a tettes a helyszínen valamibe beleharapott, a fognyomokból következtetni lehet fogainak épségére vagy foghijasságára. Nehéz tárgyak cipelése, dulakodásnál erős ellenállás leküzdése nagy testierőre mutat. Ha a tettes kalapját, kabátját, gallóját stb. hagyta a helyszínen, úgy ezek szintén a testalkatra nézve nyújthatnak támpontokat. (Elővigyázat szükséges, mint minden más következtetésnél is, mert a tettes ócskán vett, kapott vagy lopott s a termetére nem illő darabot is viselhetett). A lábnyomok hosszúságából szintén lehet következtetni a testmagasságra. Egy vidéken sorozatos betöréses lopások fordultak elő. A tettes minden ablaklammal az ablaküveget törte be és az ablakon keresztül halt be. Feltűnt, hogy a kétszárnyú ablakoknál mindig a balszárny üvegét törte be. Ebből a csendőrök a tettes balkezességére következtettek, ami később helyesnek is bizonyult.

2/c. Franciaországban megölték egy öregasszonyt. A tettesek a bűncselekmény elkövetése után a helyszínre székelték. A székletet szakértői vizsgálatánál kiderült, hogy a tettesek egyikének bélférgei vannak. Később a nyomozás a gyanúsított személyek körét hat egyénre szűkítette. A törvényszéki orvos valamennyit megvizsgálta. A hat közül egynek bélférgei voltak, ki is derült, hogy a gyilkosságot ő követte el.

A helyszínen visszahagyott székletet, orrváladékot, köpetet mindig szakértői vizsgálat alá kell bocsátani. A váladékban az orvos pl. tüdővészbacillusokat találhat, ami a tettesre újabb ismertetőjelet szolgáltathat.

A lábnyomokból meg lehet állapítani a lábfej elnyomódását, a sántaságot, sőt azt is, hogy a nyom előidőzője melyik lábára volt sánta. Gyakori eset, midőn a tettes egy nőn erőszakot vesz és valamilyen betegséggel megfertőzi. Előfordulhat az is, hogy egy tanu vagy sértett a tettesről csak annyit tudott mondani, hogy görcsösen köhögött. A tettesnek a helyszínen felejtett szemüvege szemhibájára enged következtetni.

2/d. A helyszínen hagyott ős hajszálakból, gyermeklábnyomból, csoszogó lépés nyomából, szűk behatolási nyílásból, melyen keresztül felnőtt nem juthatott be, stb. — a korra, női hajszálból, helyszínen hagyott női ruhadarabokból, női használati tárgyiból (pl. arcfestékes doboz), tisztulási véryomokból, zsaroló, becsületsértő levél női kézírásából, hangból (tanuk, stb.) — nőre lehet következtetni. Egy nyomozó járőr a hóban levő vizeleti nyomokból megállapította, hogy egy kocsi rudasnak csődör, vagy herélt, nyergesnek kancaló volt fogva, továbbá, hogy a kocsi nő őrizte. Hóban a férfi és női vizeleti nyomok között határozott különbséget lehet tenni.

2/e. Névtelen zsaroló levél kézírása, fogalmazása, helyesírása, a lábbelítől eredő nyomok, a helyszínen hagyott ruhadarabok, használati tárgyak a tettes társadalmi állására nyújtanak támpontokat. Ha a helyszínen pl. amerikai gyártmányú zsebkést találunk, joggal gondolhatunk arra, hogy a tettes Amerikát járt ember (persze, csak fenntartással, a kést kaphatta, lophatta). Visszamaradt hajszálakból a szakértő meg tudja állapítani a közelmultban történt hajnyírást, ami a tettes képének összeállításához szintén szolgáltathat egy mozaikszemet. A világháború alatt Erdélyben egy községben betöréses lopás történt. Az éléskamra frissen felmázolt agyagpadlóján a helyszínelő járőr honvéd derékszíjcsat jól kivehető nyomát találta, amiből katona tettességére következtetett. A nyom felfedezésének és a belőle levont következtetésnek köszönhető, hogy a betörőt egy szabadságon otthon tartózkodó honvéd személyében kideríthette.

2/f. A tettes mesterségére az elkövetés módjából és az elkövetésnél használt eszközökből lehet következtetni. Szakértő bevonása szükséges, mert a csendőr nem érthet mindenhez. Tapasztalt, ügyes asztalos, lakatos, kovács stb. megismeri a saját szakmájabeli ember unukáját. Ha több lopásnál mindig egy és ugyanazon dolgot lopja el a tettes, pl. lófarkat, akkor ebből a mesterségére is lehet következtetni. Lószőrnél pl. önkéntelenül pl. kárpítóstra kell gondolni, akár mint tettesre, akár mint orgazdára. Előfordult már olyan rablás, ahol a tettes áldozata kezét összekötözte. A kötél csomózási módja bizonyos mesterségeknél (hajós, kötélverő stb.) állandó. Ha ilyen foglalkozású ember bűnözővé válik, természetesen ennél is a saját megszokott és jól bevált módszereit fogja felhasználni s így a kötélesomózás módjaiból is lehet a tettes mesterségére következtetni. A nyomozó osztályparancsnokság laboratóriumának gyűjteménye van, melyben a legkülönbözőbb kötélesomózási módok előfordulnak.

A foglalkozásra való következtetésre jellemző példát szolgáltat a következő eset: Egy idősebb magányos úr kárára lopás történt. A tettes a hálószeroból lopta ki a pénzeszekrény kulcsát. Abból a célból, hogy a hálószerobába be tudjon jutni, megelőzőleg az ajtófélfára nyilásába, melybe az ajtó kulcsra való bezárásakor a zárretesz került, faragott kemény fadarabot helyezett úgy, hogy az ajtót nem lehetett

bezárni. A fadarabot asztalossal, áccsal, faszobrásszal nézeték meg, de egyik sem ismert rá a faragásból a saját szakmájabeli munkára. Végül egy kaptafakészítőt kerítettek mint szakértőt, aki kijelentette, hogy a kérdéses fadarab faragása kaptafakészítő munkája. Ezzel a kérdés már meg is volt oldva, a tettes a sértett elbocsátott inasa személyében került kézre, aki mesterségére nézve kaptafakészítő volt.

2/g. Az elkövetés módjából és a használt eszközökből olyan csendőr, akinek nagy nyomozási gyakorlata van és ismeri a bűnözők szokásait és eljárási módjait, azonnal felismeri a hivatásos vagy gyakorlott és az alkalmi, kezdő, kontár bűnöző munkáját, meg tudja különböztetni a cigány munkáját egyéb bűnözőtől stb. Hogy a megkülönböztetésnek milyen adatok alapján kell történnie, azt az anyag terjedelme miatt itt tárgyalni nem lehet, itt csak a következtetés hasznára akarok rámutatni. Teljesen más-más irányban fogunk nyomozni pl. magas technikájú betörői munka és kezdetleges eszközökkel végrehajtott kontárteljesítmény esetén. Gyakran az ellopott tárgyból is következtethetünk a tettes kilétére. Ha valahová betörnek és csupán a terjedelmes bélyeggyűjtemény legértékesebb darabjait viszik el, a tettet olyan ember személyében kell keresni, aki bélyeggyűjtő vagy legalább is jól ért hozzá. Kitűnő célzásra valló kövés esetén olyan emberre kell gondolnunk, aki ért a löfegyver kezeléséhez.

2/h. Vannak-e adatok arra, hogy a tettes a helyszíni viszonyokkal ismerős vagy egyébként tájékozott volt? Erre a kérdésre nagyon fontos a választ megtalálni, mert szűkíti a kört, melyen belül a tettet keresni kell. Ilyen adatok lehetnek, hogy a tettes az elrejtett holmi után egyáltalán nem kutatott, hanem azt közvetlenül a rejtkehelyről vette el, a helyszínen sötétben mozgott anélkül, hogy bútorarabot helyéből elmozdított vagy pl. a kertben virágágyra rátaposott volna. Ha olyan embert lopnak meg vagy rabolnak ki, akinél, vagy akinek a házában rendes körülmények között nem szokott olyan nagy érték lenni, valószínű, hogy a tettes olyan személy, aki az érték létezéséről tudott. A csalásnál a csaló a tévedésbeesés vagy tévedésben tartás eszközül rendszerint a viszonyokkal, körülményekkel való nagyfokú tájékozottságát helyezi kirakatba és éppen ezzel szereli le az áldozata gyanuját. Egy gyilkossági kísérletnél a két tettes a szoba két ablakánál állott fel és az ablakon keresztül lőtt a sötét szobában, ágyában fekvő sértettre. Az egyik az ágy felé irányította a lövést, a másik a szobából a konyhába vezető ajtót vette célba, hogy az első lövés nemtalálása esetén esetleg arra menekülni akaró sértettet lelőhesse. Egyik lövés sem tett kárt sértettben, de a lövedékek becsapódási nyomai az ágy és az ajtó felett megtaláltattak. Ezekből a tettesek alapos tájékozottságára lehetett következtetni. Németországban egy gyárban éj folyamán ismeretlen tettes különböző berendezési tárgyak alá könnyen éghető anyagokat halmozott fel, azokat a gyárteremben álló vasecetet tartalmazó hordóból vett vasecettel lelocsolta, meggyújtotta és azután elmenekült. Tűz nem keletkezett, mert a vasecet nem égő folyadék. Nem tudták megmagyarázni, hogy a gyújtogató miért használta ezt a teljesen alkalmatlan eszközt. Végre rájöttek, hogy a vasecetes hordó helyén egészen a gyújtogató megelőző napig petróleumos hordó állott. A tettet tehát olyan ember személyében kellett keresni, aki a petróleumos hordóról tudott, de arról már nem értesült, hogy utolsó nap más folyadékkal telt hordó került a helyébe. A tettes egy néhány nappal azelőtt elbocsátott munkás személyében került kézre.

2/i. Előidézt-e a cselekmény elkövetése a tettesre valamilyen fizikai hatást? Gyilkosságnál a tettes áldozata vérelvél beszennyezhetette testét, ruháját, haját. Erőszakos bűn-

cselekmények áldozata védekezés közben a tettet megsejtethette, ruháját elszakíthatta. Nem ritkán fordul elő, hogy az áldozat kezében szorongatja támadója ruhájának foszlányát. Pénzhamisítóknál a vegyszerek használata feltűnő nyomokat hagy a tettes kezén, esetleg ruházatán. Ha Matuskát a helyszínen alaposan megvizsgáljuk, valószínűleg fel lehetett volna fedezni rajta a pikrin-sav jellegzetes sárga nyomait. A helyszínen mozgó tettes frissen festett tárgyhoz érhet, a festéket magával viszi kezén, lábán, ruháján. Ezt a festett felületek hiányosságából meg lehet állapítani. Karácsondon egy alkalommal ismeretlen tettes betört és bemászott egy ablakon keresztül a szobába. Az ablakpárkányon piros tintával telt üveg állt, melyet bemászás közben feldöntött. A piros tinta a kezét és ruházatát elszínezte úgy, hogy néhány óra múlva hurokra is került. Egy öregasszonyt megölték, nem halt meg azonnal. Kikérdezésekor támadójáról csak annyit mondott, hogy dulakodás közben támadója kezét megharapta. Az öregasszonynak felső fogsorában csupán egyetlen metszőfoga volt. A kézrekerült tettes magánviselte ezt a jellegzetes bélyeget.

A hatás nyilvánulhat szagok átvételében is. Németországban, országúton kéjgyilkosság történt. A helyszínrre érkező csendőr 15—20 báméskodót talált ott. A hullán erős parfümszag volt érezhető, a halál néhány perccel előbb állhatott be. A csendőr végigszagolta a jelenlevőket. Egyikükből csak úgy dőlt az áldozat parfümillata. Ő volt a tettes.

A hatás nyilvánulhat a tettes által alkalmazott eszközökre is. Az asztal felfeszítésénél használt reszelőhöz vagy vésőhöz az asztal festékanyaga tapadhat. A hulla elszállításánál használt járóműveken vérnyomok, lopott búza szállításánál búzaszemek lehetnek stb.

3. A bűncselekménynek a tettesre gyakorolt lelki hatását a büntudat szoban foglalhatjuk össze. Minél súlyosabb az elkövetett cselekmény és minél romlatlanabb lelkületű, gyengébb idegzetű a tettes, annál nagyobb a büntudat. Miben nyilvánul meg a büntudat? Ez egyéneknél és esetenként változó. A gyilkost ellenállhatatlan kényszer vonzza vissza áldozatához, vagy legalábbis az elkövetés színhelyéhez. A háború alatt Felsőmagyarországon egy munkanélküli molnárlegény meggyilkolt és kirabolt egy házaló zsidót. A hullát jól elrejtette az erdő sűrűjében. Három napig csavargott, azután visszatért a helyszínre s a hullát kicipelte az országút mellé, hogy megtalálják. Rossz lelkiismerete nem hagyta nyugodni és a bizonytalanságot már nem tudta elviselni. Néhány évvel ezelőtt egy vagyonos gazda a leánya kriptájába behatolt, a holttestről leszedte az ékszereket és eladta. Több, mint egy év elmúltával kriptabetörést színelit és feljelentést tett. A csendőrök ügyes nyomozással megállapították, hogy ő volt a tettes. Nem tudta elviselni a lelkiismeretfurdalásokat, pedig cselekménye, ha feljelentést nem tesz, sohasem derült volna ki.

A tettes érthető okokból érdeklődik a nyomozás menete iránt, hiszen a játék az ő bőrére megy. Kürten Péter, a düsseldorfi tömeggyilkos, több gáztette színhelyén végignézte a helyszíni szemlét. Matuska szintén a helyszínen maradt. Vannak olyanok, akik rossz lelkiismeretük folytán feltűnően távol tartják magukat a hatósági személyektől. Kerülik azokat. Mások éppen fordítva, kirakatba helyezik magukat, tolakodnak, szolgálataikat ajánlják fel, abból kiindulva, hogy éppen ezért rájuk senki nem fog gyanakodni. A büntudat megnyilvánulhat szökésben, elrejtőzésben (idetartozik a betegség színlelése), a külső megváltoztatásában (bajuszlenyírás, fekete pápaszem viselése stb.), öngyilkosságban, öngyilkossági kísérletben.

A tettesre gyanakodhatunk olyan személyekben, akikről bebizonyult, hogy a nyomozást félre akarták vezetni vagy a gyanút ártatlan emberre akarták terelni. (Ez ter-

A kommunizmus alatt hősi halált halt vértanuk emlékművét március 18-án leplezték le Budapesten. A leleplezési ünnepségen *Kormányzó Úr Ő Főméltósága, József kir. herceg Ő Fensége* és *Augusztia kir. hercegasszony* is megjelentek.

mészteres egyszerű bűnpártoló is lehet.) Idetartozik a tettes dicsekvése, henegeése (különösen nőekkel szemben, vagy ittas állapotban), feltűnő érdeklődés, kérdezősködés az elkövetett bűncselekmény részletei és a nyomozás folyása iránt. Egy gyilkosság tettesére úgy jöttek rá, hogy csavargót fogtak el, kinek zsebei megmotozásakor tömve voltak újságokból kivágott szelvényekkel, melyek mind a kérdéses gyilkossággal foglalkozó hírlaptudósításokat tartalmazták.

A tettes bizonytalan lelkiállapotában néha elszólja magát és olyan valamiről nyilatkozik, amiről csak a tettes tudhat. Berlinben egy gyilkos reggel hat órakor átvette az újsághordónótól a napi újságját, bepillantott és azt mondta az asszonynak, hogy a lap nem ér semmit, mert nincsen benne tudósítás az X utcában éjjel három órakor történt gyilkosságról. A gyilkosságot csak reggel 8 órakor fedezték fel. A déli lapokban megjelent tudósításokat a lapkihordó asszony is elolvasta, aki azonnal a rendőrségre ment és elbeszélte az illető előfizető kijelentését, mire a rendőrség letartóztatta és személyében a tettest kiderítette.

Van egy francia közmondás: „Aki védekezik, magát vádolja”. Már t. i., aki vádolás nélkül, már előre védekezik. Ezzel sokszor találkozunk a gyakorlatban. Igazolatásnál legtöbbször éppen a nagyor. is ludasok tiltakoznak és fenyegetőznek a legjobban. Nyugatmagyarország egyik községében egy járőr lopási ügy nyomozása

közben tanuként ki akart kérdezni egy bádogosmestert és ezért a műhelyébe lépett. A bádogos hevesen tiltakozott a járőr belépése ellen, mert szerinte most már azt fogják gondolni, hogy ő a tolvaj, pedig ő az egész ügyről semmit sem tud és így tovább. A járőr gyanút fogott és a nyomozás további folyamán a tettest a bádogos személyében derítette ki.

5. A bűncselekmény indítóoka gyanánt nem csupán egyetlen körülményt, hanem a körülmények egész sorozatát kell figyelembe venni. A bűncselekmény elkövetésére vonatkozó elhatározás, szándék, rendszerint a következőképpen jön létre:

Egy adott alkalom az ember valamilyen jellemtulajdonságára, hajlamára ingerlőleg hat. Ebből származik az akarat, a vágy, hogy hajlamának, illetve jellemtulajdonságának engedjen és azt kielégítse. Hogy a kielégülést elérje, olyan cselekmény elkövetésére határozza el magát, mely annak megszerzésére alkalmas. Pl. „A” megsérti „B”-t (alkalom). Ennek következtében „B”-ben felébred a bosszú iránti vágy (hajlam). „B” célja bosszúját kielégíteni, tehát „B” „A”-t rágalmazó levélben feljelenti felettesének (elhatározás, szándék). Ennek megfelelően a bűncselekmény elkövetéséül szolgáló indítóok elméletileg ebből a három összetevőből ered (alkalom, hajlam vagy jellemtulajdonság és elhatározás, szándék). Az indítóok felderítésére megindított nyomozásnak az elhatározás alapján létrejött eredményből kell kiindulnia. Pl. valakit meggyil-

koltak. Milyen okból határozhatta el magát a tettes ilyen súlyos cselekmény elkövetésére? Ha megállapítjuk, hogy bosszú volt az elhatározás alapja, még messzebb vissza kell nyulnunk és azt is meg kell állapítanunk, hogy a sértett kinek adott okot, alkalmat haragra vagy bosszúra s így eljuthatunk a tettes személyéhez. Alkalmat képezhetnek: sértés, szükségszenvedés, hitelezők által való szorongatás, versengés üzleti érdekből, álláselnyerésében, nő kegyeiért stb., fenyegetés, mellőzés, másik példája (film, ponyvairadalom hatása), kínálkozó jó alkalom pl. könnyelműen őrzött érték, fiatal leánnyal elhagyott helyen való találkozás stb. Hajlamok, jellemtulajdonságok: bosszúvágy, önzés, düh, féltékenység, irigység, szégyen, zsugoriság, kapzsiság, utánzási hajlam, szenvedélyek, elkeseredés, félelem, becsvágy, nemi vágy, éhség stb. Elmebetegeket az épelméjű embereknel elképzelhető indítóokon kívül elmebajukból származó állapotuk is készítheti bűncselekmények elkövetésére. Ilyenek a hallucinálás (képzelt) különböző rögeszmék, emlékezetcsalódás, a nemi ösztön elfajulásai, az akarat könnyű befolyásolhatása stb. Az indítóok keresésénél mindig gondolni kell arra is, hogy a látzólagos indítóok nem csupán beállítá-e, mellyel a tettes a nyomozást akarja félrevezetni.

Azt szokták mondani, hogy a nyomozást mindig a legegyszerűbb, legkézenfekvőbb és legtermészetesebb feltevésből kiindulva kell megejteni. Ez igaz is, mert ezek a feltevések a legvalószínűbbek, de nem zárják ki, hogy az illető konkrét esetben az igazság nem rejlik-e éppen a legkülönösebb és legkevésbé kézenfekvő magyarázatban. Arra, hogy ez a valóságban gyakran előfordul, csupán néhány esetet hozok fel.

A. Hofrichter-féle eset még mindnyájunk élénk emlékezetében él, ki bajtársainak mérgezett pirulákat küldött, hogy azok halála árán pályáján előbbre juthasson. Egy világitótorony és egyben hajómentőállomás vezetője hosszú időn keresztül hibás fényjelzések adásával zátonyra juttatta a hajókat, hogy a mentési munkálatokkal kiténtesse magát. Egy newyorki rendőrtisztviselő arról volt nevezetes, hogy minden nagyobb betöréses lopást ki tudott deríteni. A tettes sohasem került ugyan meg, de az elloptott értékeket a rendőrtisztviselő mindig vissza tudta szerezni. A lapok hasábjában emlékeznek meg a tisztviselő kiváló nyomozó képességeiről. Egy napon egy amerikai kereskedő a lakásában álarcos betörőt ért tetten. Azonnal a rendőrségre telefonált, mely a helyszínre érkezve legnagyobb csodálkozással állapította meg, hogy a betörő azonos a híres rendőrtisztviselővel. Kiderült, hogy a rendőrtisztviselő az általa oly zseniálisan kinyomozott betöréseket mind maga követte el csak azért, hogy a bűnjeleket később előkerítve a lapok róla megemlékezzenek és előljárói elismerésben részesítsék. Egy németországi önkéntes tűzoltóparancsnok maga gyujtogatta fel a házakat, csak azért, hogy a villámgyorsan megjelent tűzoltóság élén az oltási munkálatoknál kiténtesse magát. Egy vasúti ör hosszú éveken keresztül elhagyott helyen teljesített szolgálatot s mellőzve érezte magát, mert előljárói áthelyezése iránt több ízben előterjesztett kérelmét nem teljesítették. Egy napon 50 méter hosszúságban felszedte a vasúti vágányokat és az utolsó pillanatban megállította a közelgő expressz vonatot. Midőn a vasúti személyzet és az utasok látták, hogy az ör ébersége és kötelességtudása milyen borzasztó szerencsétlenségtől óvta meg őket, örömeikben félholtra ölegették. A helyszínére érkezett csendőrség azonban más nézeten volt, mert néhány óra leforgása alatt a közveszélyű megrongálás tettességét kétséget kizáróan rá-

bizonyította a vasúti örre. Egy francia orvos — fiatal, kezdő ember — betegjeinek orvosságában tífuszbacilluskat adagolt. Midőn ennek hatása a betegnél jelentkezett és őt a betegágyhoz hívták, természetesen azonnal meg tudta állapítani a betegség nemét, de egyben azt is ajánlotta, hogy biztonság kedvéért hívjanak egy idősebb, tapasztaltabb orvost is a beteghez. A másik orvos a kezdeti tünetekből természetesen még nem tudta a tifuszt felismerni és a tanácskozás során heves ellentétbe jutott fiatal kartársával. Két-három nap múlva azután bebizonyult, hogy mégis csak a fiatal orvosnak volt igaza.

6. Ha a tettes a helyszínen hagyta az elkövetésnél használt eszközöket, vagy azokra sértett (tanúk) előadásából, vagy pedig az eszköznyomokból következtetni tudunk, igyekezni kell tisztázni, hogy ki van, vagy ki volt ilyen eszközök birtokában. Kinél láttak ilyet? Ki vásárolt, kért kölcsön, vagy talált, kapott ilyent a cselekmény elkövetése előtt, ki adott, ajándékozott, dobott vagy rejtett el ilyeneket a cselekmény elkövetése után? Ha az eszköz vagy anyag, vagy azoknak egy része a helyszínen maradt, kinek hiányzanak ezek? 1920-ban a nagybányai szénbánya igazgatója ellen dinamitos merényletet követtek el. A szakértő megállapította a robbanás okozta rombolásokból, hogy a merénylő körülbelül egy kilogrammnyi dinamitot használhatott fel. Egy kg. dinamit 10 darab 10 dekagrammos papírba csomagolt részből áll. Nyolc ilyen résznek van olyan terjedelme, hogy azt kézzel jól átfogni és dobni lehet. A megindult nyomozás során az egyik bányász ellen gyanúok merültek fel, hogy a bányából robbantási munka céljaira kiadott dinamitot tulajdonított el. A lakásán megtartott kutatásnál két 10 dekagrammos rész került elő az egyik szekrény alól, így a feltevés helyesnek bizonyult. Egy gyujtogatásnál a tettes a butorok alá nagymennyiségű hasábfát halmozott fel és petróleummal leöntötte. A tűz nem végzett teljes romboló munkát, úgy, hogy a petróleummal leöntött fadarabokból a helyszíni szemle alkalmával néhányat ép állapotban találtak meg. A nyomozás a gyujtogatásnál használt eszközökből indult ki és megállapította, hogy a kérdéses lakás tulajdonosa előző napon 10 liter petróleumot vásárolt. Házkutatás alkalmával egy liter petróleumot találtak nála, három literrel ki tudta mutatni, hogy a háztartásában elhasználta, de a fennmaradó 6 literrel egyáltalán nem tudott számot adni. A tettes az ő személyében derült ki.

7. A cselekmény elkövetésénél használt eszközökhöz és anyagokhoz hasonlóan a tettes árulójává válhatnak azok az egyéb tárgyak, melyeket tettes a helyszínen felejtett. Ilyenek lehetnek kalap, kezélő, nadrágról leszakadt gomb, zsebkendő, bot stb. Ezeket a tárgyakat valaki felismerheti és megjelölheti a tulajdonosukat. Városokban fontosabb bűncselekmények esetén az ilyen tárgyakat közszemlére teszik, vagy az azokról készített fényképfelvételeket a hírlapokban közlik. Ehhez hasonló eljárás lehet nálunk a kérdéses tárgynak, mondjuk a község-házán való elhelyezése és az érdeklődésnek kidobolás útján való felkeltése. Kisebb viszonyok között az ilyen tárgyakat a járőr mutassa meg minél több embernek, egyben puhatolni kell, hogy ki vesztett el ilyen tárgyat, mert lehet, hogy a szükséges adathoz ilyen kerülő úton juthatunk hozzá. Pl. valaki láthatta tettest a helyszíntől távolabb kalap nélkül. Egy vasúti vendégloóban a késő esti órákban az asztalra borulva alvó fizetőpincér zsebéből kilopták a pénztárcát. A tettes cigarettavéget dobott el a helyszínen. A késő esti órákra való tekintettel a

Vitéz Szinay Béla tábornok úr, a m. kir. csendőrség felügyelője a csendőrség nevében megkoszorúzta a vértanuk emlékművét.

vasútügyeleti járőr arra a feltevésre jutott, hogy a tettes valamelyik elkésett korcsmázó lehet, aki eközben vetődött be a vasúti vendéglőbe és az alkalmat felhasználva, elkövette a lopást. Ezért azonnal sorrajárta a község korcsmáit, ahol még addig nem takarítottak. Az egyik korcsmában az asztalon levő hamutartóban több, a helyszínen található hasonló cigarettavéget talált. A korcsmáros meg tudta mondani, hogy ki ült annál az asztalnál és így a tettes személyét a járőr rövid idő alatt ki tudta deríteni.

8. A tárgyi tényálladék tisztázása alkalmával pontos megállapítás tárgyát képezze az is, hogy a tettes mit vitt magával. A tettes személyéhez ezen az úton is el lehet jutni. Ha a tettes értékeket vitt magával, azokat valamilyen formában hasznosítani fogja. Az értéktárgyakat eladja, elajándékozza vagy elzalogosítja, a pénzt elkölti. A legtöbb bűnözőnek a feltűnő költekezés válik árulójává (bevásárlás, mulatozás, adósságfizetés). Előfordult, hogy a tettes zsákmánya csupa váltópénzből vagy pl. vadonatúj tízpengősökből állt. Abban az irányban megindított nyomozás, hogy ki fizetett ilyen címletekkel, a tettes kilétének megállapításához vezetett.

9. Ki tett előkészületeket a cselekmény elkövetésére? Ilyen előkészületek lehetnek: a helyszín megelőző kikémlelése, a cselekmény elkövetéséhez szükséges eszközök és anyagok beszerzése, társak szerzése, összebeszélés, titkolódzás (különösen pénzhamisítási eseteknél gyakori), alibi-biztosítás, előkészületek a szökésre (útlevél kiváltás

stb.). Ide tartozik lényegileg a később elkövetett bűncselekménnyel megelőzőleg való fenyegetőzés is.

10. A tárgyi tényálladék tisztázása alkalmával a bűncselekmény elkövetési ideje is megállapítást nyer. Ha a bűncselekmény olyan, melynél a tettesnek jelen kellett lennie a helyszínen, akkor a gyanúsítottként tekintetbe jöhető személyekre nézve idő- és térmérlegelés útján meg kell állapítani, hogy a cselekmény elkövetési idejében a helyszínen jelen lehettek-e. Tágabb értelemben erre a megállapításra nem csupán úgynevezett helyszínes bűncselekményeknél kerül sor. Pl. valaki zsarolólevelet kap. A levélborítékon látható postabélyegző szerint a levelet a szomszédos községben adták fel. A bélyegző a feladás idejét is mutatja. Ilyen esetekben meg kell állapítani, hogy az egyéb alapokon gyanúsítható személyek közül a feladás idejében és helyén ki fordult meg. Ha valakiről nem tudjuk ugyan bizonyítani, hogy a cselekmény elkövetési idejében a helyszínen tartózkodott, viszont az illető sem tudja erre az időre nézve másol való tartózkodását igazolni, úgy azt mondjuk, hogy nincsen alibije és ezáltal negatív bizonyítékhoz jutunk.

11. Említettem már, hogy a tettes büntudatának egyik megnyilvánulása a megszökés. Ha valahol a bűncselekmény elkövetésével egyidejűleg valaki eltűnik, mindig megállapítás tárgyává kell tenni, hogy az elkövetett bűncselekmény és az eltűnés között nincs-e összefüggés. Jellemző példát szolgáltat erre az orvvadászokkal folytatott küzdelem során hősi halált halt Vészprémi őrmester

esete, ki elesése előtt egyik támadóját agyonlötötte. A hulla személyazonosságát annak idején nem sikerült megállapítani és így a tettes társa sem kerülhetett kézre. Később egy, a távolabbi környékről történt eltűnés bejelentésére vezetett a rejtély megoldásához.

12. Ha már sikerült gyanúsítható személyt kimutatni, annak egyéniségét, viszonyait, életmódját és múltját is alaposan fel kell deríteni (puhatolás, nyilvántartás-soknál prioritátás).

Fejtegetéseim csak keretét, vázát nyujthatták annak a munkának, amelyet a nyomozó csendőrnek a valóságban elvégeznie kell. Az egyes pontokhoz fűzött magyarázatokat és megjegyzéseket is csak rövid, jellemző illusztrációként lehet felfogni, mert nem hiánytalanok és nem is ölelnék fel minden elképzelhető és a gyakorlatban is előforduló lehetőséget. A kitűzött célt, az adatgyűjtéshez támpontok szolgáltatását azonban, azt hiszem, így is sikerült elérni. Az a csendőr, aki ezekkel a támpontokkal felfegyverkezve kezd a nyomozáshoz, sokkal kevesebb tévedésnek vagy mulasztásnak van kitéve, mint aki a nyomozásnál csupán a józan eszére akar támaszkodni.

Leseredmények.

I.

A múlt évi június 30-án az isaszegi postamesternő közölte az őrssel, hogy nyugdíjfizetésre sok pénz érkezett. Éjszakai helyi szolgálatba őrsparancsnokom engem vezényelt Wellner Lajos próbacsendőrrel. A postahivatal közelében lest írt elő.

A lest éjjél előtt tartottuk meg. Az L alakú postaépület előszobáján még nem volt rendes ajtó, legalkalmasabbnak tehát az előszobát találtam a les helyéül. Az ajtó az udvarra nyílt.

Alig helyezkedtünk el, a padlásról csoszogás, recsegés, törmelékzaj hallatszott. Sajnos, magam mint vezényelt, mindössze 5 nap óta voltam az őrsön, a próbacsendőr pedig 2 nappal előbb jött, a postaépület beosztását, kapcsolatait a padlással részletesen egyikünk sem ismerte. A próbacsendőrnek amellet ez volt az első közbiztonsági szolgálata.

Mivel a vecsési eset még élénken élt az emlékezetemben, de attól függetlenül is, arra kellett gondolnom, hogy a padláson betörő bujt meg s az éjjélkörüli elcsendesült órát használja fel, hogy a betörést végrehajtsa. Amint a postaépületet egy-két futólagos megtekintés alapján megjegyeztem magamnak, úgy véltem, hogy a padlásra a kamrából vezet feljárat, ezért a kamra udvar felőli ajtajához surrantunk. A kamra ajtaja tényleg nyitva volt, mikor azonban beléptem, megbotlottam s a robajra csend lett a padláson.

Előbb úgy határoztam, hogy felmegyek a padlásra, de azután eszembe jutott, hogy a padlásablakon át a betörő közben elmenekülhet, de arra is gondolnom kellett, hogy a betörő a padlást felszakította, mert törmelék hullást is hallottunk s így a postahivatal ablakán át is menekülhet. Ilyen körülmények között nem lett volna értelme, hogy életveszélynek tegyem ki magamat.

Gyanumat, hogy a padláson csakugyan betörő jár, fokozta az is, hogy a veranda léckerítésének az ajtaja dróttal erősen le volt kötözve. A betörő tehát előre gondoskodott arról, hogy a lakásból könnyen ne tudjanak kijönni, ha a működését észreveszik.

A lakókat és a szomszédokat a vecsési esetből okulva, nem mertem felkölteni. Így aztán járőrtársamat a kapuhoz állítottam, ahonnan a kamra ajtaját s a tetőablakokat szemmel tarthatta, magam pedig a postahivatal utca felőli ablakai mellett foglaltam figyelőállást. A kijáratokat így szemmel tudtuk tartani s elhatároztam, hogy virradatkor felmegyek a padlásra, akkor a járőke-ökkel már körül tudom vététni az épületet, amíg az őrsről segítséget kapok.

Tervem azonban megváltozott, mert az éjjeli őrvéletlenül arra jött. Beküldöttem az őrsre s rövid időn belül ott volt a kisegítő járőr. A kijáratokat most már el lehetett állni, magam pedig a padlásra indultam.

Amint a kamrába beléptem, az alacsony létra tetején a sötétben is felismertem egy emberi alakot. Célba vettem s felszólítottam, hogy jöjjön le. Mikor leérkezett, felszólítottam, hogy a kezét tartsa fel. Megtette s a hóna alól csomag esett a földre.

Meg voltam róla győződve, hogy a betörő a zsákmányát ejtette ki a hóna alól. Mikor azonban bajtársaim is megnézték a „betörőt”, kisült, hogy egy gyengeelméjű fiatalember, akinek az a különös szokása van, hogy éjszakánként mások padlására megy aludni. A hóna alól kiesett csomag üres zsák volt.

Mivel sohasem fordult elő, hogy lopott volna, nem lehetett komoly nyomozást csinálni az ügyből. Őrsparancsnokom a szakaszparancsnok úrral egyetértően úgy döntött, hogy szabadon kell bocsátani. Ők is ismerték ezt a padláson alvó szokását s tudták róla, hogy nem bántja senki holmiját.

**Szabolcs Sándor őrmester
(Zsámbok).**

*

A les helyének a kiválasztása igen fontos. A járőrnek csak az volt előírva, hogy a posta közelében tartson lest. Az már a járőrvezető szemfülességének és helyes ösztönének volt az eredménye, hogy nem állott oda találmokra a kerítés valamelyik sarkához, hanem felhasználta azt a helyzeti előnyt, hogy az előszobának még nem volt rendes, zárható ajtaja. Nyilvánvaló, hogy betörés ellen ennél megfelelőbb leshelyet nem találhatott volna.

Gyakori eset ugyanis, hogy a betörők elbujnak lépcsőházban, padláson s amikor az épület elcsendesül, elvégzik a munkájukat, kijutni az ablakon át már könnyen lehet. A lényeg szempontjából közömbös, hogy ebben az esetben nem betörő járt a padláson, mert éppen úgy járhatott volna az is. Az eredmény pedig a járőrvezető körültekintő leshelykiválasztásán mulott.

Rá kell mutatnunk, hogy kifejezetten egy épülethez kötött les megtartását az őrsparancsnok olyan csendőrre bízta, aki csak 5 nap óta volt az őrsön. Nem szükséges részletezni, hogy éjszaka egy ilyen feladat megoldásánál az épület alapos ismerete mennyire fontos.

Érdekes továbbá a járőrvezetőnek az a megjegyzése, hogy a vecsési eseten okulva, nem merte a lakókat és a szomszédokat felébreszteni. Jellemző ez arra, mennyire magára marad a csendőr nehéz helyzetben s még ha volna is kit segítségül hívnia, nem meri, mert attól tart, hogy valaki hibát követ el s akkor neki kell érte a hátát tartani. Nem lehet vitás, hogy ilyen esetben a lakók felébresztése, esetleg a szomszédok segítségének az igénybevétele indokolt és észszerű. Épületet körülvenni, lezárni két csendőr nem tudhat úgy, mintha azt többen teszik s amellet az őrsről is hamarosan megkaphatja a

Osztrák csendőr kiment az árvízből egy magyart. Ilyen képek terjesztésével igyekezett annak idején az osztrák csendőrség népszerűséget szerezni a magyar lakosság körében.

támogatást, ha van kivel üzennie. Ha tehát történt volna Vecsésen hiba (aminthogy ott sem történt), azért még nem kell a csendőrnek a lakosság támogatásától ennyire félnie.

II.

Az orosi örsről indultam portyázó szolgálatba Váradi János próbacsendőrrel 1926 egyik koraőszi napján. Beszélgettünk. Erről-arról, már amit a próbacsendőrnek ilyenkor mondani kell, hogy ne kullogást, hanem tartalmas szolgálatot lásson a portyázásban is.

A Kovács-tanya mellett megálltunk egy pillanatra. A szabolcsi homokdombok között ritkaság egy tagban ilyen lapos, síma 40 holdat látni. Mintha csak bölcsőnek teremődött volna oda a dombok közé, hogy a természet benne ringassa a tanyát.

Aztán továbbmentünk s egyszerre csak lövést hallottunk. A lövés nyomán hatalmas varjúserég szállt fel a friss vetésről. Látni senkit sem láttunk, mert közben leszállt a köd. Mozognunk kellett tehát a hang irányába. Mentünk s szerencsénk volt, mert a köd szétszakadozott s megláttunk egy puskás embert. Már nem volt rá ideje, hogy elfusson, nem is kísérelte meg.

Felismertük benne a környék egyik híres orvvadászát, akire azonban sohasem lehetett semmit rábizonyítani s akinek amellet fegyvertartási engedélye is volt. Azt mondta, mikor a közelébe értünk:

— Olyan csendesen jöttek az urak, szinte megjíesztek.

Ravasz ember volt. Úgy tett, mint aki egyenesben jár. Azt mondta, hogy a tanyagazda felkérésére a kártékony madarakat riasztja a vetésről. Ezt a vadásztörvény nem tiltja s mivel a fegyvertartási engedélye is rendben volt, nem tudtam vele mit kezdeni.

Arra természetesen én is gondoltam, hogy a tanyagazdát meg kellene kérdezni, csakugyan ő kérte-e az orvvadászt arra, hogy a madarakat riogassa. Csakhogy ez sem olyan egyszerű dolog. Mikor orvvadászatról van szó, egészen más az emberek véleménye a tisztességről, mintha például krumplilopásról lenne szó. Sohasem lehet tudni, hogy a gazda nincs-e benne az orvvadászatban, ha mégannyi földje és pénze van is. Ezért nem folyamodtam én ehhez a különben igen kézenfekvő leleplezési módhoz. Hanem máson törtem a fejemet. Egyelőre csak egy csipkelődő kérdéssel adtam tudatára az orvvadásznak, hogy nem hiszek neki.

— Aztán lött-e varjút? — kérdeztem tőle.

— Nem tudok én célozni, csak úgy puffogatok. Azért, mintha egyet megsebeztem volna — válaszolta megértve a csipkelődést és maga is hasonlóval viszonzva azt.

Roppant sajnálkoztunk a balszerencsén s aztán mentünk tovább. Azt mondtam, sietni kell, ma még sok a dolog, sok kilométernek kell a nyakára hágni. Láttam, hogy erre fe'csillan a szeme s ez volt az, amire a leleplezését alapoztam.

Tudniillik egyáltalában nem siettünk, csak addig, amíg az orvvadász látott bennünket. Mihelyt a dombhát mögé értünk, lesbe helyezkedtünk. A kalapot levéve, igen jól beláttuk a terepet, de bennünket nem vehetett észre a tanya felől senki. Néhány bogáncsbokor mögött jól elfért a fejünk, mi viszont jól láttuk az orvvadászt.

Az orvvadász bement a tanyába, de néhány perc múlva a másik oldalon újra előbukkant. Óvatosan körülnézett s aztán nekivágott a szántásnak, egy faszor felé. Minden mozdulatát láttuk.

A faszorban megállt, gyorsan lehajolt s felvett egy barna csomagot, azután toronyiránt nekivágott Nyiregyházának. Mi pedig a dombhát mögött eléje kanyarodtunk.

Nagyon meglepődött, hogy újra lát bennünket. A csomag hátizsák volt, benne egy lőtt nyul. Most tehát léprement. A büntetésen felül most már elvette tőle a hatóság a fegyvertartási engedélyt is.

Mikor a tanyagazdát megkérdeztem, adott-e engedélyt, illetve kérte-e az orvvadászt, hogy madarakat riasszon, igen csodálkozott a dolgon. Dehogy adott. Nem is volt otthon a tanyában a kérdéses időben. Ezt már előzetesen megállapítottam s így ebben az irányban nem volt több tennivaló, bár ismétlem: nem mindig így áll a dolog.

Bérezes László tiszthelyettes (Aszód).

*

Ennek a lesnek az indokolása azonos a folyó évi 3. számunkban közölt II. esettel. Ott is orvvadászról volt szó, akinek a ravaszságán szintén ügyes leszel sikerült a járőrnek kifogni. Ha a két járőrvezető elsiette volna a dolgát, vagy pedig más okból nem fordult volna a les eszközhöz, egyik esetben sem tudott volna tárgyi bizonyítékot szerezni a gyanúsítottak bűnösségére. Ezek a példák is mutatják, hogy sokszor kerül szembe a csendőr szolgálat közben olyan körülményekkel, mikor pillanatok alatt kell határoznia abban a tekintetben is, hogy tart-e lest, vagy sem. Mérlegeli a különböző lehetőségeket s ha úgy találja, hogy azonnali fellépéssel semmire sem menne, de színleges távozással leplezett les révén eredményre van kilátása, akkor nem teketóriázik, hanem a feladatnak megfelelő helyen és időben lest tart. Az ilyen les valóban céltudatos és az eredményt meg is hozza. Ez a két les ezenfelül azt is bizonyítja, hogy amit a lesről eddig mondtunk, nem elmélet, különben az ilyen azonos esetek a gyakorlatban nem ismétlődnének meg. Ilyen azonosságra példa a következő eset is.

III.

A molnaszecsődi cigányok 1933 október 5-én a körmendi hetivásárra mentek be. Este hazajöttek, csak Erdélyi János maradt oda valahol. Gyanus volt, hogy ez a szokásos büntettes nem jött haza. Tóth Sándor tiszthelyettes úr, a különítményparancsnokom, engem és Németh István III. csendőrt vezényelt ki lesre a cigánytanyához. Meg kellett tudni, mi tartotta távol Erdélyit.

A kertek alatt osontunk be estefelé a községbe s egy pajtában vártuk be a sötétet, akkor azután közvetlenül a cigánytanya közelébe húzódtunk s megkezdtük a lest. Az előírt 6 óra reggel 3 órakor letelt s a tanya környékén, sem

a tanyában mozgás nem volt. Deres éjszaka volt, fáztunk. Mivel azonban biztosak voltunk benne, hogy Erdélyi olyan ügyben jár valahol, amit még a hajnal előtt okvetlenül be kell fejeznie s addig haza is érkezik, a lest meghosszabbítottam.

Nem sokat kellett várni, kijött az egyik kunyhóból Erdélyi felesége és a fia. Láthatóan vártak valakit. Figyelték. Negyedóra sem telt bele, megérkezett Erdélyi. Hátán nagy batyú, melyet lázas örömmel és sietséggel segítettek le a felesége, meg a fia. Mi azonban udvariasabbak voltunk, ott termettünk s mi segítettük le a batyút a cigány hátról. Cigány nem egykönnyen jön zavarba, de most mindhárman sóbálvánnyá meredve néztek ránk, szinte himni sem akarták, hogy csakugyan eleven csendőröket lát a szemük. Az asszony sűrűn emlegette a devlát, aztán hirtelen befutott a kunyhóba, a fia utána. Az öreg cigány is ment volna, de fogtuk.

Természetesen akkor már megjött a hidegvére s tagadt, hogy a batyu tartalmát tevő szép négy libát lopta volna. Dehogy lopta. Az egyik falubeli gazda szerelmes a feleségébe, az hozta nekik. Magunk szedtük le a hátról s mégis ki mert ilyen mesét találni. A többi még ennél is arcátlanabban hazudott. Körülvett bennünket az egész tanyanép és esküdöztek, hogy a libát az este hozta egy legény. Soha se legyenek gazdagok, ha nem úgy van...

A községházán aztán a tolvaj beismerte, hogy Nádason lopta a libákat, egyenesen onnan hozza őket. Rögtön telefonáltunk a körmendi őrsnek, éppen akkor siratta az őrsön a libáit a panaszos asszony. Mikor a körmendi őrsparancsnok megmondta neki, hogy már meg is vannak a libák, alig hitte. Hogy a csendőr még a cigánynál is ügyesebben használja fel az éjszaka sötétjét, ez nem ment a fejébe. De végre is a liba volt a fontos, hát hazavitte boldogan.

Kovács József törzsőrmeester (Egyházasrádóc).

*

A vásár nagyobb ünnepe a cigánynak, mint nekünk a husvét, mert lothat és jósolhat kedvire. Az egyházasrádóci különítmény felismerte az összefüggést a körmendi vásár, meg a környékbeli cigánytanyák között s mint az eredmény mutatja, jóelőre megnézte, hogyan állanak a cigányai a vásárral. Egy cigány nem jött haza a többivel s ez már feltűnt. Legbiztosabb ellenőrzés ebben az esetben a les volt, tehát azt alkalmazta. Céltudatosan.

Az időtartamot is körülbelül helyesen számította ki a különítményparancsnok, mindössze félórával vette rövidebbre. A járőrvezető azonban nem gépiesen végezte a rábízott feladatot, hanem gondolkozva és öntevékenyen. Erdélyi még nem jött haza, de biztos, hogy haza fog jönni, meg kell tehát várni. Máskülönb hiábavaló lett volna az átvirrasztott 6 óra. Ha viszont már a les első félórájában hazajött volna a cigány, a járőrvezető biztosan befejezte volna a lest már akkor. Nyilvánvaló ebből a példából is, hogy a les időtartamát előre meghatározni csak körülbelül lehet, illetve lehet és kell is, a járőrvezető öntevékenysége azonban arra való, hogy adott helyzetben az előírt időtartamot maga szabályozza. Amíg a várható eredmény nincs meg, ki kell tartani.

Mint már fentebb rámutattunk, ez az eset azonos a folyó évi 3. számunkban közölt IV. esettel, mikor egy szemfüles járőrnek feltűnt, hogy a cigánytanya üres, holott a községi előljáróság nem szívesen osztogatta nekik a „kimaradási engedélyeket”. A járőr lest tartott, kemény téli időben amikor a cigányok hazakerültek, sok lopott holmit

Addig nem haladhatnak előre, amíg szembe nem néznek nyugodtan a békeszerződések kérdésével.

talált nálunk a járőr. Ennek a két esetnek az azonossága is bizonyítja, hogy a céltudatosságot, gondolkodást és öntevékenységet a les nem nélkülözheti, sem azt nem lehet előre tudni, hogy szolgálat közben lesz-e valahol lesre szükség, vagy sem. Minél tájékozottabb és szemfüleesebb a csendőr, annál többször igen. Eredménye is annál több lesz.

IV.

Az egyik szeghalmi szőlősgazda több ízben panaszkodott az őrsön, hogy lopják a szőlőjét. Egy rendes szolgálat alkalmával — Sándor János II. törzsrőmester volt a járőrvezető —, a járőr a szőlőben lest tartott. Az volt előírva, hogy a község északi kijáratánál tartson 1 óra lest s mivel az említett szőlő is arrafelé esett, a járőrvezető elhatározta, hogy megfigyeli kissé azt a szőlőt, ahol a gazda szerint gyakori a lopás.

Bebújtak a csendőrök csendben a tökéek közé s vártak. Kis idő múltán az egyik közeli töke felől zörgést hallottak. A zörejt arra emlékeztetett, amikor a fürtöket szakítják a tökérről. A gyümölcsfák lombja miatt vaksötét volt s ezért oda kellett kúszniok a tökéhez, ahonnan a zörgés hallatszott.

Igy valósággal rátapintottak a szőlőtolvajra. Nagyon megijedt. Kiderült azután, hogy korábban jött, tehát a csendre valóban sikerült ügyelni, mikor a les helyét elfoglalták. Különben valami rokona volt a sértettnek s mint fiatal legényt, a sértett futni hagyta. A tolvaj azonban fogadkozott, hogy soha többé nem lop az életben, mert nagyon megijedt, mikor két csendőr csak úgy a semmiből szinte rátaposott.

*

Nagyon egyszerű eset, magának a lesnek az előírása gépies volt. Azt, hogy valamelyik község déli, vagy északkeleti, avagy nyugati kijáratánál tartson a járőr lest, előre nehéz megmondani. Ez csak amolyan kiírási formula anélkül, hogy mondana valamit.

Ezért mondja a Szut. 471. pontja, hogy a les közelebbi helyét a járőrvezető választja meg. Ha tehát valamelyik községben sok a lopás, vagy más megfigyelni való van rajta, az őrsparancsnok előírja a járőrnek, hogy ebben a községben tartson ennyi és ennyi ideig lest. A járőrvezetőn múlik azután, hogy a község melyik pontját választja a les helyéül.

A most közölt szőlőlopási esetben a járőrvezető kövte volt az északi kijáratához, de eszébe jutott, hogy arrafelé van a sokat lopkodott szőlő is. Eleget tett tehát az előírás alakosságának, de nem bóbiskolt reménytelenül az északi kijárat árkában, hanem próbát tett a szőlővel. Mindegy, hogy ebben az esetben büntetőjogilag milyen eredményt ért el, csendőrileg az eljárás céltudatos és öntevékeny volt s ezzel a les két legfontosabb követelményének tökéletesen eleget tett.

Fontos körülmény volt itt az eredmény elérésében az is, hogy a járőr tagjai csendesen tudtak mozogni még a vaksötét szőlőtökek között is. A tolvaj már ott volt, mikor ők a helyüket elfoglalták s mégis lépésekre meg tudták közelíteni anélkül, hogy észrevette volna őket. A szerelvény zörgésére és a csizmasarok kopogására tehát nem lehet mindig hivatkozni, elvégre egyik csendőrnek éppen olyan a felszerelése, mint a másíknak, ügyesség dolgában azonban már nem egyformák.

A békeszerződésék őrői nem teljesítették kötelezettségeiket önmagukra nézve.

MUSSOLINI.

Csendőrhistorák.

A csat.

Egy helyettesítés során meghagyta a hadnagy-szakaszparancsnok a járásrőmesternek, hogy amíg szabadságon van, rendeljen számára egy derékövcsatot, mert amint bevonul, szüksége lesz rá.

A járásrőmester megszerkesztette a megrendelést s tisztázásra kiadta egy csendőrnek. Az hozzáfogott a tisztázáshoz, de egyszerre csak besietett a járásrőmesterhez:

— Járásrőmester úr alázatosan jelentem, elírás van a fogalmazványban, a csat nagy „Cs”-vel van írva.

A járásrőmester azonban nem adta meg magát:

— Ne okoskodjék! Nem közönséges kincstári csatról van itt szó, hanem aranyozott tisztai csatról.

A gyakorlat és a cigány.

Próbacsendőriskola udvarán folyik a kardforgatás. A segédoktató kitörésre ad vezényszót, mire hatalmas dobantással szúr a levegőbe a szakasz. A rácskerítésnél néhány cigány is bávészködik s mikor a kitörést látja, azt mondja az egyik:

— Devlá vigye ázst ázs éreg zsándárt, hogy mirgesíti á gyákornokokat...

Mivel horgászik a cigány.

Észrevette a járőr, hogy sokan horgásznak a Dunában. Észrevétlenül akarta őket megközelíteni, de a terep nem volt alkalmas, a horgászok észrevették a csendőröket s egy kivételével elszaladtak.

A kivétel egy cigány volt. Úgy tett, mintha fogalma sem volna róla, mi történik körülötte, mert ezúttal kivételesen megvolt az engedélye. Szinte a tyúkszemére kellett lépni, míg végre észrevette a csendőröket. De akkor is éppen, hogy a kalapját billentette meg, aztán pöffeszkedő kedvvel és nyugalommal horgászott tovább.

— Te, talán engedéllyel horgászol, hallod-e? — szölt rá a járőrvezető.

— Nem in, hanem kukacsal...

Igazoltatás.

Kirándulóhelyen igazoltat a járőr egy jobb társaságot. Az egyik igazoltatandó egy étlapot nyújt át a járőrvezetőnek, némi gunyoros mosollyal az arcán, hogy most megbosszantja a csendőröket. A járőrvezető ránéz a kezébe adott papírosra s olvassa: Borjúfej, Marhanyelv, Disznóláb, stb. Udvariasan visszaadja az étlapot és azt mondja:

— Nem a személyleírását kértem, uram, hanem az igazoló iratait.

A templomtorony.

Az új Gyalogsági Gyakorlati Szabályzat megjelenését követő első szárnyparancsnoki szemlén parancsot kap az őrsparancsnokhelyettes, hogy vezényeljen sorakozót. Kiadja a vezényszót:

— Első félraj! Irány a templomtorony! Egysoros vonalban sorakozó!

A szárnyparancsnok körülnéz, sehol sem látja a tornyot

— Hol a torony? — kérdezi.

— Az új szabályzatban, százados úr...

Vadgyerekek.

Nyomozással kapcsolatban megkereste az őrs a szomszédos őrsöt, hogy X. Y. családi állapotáról sürgős értesítést adjon. Az értesítés szó szerint így hangzott:

X. Y.-i lakos vadházasságban él K. Erzsébettel. Ebből a házasságból ezideig három vadgyermek született.

Akadály.

Meglepő szemlére érkezett a szakasparancsnok, de nem ment be a laktanyába, hanem megállt a nyitott kapu előtt. A napos csendőr meglátta s kisértve, jelentkezett, de ő meg a kapun belül állt. Kettőjük között volt a küszöb. A szakasparancsnok tudomásul vette a jelentkezést, de csak nem mozdult. A napos kezdett tükön állani. Végre is megszólal a szakasparancsnok:

— Hát nem látja, hogy nem mehetek be? Nem látja, hogy gerendával van az ajtó elzárva?

A napos semmit sem látott.

— No, még most sem lát semmit? — kérdezte a szakasparancsnok.

— Nem látok semmit, alhadnagy úr! — jelentette a napos.

— Hát ez itt mi? — mutatott a szakasparancsnok egy gyufaszálra, amely a küszöbön fektült.

Rendelés.

Erdélyből a szerb határszélre került Morár János csendőr, aki arról volt nevezetes, hogy az örsre tömegesen érkező árjegyzékeket apróra átnézte és rendelt. Mindenünnen mindent. Egyik rendelését a levelezőlap felső szegélyére írta, a keltet és az aláírást pedig a levelezőlap alsó szegélyére tette. Egyik bajtársa nem tudta szó nélkül nézni ezt s próbálta neki megmagyarázni, hogy a keltet és aláírást a rendelési szöveg alá kellett volna tennie, János azonban tiltakozott a „kioktatás” ellen s a lapot az ügyeletessel postára adatta úgy, ahogy megírta.

Az egyik csendőr elkérte a lapot az ügyeletestől s a megrendelő szöveg és az aláírás között üresen hagyott helyet hirtelenében kitöltötte. Hadd örüljön János, ha már megint rendelt!

Mikor a csomag megérkezett, mindenki köréje sereglett. János túlnagynak találta, de annál büszkébben bontogatta a külön-külön is papírba göngyölt holmikát. A következők kerültek elő: hajnyíró- és önbortválókészülék (ebből volt már Jánosnak három), egy kilogram mosdószappan súrolókefével, hat skatulya bajuszpedró három bajuszkötővel, két pár piros-bojtos női papucs, egy csatos női harisnyakötő, két hajbodorítóvas, hat fogkefe, egy sérvkötő és ki tudná felsorolni, még mi minden. Mindenki az oldalát markolászta a nevetéstől, János pedig jobbra-balra kapkodta a fejét zavarában és tanácstalanságában.

Egyik bajtársa ekkor azt mondta neki, hogy biztosan ajándékba küldte a cég a sok parádés holmit, mert sokat vásárol. János megnyugodott s máris hancegni kezdett, hogy lássák, így jár az, aki sok mindent rendel.

Öröme azonban csak a számla elolvasásáig tartott, mert bizony a cég minden pontosan felszámított. A tréfacsináló néhány napig hagyta mérgelődni, aztán felfedte a csinyt és kiegyezett vele. Megosztottak a portékán s a ráeső részt a tréfacsináló szívesen fizette, mert megérte neki a mulatság.

Az európai politikai zavaroknak mélyebben fekvő oka: a vállalt kötelezettségek semmibehevésében rejlenek.

TEMPS, francia napilap.

A cukorbaj.

Szolgálati beosztásom és elfoglaltságom hosszabb időn át meggátolt abban, hogy a Csendőrségi Lapok „Jó egészség” rovata számára dolgozzam. Szívesen folytatom most közleményeim sorozatát, amely a szerkesztőség szerint a lap olvasóinak öröndetes érdeklődésével találkozok.

Sántító hasonlattal az emberi testet kitűnően megszerkesztett masinához lehet hasonlítani, amely megfelelő kezelés mellett, kisebb nagyobb „defectusok” közepette (betegségek, sérülések) átlagban 70 évig megállás nélkül, de egyre lassabban és mindig jobban akadozva jár, míg végül elkopik (kiöregszik) és egyszer csak örökre megáll.

Az emberi test fenntartója, táplálója, fűtőanyaga és építője a táplálék. Az emberi test kizárólag vegyes táplálkozáshoz van szoktatva, berendezve. Minden ember vegyesen táplálkozik, csak a formákban van látszólagos eltérés.

Bármiféle ételt eszünk is, legyen az hús, kenyér, tej, a gyümölcsök és növények bármilyen faja, legyen főzve, sütvé, vagy nyers is, az emberi szervezet az emésztés alkalmával mindig és kizárólag háromféle főanyagot készít belőlük, s ez a három anyag: fehérje, zsír és cukor. Mellékes tehát, hogy valaki húsevő, vegetáriánus, vagy akár bicsérdista is, végeredményben mindegyik fehérjével, zsírral és cukorral táplálkozik, amely anyagokat maga az emberi test állítja elő a megevett táplálékokból. Mindig feltéve azonban, hogy testünk elegendő vegyes táplálékot kap, mert különben a szervezetünk nem tudja előállítani a fenti három főanyagot a megfelelő mennyiségben, amint az pl. a sarki utazóknál, avagy az ingatag alapokon nyugvó bicsérdizmusnál is történik.

Az ételek megemésztése csak bizonyos nedvek jelenlétében tud végbemenni, illetve csak a vízben feloldott tápanyagok tudnak a belekből felszívódni és a vér útján testünk minden részéhez eljutni. Még egy dolog van, amely nélkül lehetetlen a táplálék feldolgozása és ez: a só. Sótalan vízben az állatok, a növények elpusztulnak. Az emberi testnek a tápanyagai kb. 1%-os sósvízben tudnak csak úgy feloldódni, hogy fel is szívódhassanak.

Életünk fenntartásához tehát élelem szempontjából ötféle tápanyagra van szükség, ezek: fehérje, zsír, cukor, víz és só. Minden szövetünk, minden egyes szervünk összes sejtjei a fehérjéből épülnek fel. (Tojás, tej, sajt, húsok, gombák, borsó, lenese, kakaó stb.) A zsírokra is feltétlen szükség van. Ezeket, vaj, sajt, szalonna, húsok stb. formájában esszük meg. Ha azonban valamilyen okból a testünk nem is jut zsírokhoz, akkor sincs nagyobb baj, mert szervezetünknek meg van az a képessége, hogy szükség esetén a cukrot át

tudja alakítani zsírrá. Ez az oka annak, hogy azok is meghiznak, elhájásodnak, akik a szálonnától, húsoktól, a zsíros ételektől különben szigorúan tartózkodnak. A szükséges *cukrot* ugyancsak maga a szervezet készíti el a megemésztés alkalmával a következő anyagokból: zsemlye, kenyér, burgonya, rizs, tészta, liszt, gyümölcs, tej, sör stb. A mai divathóbort egyenesen kerüli ezeket az ételeket, mert tényleg a legjobban hizlálnak. Egyes ételneműek a megemésztés révén igen nagy cukortartalommal rendelkeznek, így például a mézeskalács 83%, a torta 80%, a pirított kenyér 77%, kétszersült 75%, zsemlye 65%, dara-köles 76%, kenyér 48%, sör 6%, tej 4% stb. Egy 70 kg-os, egészséges férfinak, ha csak a mindennapi könnyű testi munkát végzi, 24 óránként a következő mennyiségű ételneműre van okvetlenül szüksége: 100 gr fehérje, 60 gr zsír, 500 gr cukor, 20 gr só, 2 liter víz. (Ezek a számok magát a tiszta tápértéket és nem a megevett mennyiséget jelentik.)

Amíg a táplálékoknak ez a feldolgozása rendszeren, fennakadás nélkül történik, addig testünk ebből a szempontból egyensúlyban van. Ellenkező esetben az anyagcsereforgalom meg van zavarva, ami súlyos következményekkel járhat. Így pl. a fehérje rossz feldolgozása rövid időn belül halálra vezet. A zsírok hiányos megemésztése ugyancsak komplikációkkal (sárgaság, epekövek stb.) járhat, a cukoremesztés terén fellépő zavarok pedig az annyira elterjedt s az alább tárgyalandó cukorbetegséget hozzák létre.

A cukor készítésében a mai tudásunk szerint legnagyobb szerepe van a hasnyálmirigynek, vagy népies nyelven, a „fehérmáj”-nak. Ez az aránylag kicsi és mindössze 100 gr súlyú hosszúkás szerv, a gyomor mögött, a gerincen fekszik. Bár igen nagy szerepe van a fehérjék és a zsírok megemésztésében is, legfontosabb működése mégis a cukor feldolgozásában nyilvánul. Minden 24 órában, éppen úgy, mint a máj is, a hasnyálmirigy is kb. 1 liter emésztőnedvet készít, amely emésztőnedv különféle erjesztő anyagokat tartalmaz. Éppen úgy, mint a máj által készített epe, a hasnyálmirigy nedve is befolyik a vékonybelekbe és megkezdí az ott levő a szájnyal, meg a gyomor által már félig-meddig feldolgozott tápanyagok olyan vegyi átalakítását, hogy azok felszívódásra, a véráramba való bejutásra és így a táplálkozásra alkalmasak legyenek. A hasnyálmirigy nedvében három ilyen fontos erjesztő (ensym) van:

a) *Tripsin*, amely a fehérjéket dolgozza fel ú. n. peptonokká, amelyek mint ilyenek már alkalmasak a felszívódásra, a vérbejutásra.

b) *Lipase*, amely a zsírokat bontja el zsírsavakra, és glicerinre.

c) *Diastase*, amely a keményítő (szénhidrátok) feldolgozásában játsza a legnagyobb szerepet, amennyiben a keményítőtől felszívódásra alkalmas cukrot készít. Többféle diastase (cukorerjesztő) van, ezek közül a legfontosabb az insulin-nak nevezett erjesztő. Ez az insulin dirigálja tulajdonképpen a testünk egész cukorforgalmát. Ha az insulin munkája részben, vagy egészben hiányos, akkor bekövetkezik a cukorbetegség.

Kövessük az útját pl. a kenyérnek, tehát egy olyan mindennapi tápanyagnak, amely igen sok szénhidrátot (keményítőt) tartalmaz.

Az elvetett gabonaszem kikel a földből és gyökerei révén onnan táplálkozik tovább is. A földben levő különféle savakból és sókból, zöld levelei (zöld sejtjei)

segélyével előállítja szárában, leveleiben, de főleg a kalász magjaiban bőven jelenlévő szénhidrátot, s a szénhidrátból nitrogén segélyével a fehérjét. A szénhidrátból lesz megörülés után a liszt. A liszt legfontosabb, de aránylag kevesebb része a fehérje, illetve annak igazi fontos alkotórésze, a sikér. Amelyik lisztben nincs sikér, abból nem lehet a víz hozzáadására úgynevezett „kelt” tésztákat készíteni akármennyi légyen is benne a szénhidrát. Pl. a hüvelyes vetemények (lencse, bab, rozs stb.) igen kiváló tápanyagok, de a sikér hiánya miatt nem gyúrhatók tésztává. A gabonaliszt-hoz a sütés előtt erjesztőt (élesztőt) kell adni, amely a szénhidrátot (keményítőt) cukorrá való átalakítását indítja meg. Az élesztő hatására alkohol és széndioxid keletkezik a tészta keményítőjéből. Ez a két anyag a sütés alkalmával a meleg hatására elillan a kenyérből. Az elillanó anyagok helyét különböző alakú és nagyságú likacsok jelzik. Minél likacsosabb a kenyér, a zsemlye, annál jobban meg van sütvé, annál táplálóbb. Az így megsütött és a szájba került kenyér ezután elindul a 8—9 méter hosszú útra, amelyet táplálósatornának nevezünk, s amely csatorna azután a kenyeret stb. tápanyaggá (cukorrá) dolgozza fel.

A szénhidrát emésztését a szájnyalban lévő ptyalin nevű erjesztő kezdi meg. Ez az emésztés tovább folyik a gyomorban, majd a belekben. A mai emberi tudással még teljesen fel nem fogható, csodálatos vegyi munka folyik itt, amely munkát, mint hallottuk, a különböző emésztőnedvek a bennünk lévő erjesztők révén végzik el. 24 óra alatt két liter szájnyal, 1/2 liter gyomornedvet, 2 1/2 liter bélnedvet termel e célra maga az emberi test, amihez még 2 liter ivóvíz és 20 gr só is járul. Az emésztés révén a kenyér keményítője a belekben átalakul cukorrá és belekerül a belek falazatát alkotó végtelen sok redő közé, innen pedig mintegy beleívódik, felszívódik a bél falazatába. A belek falazatát az erek óriási, szitaszerű hálózata járja keresztül-kasul. Ebbe az óriási mennyiségű hajszálerrendszerbe jut bele a kész cukor, amelyet itt már szőlőcukornak nevezünk.

A megevett kenyér- és más tésztafélék, továbbá a többi táplálékok keményítője tehát már mint kész szőlőcukor jut bele a vérbe (vércukor). Ezek szerint azonban a vérnek rendkívül cukrosnak kellene lennie, különösen nagyobb étkezések és sok tészta-, rizsevés után. És mégis mindig azt találjuk, hogy a vér cukortartalma állandóan 0.15%. Tehát a fölös cukor mindig eltűnik valahova. Itt kapcsolódik be a két kilogrammos máj az emésztésbe. Ugyanis a lépnek, a gyomornak és az összes beleknek a szív felé haladó összes vére egyetlen nagy érbe gyűlik össze, amely nagy ért ez a tápanyagokat tartalmazó nagy vérmennyiséget útközben beviszi a májba. A májnak meg van az a képessége, hogy a vérben lévő felesleges cukrot visszatartja és némi átalakítás után saját magában elraktározza, mint máj cukrot. Ezért maradhat tehát a vércukor mennyisége a vérben állandóan 0.15%. Ez a glikogen nevű máj cukor fontos tartaléka a testünknek. Ezt használják el összes izmaink a testi munkánál. Nagy gyalogolásoknál, így pl. a francia idegen-

A nyugtalanság és a bizonytalanság azért van, mert a békeszerződések tarthatatlanok.

GEORGE LANSBURY, az angol munkáspárt vezére.

légió sivatagi menetelésénél legfontosabb előírt táplálék a kockacukor. Nagy testi munkák alkalmával a máj állandóan ontja a cukrot vissza a vérbe, illetve a vér-útján a dolgozó szervekbe, de mindig vigyáz arra, hogy a vérben keringő vércukor mennyisége, később említendő fontos okokból, állandóan 0.15% maradjon.

Ha azonban valaki túlsok téstát, tortát, rizst, szóval szénhidrátot (keményítőt) eszik, akkor már a máj sem képes ezt a sok cukrot elraktározni. Ilyenkor kis részben egyenesen magukban az izmokban is rakódik le májcukor, de a nagy felesleggel mégis más történik. Hallottuk, hogy az emésztő berendezésünknek az a nagy képessége is megvan, hogy a cukorból zsírt is tud csinálni. Ez a zsír aztán testünk különböző részeiben mint háj rakódik le.

Ezek után mindenki azt hihetné, hogy a cukorbetegségnél a halált az úgynevezett és később leírandó híres kómát kizárólag a cukor okozza. Pedig nem így van. A cukorbetegség halálát a vérben keringő zsírsavtermékek felhalmozódása idézi elő.

Hallottuk, hogy a vérben keringő cukor mennyisége állandóan 0.15%. Az egész vérünk tehát 4—5 gr vércukrot tartalmaz. Azonban a vérünkben keringenek a többi felszívott tápanyagok megfelelő mennyiségei is, mert hiszen a vér viszi el azokat is testünk legkisebb részecskéihez. Így kering a vérben a cukor mellett a felszívott zsír is. A zsírok ugyanis a zsírerjesztő behatására a bélben zsírsavakra és glicerinnre esnek szét. Az így keletkezett zsírsavak aztán további kémiai átalakulásokon mennek át és végül mint finom zsírcseppek szívódnak fel és jutnak bele a vérbe. A felesleges zsír pedig, akár csak a felesleges cukor is, kövérség formájában rakódik le a testben. Ahogy a vérnek a cukortartalma mindig állandó 0.15%, éppen úgy a vér zsírtartalma is állandóan 0.5—1% marad, akár mennyi zsírt eszünk is. A zsírok tökéletes feldolgozása, finom zsírcseppekké való átalakítása, vagyis a tökéletes elégsége azonban csak akkor tud rendesen végbemenni, ha a vércukor 0.15%-ban van jelen a vérben. Ha a vércukor mennyisége akár több, akár kevesebb 0.15%-nál, rögtön felbomlik a rendes zsíremésztés egyensúlya is, ami azt jelenti, hogy a zsírsavak nem tudnak tökéletesen elégni, finom zsírcseppekre alakulni, hanem orvosi nyelven szólva, csak „füstölögnek”. A „füstölő” égésnél pedig mérges anyagok keletkeznek. Ezek a mérges anyagok („rossz” zsírsavak) felhalmozódnak a vérben, a vér útján megmérgezik az egész testet és a cukorbetegség halálát okozzák. A cukor-emésztés zavara megzavarja tehát a zsírok emésztését is és ezáltal kerülő úton ez a rossz cukor-emésztés lesz az oka a mérgező zsírsavak kifejlődésének is. Ugyanolyan helyzet ez itt, mint mikor kályhában égő szén a kályhacső bedugása, elzárása miatt nem kap elég levegőt, ezért a szén nem tud teljesen elégni, hanem csak füstölög és füstölögés közben a rossz elégés miatt termelődik a szén-gáz, amely megöli a szobában alvókat. Ezen az alapon a zsíremésztés levegője a vércukor, a szén-gáz pedig a „rossz” zsírsavak jelenléte.

A valóságban azonban ezek a mérgező zsírsavak a cukorbetegség csak a súlyos és végsőnek mondható szakában jelennek meg és akkor a vizeletben is kimutathatók. De amíg a beteg a rossz zsírsavak fellépéséig eljut, addig sok idő telhetik el és a veszedelem közlekedésének sok olyan tünete van, amelyek figyelmeztetik a beteget arra, hogy bajával idejekorán orvoshoz forduljon.

(Folytatjuk.)

Magyar álom.

*Fekete fellegek szállnak,
Bennük villámok cikáznak;
Gyászlobogót lenget a szél,
Magyar gyászról írva beszél:
Amióta rab a magyar,
Minden szívet mély gyász takar . . .*

*Elfordult az Isten tőlünk,
Hogy ilyen nagy árvák lettünk?
Elernyedt az erős karunk,
Rozsdásodik harcok kardunk,
Nem is szabad már kifenni:
Nehéz ma magyarnak lenni!*

*Gonddal fekszünk, bajjal kelünk,
Hová lettél, régi kedvünk?
Nyugtót sehose találunk,
Egy a vágyunk, egy az álmunk:
Régi Rajta, régi kürtszó,
Kárpátokon magyar zászló!*

Radnai Sándor g. tiszthelyettes
(Budapest).

Leleplezték a forradalom vértanuinak emlékszobrát Budapesten.

A Fehérvári Bajtársi Egyesület kezdeményezésére országos gyűjtés indult, hogy az 1918/19-es forradalmak áldozatainak és vértanuinak emlékét Budapesten méltó módon megörökítsék.

Fényes, országos ünnepség keretében leplezték le a vértanuk emlékére emelt szobrot március 18-án a Kosuth Lajos-térnek azon a részén, amelyet ezentúl Vértanuk Terének fognak nevezni. A leleplezési ünnepélynek különös jelentősége van a csendőrség szempontjából, mert mi is sok bajtársunkat gyászoljuk, akik ennek az örökké emlékeztetés, szomorú és szégyenteljes korszaknak hősei és vértanúi. Az 1918. évi forradalomban számos csendőr vált a törvényes rend védelmében a fékevesztett tömegek áldozatává, másokat a köröskörül beolázkodó ellenséges megszálló csapatok, majd a kommunisták végeztek ki szemszédett kegyetlenséggel csak azért, mert magyarok voltak és mert a magyarságukat életük utolsó percében sem voltak hajlandók megtagadni.

Örök, kegyeletos emlékezés zárta szívünkbe e bajtársaink neveit, de most művészi szobor is hirdeti majd el nem muló érdemeiket Budapest legszebb helyén. Az 1918/19. évi úgynevezett Károlyi forradalom áldozatainak számát és adatait nem lehetett még teljes hitelességgel megállapítani, az erre vonatkozó munkálatok azonban folyamatban vannak s gondoskodás történik, hogy nevük és tettük — országosan és a csendőrség keretén belül is — egyénekenként is megörökíttessék. A szobron egyelőre csak a kommunizmus vértanúi fognak szerepelni, a névsort azonban a később megállapítandó hiteles adatok alapján ki fogják egészíteni.

Testületünk a következő huszonkilenc vértanuját gyászolja a kommunizmus idejéből: *Bakonyi András, Bereczki Dávid, Borbély Károly tiszthelyettesek, Borhy Sándor alezredes, Csala Bálint őrmester, Dékány Benedek tiszthelyettes, Domonkos Imre őrmester, Ferencz András tiszthelyettes, Fery Oszkár altábornagy; Göllén*

József örmester, Gyermán Imre próbacsendőr, Jakabos Pál tiszthelyettes, Kamuty Lajos főhadnagy, Kömendi Elek, Megyeri Antal tiszthelyettesek, Menkina János alezredes, Oláh János, Pintér Pál tiszthelyettesek, Pongrácz Aladár százados, Szabó József tiszthelyettes, Szanyi Károly próbacsendőr, Sztankovics Sándor tiszthelyettes, Tornai Lajos örmester, Tóth Ferenc II. tiszthelyettes, Trupulai János tiszthelyettesek, Uzsvai László örmester, Uzsváth Péter csendőr, Vén András és Wolf József tiszthelyettesek.

Féltizenkét óraker kezdődött meg a szoboravatás ünnepe a Kossuth Lajos-térre torkoló „Vértanúk-teré”-n. Már jóval a kitűzött időpont előtt megérkeztek Lázár Andor igazságügyminiszter, a m. kir. kormány képviselőjében, Almássy László, a képviselőház elnöke, Beöthy László, a felsőház alelnöke, vitéz Kárpáthy Kamilló gyalogsági tábornok, a m. kir. honvédség főparancsnoka, vitéz Szinay Béla tábornok, a m. kir. csendőrség felügyelője, Huszár Aladár főpolgármester, Sipőcz Jenő polgármester, Senn Ottó, a MAV elnökgazdátója, Arz Ottó báró ny. vezéreztredes és számosan mások a magyar politikai, társadalmi, művészeti, irodalmi és közgazdasági közélet vezető egyéniségei sorából.

Fél tizenkettőre megérkezett vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója, leánya: Károlyi grófné Horthy Paulette, valamint első szárnysegéde, vitéz Koós Miklós alezredes kíséretében. Ugyanebben az időpontban érkezett meg az ünnepségre József kir. herceg, tábornagy, valamint Augustus királyi hercegasszony is.

Miután Kormányzó úr Ö Főméltósága elfoglalta a számára fenntartott díszhelyet, a zenekar eljátszta a nemzeti imádságot, majd Pekár Gyula ny. miniszter, orsz. képviselő, az Országos Emlékmű Bizottság elnöke lépett a szónoki emelvényre és messzehangzó szóval ünnepi beszédet mondott:

— *Recrudescunt vulnera...* A nagyságos fejedelem, Rákóczi szavával tör elő a mély sóhaj keblünkből, ahogy ez ünnepi percben innen, Hungária márványalapja mellől, tizenöt év golgotás futamán át a multba visszpillantunk, arra a végzetes 1918-ra és 1919-re, midőn a lerokkadt nemzetet a vörös rém korbácsa szaggatta gyáván. Temetővé lett akkor a honfoglalók földje, mohácsi mély sírgödörre, melybe a rikoitva osztozkodók már-már tetemként taposták be a halódó Hungáriát, hogy örökre elföldeljék.

— Am csoda történt és van-e dicsőbb csodája, fen-ségesebb próbája a történeti hivatottságnak, mint az, hogy nemzetünk ebből az Antikrisztus ásta sírból krisztusi erővel és krisztusi segítséggel mégis feltámadt?! Ajkunkon a hit s a remény szava: *él Hungária s élni is fog, mert ha tépetten is, ama teljes szabadság jegyében támad fel, melyről a Zrínyiek, Rákóczik, Kossuthok álmodtak.*

Pekár Gyula ezután drámai erővel idézte a vértanúk szellemeit.

— Ime ... úgymond — belső szemünk előtt az im-bolygó lelkek százainak seregétől répesedik az emlékmű tája. *Félezer vértanú...* Látjátok-e őket, rájuk ismer-tek-e? Ott vannak: *Tisza István, Náway Lajos, a két Hol-lán, Fery Oszkár, Borhy és Menkina* csendőrezredesek, velük a meg nem alkuvó dacos ifjú hősök. *Nikolényi, Lemberkovics, Stenczel, Dobsa*, — ott vannak a társada-lom minden rétegeinek ellenálló, *papok, katonák, tanítók, diákok, tisztviselők, kalmárok, földművelők*, — *egyetemi tanárok*, mint *Berend Miklós*, — főispánok, mint *Butykay Ferenc* — férfiak és nők, nagyok és kicsik, mind ama két legkisebbig: *a tízéves Prokay Erzsikéig, s a nyolcéves Hejszán Feri iskolásfiucskáig...* Mind magyar vér, mártírvér, szent vér, mely méltóan öntözte a magyar emléke-

zés szabadságfáját, hogy ez a feledékeny nemzet többé ne feledjen, hanem e haza szentistváni és krisztusi funda-mentumának védelmére mindig kész legyen.

Pekár Gyula beszéde közben lehullt a lepel az emlék-műről s a hatalmas gránittömb előtt láthatóvá lett Hun-gária fenkölt alakja. A mű tervezője *Lechner Jenő* dr. építőművész-tanár volt, a környező szoborműveket pedig *Füredy Richárd* szobrászművész alkotta.

Pekár Gyula beszéde után az Országos Magyar Dalos Szövetség egyesített dalkara, *Szeghő Sándor* karnagy ve-zénylésével elénekelt a Himnusz-t.

Ezután *Sipőcz Jenő* dr. polgármester átvette a fővá-ros tulajdonába a mártírok emlékművét:

— Nemzetünk ezeréves történetében — úgymond — van sok korszak, amely tele van megpróbáltatással, de mindezekben a korszakokban is a nemzet mindig meg-örizte erkölcsi nagyságát. Egyetlen korszak van csupán — rövid néhány hónap —, amely a gyalázat foltját sü-tötte az elalélt nemzet homlokára és ez: a világháború utáni összeomlás korszaka. Erre a sivár, kieflén kor-szakra ráborul a dicsstelenség árnyéka, ebben a korban nincs más fényugár, *mint az, amely a magyar mártír-sirokból száll fel az Ég felé.*

— Ennek a kornak mártírjai saját vérükkel mosták le a foltot a nemzet homlokáról, saját életük áldozatával váltották meg a nemzet becsületét. Egy megalázottságá-ból feltámadt nemzet tiszteleg ma a mártírok szimbólikus koporsója előtt és ebben a tisztelgésben szent fogadalom is van, hogy *ilyen korszak csak egy volt a magyar törté-nelemben, de az nem fog megisméltődni soha!*

Ezt követően vitéz *Somogyváry Gyula* szavalta el „Vértanúemlék avatására” című költeményét, majd Sze-lőcsei *Kovách Aladárné Rombay Lili* adta elő *Kiss Meny-hért* „Magyar Miatyánk” című alkalmi versét. Befejezésül az Országos Magyar Dalos Szövetség elénekelt a Szó-zatot.

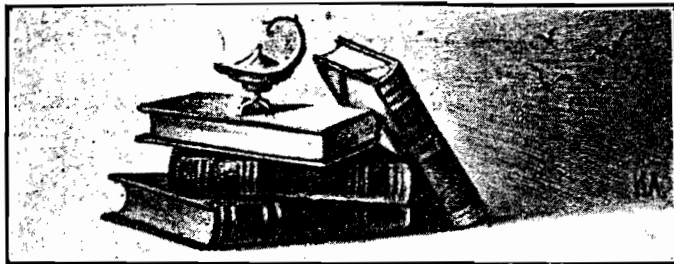
Az ünnepség befejeztével sor került az emlékmű megkoszorúzására. Elsőnek vitéz *Koós Miklós* alezredes, első szárnysegéd helyezte el a szobor talapzatán a *Kor-mányzó Úr* nemzetiszínszalagos babékoszorúját. A m. kir. csendőrség koszorúját vitéz *Szinay Béla* tábornok úr a következő szavak kíséretében helyezte el a szobor talap-zatára: „Csodálattal adózunk tetteiteknek és bajtársi kegyelettel emléketeknek.”

Este a Zeneművészeti Főiskola nagytermében a nem-zet vértanuinak emlékére jótékonycéli díszhangverseny volt. Az ünnepi beszédet *Pekár Gyula*, a Fehérház Baj-társi Egyesület elnöke tartotta, majd *Kazatsayné Lázár Jolán* szavalta el vitéz *Somogyváry Gyula* „Vértanúemlék avatására” című költeményét. *Dullien Ella* énekszámá után *Pilinszky Zsigmond* operaénekes ifj. *Lányi Ernő* „Visszhang”-ját énekelte, majd *Hegyi Emánuel* dr., a Zeneakadémia tanára adta elő zongorán *Liszt* magyar fantáziáját. Ezután *Kazatsayné Lázár Jolán* elszavalta *Kiss Menyhért* „Magyar Miatyánk”-ját, majd *Avedik Fé-lixné Felvinczy Takách Alice* hegedűművész nő játszotta el *Hubay* Csárdajelenetét.

Végül bemutatták *Kabay Kálmán* dr. „Attila szim-fónia” című zenekölteményét, amellyel az Operaház leg-jobb erői, valamint a Budapesti Hangversenyzenekar s a Palesztrina-Kórus szerepeltek.

KI TUDJA?

Hogy hívták azt a XVI. századbeli angol ki-rályt, akinek hat felesége volt és kettőt közü-lők lefejeztetett?

CSENDŐR LEKSZIKON.

31. kérdés. A jegyzékkönyvecskében fel vannak sorolva a bűncselekmények, amelyeket a törvény halállal, életfogytig tartó vagy öt évet meghaladó szabadságvesztéssel büntet. A felsorolás 16. pontja alatt szerepelnek a minősített lopás egyes esetei is „ha az ellopott dolog értéke 320 pengőnél nagyobb”. Helyese ez?

Válasz. A jegyzékkönyvecskében szereplő 320 pengős értékhatár ma már nem helyes. A büntetőtörvény 340. §-a helyébe lépett büntetőnovella 49. §-a ugyanis a lopás büntetetté csak öt évig terjedhető börtönnel, illetve a 336. §. 3., 4., 5. és 6. pontjában, valamint a 333. §-ban meghatározott esetekben — ha az ellopott dolog értéke 200 pengőnél nagyobb — öt évig terjedhető fegyházzal bünteti. Öt éven felüli szabadságvesztésbüntetést csak akkor rendel a büntetőnovella, ha az ellopott dolog értéke a 4000 pengőt meghaladja, továbbá tolvajnak a 338. §-ban megszabott előző büntetéseit is büntetté miatt szabták ki, de mindkét esetben csak akkor, ha a tolvaj által legutoljára elkövetett lopás a lopott dolog értékére való tekintet nélkül amugyis büntetetté minősül és végül, ha a tolvaj a lopással üzletszerűen foglalkozik.

A jegyzékkönyvecskében említett 320 pengős értékhatár tehát helyesbítésre szorul, 4000 pengős a helyes összeg.

32. kérdés. Jogában áll-e a vadaskert tulajdonosának az eléjett hasznos vadat a község lakossága közt kímélni? Fogyasztási adó alá esik-e az ily módon kímélt hús? Ha visszavétel történik, mely jogszabályok irányadók?

Válasz. A törvény alkalmazásában a vadászat (és a halászat is) östermelésnek számít. Jogában áll tehát a vadásznak a vadat (húsát, bórét stb.) kereskedelmi tevékenységének nem tekinthető módon értékesíteni vagy alkalmasszerűen piacra vinni. Kereskedelmi tevékenységnek akkor tekinthető az ilyesmi, ha a vadász másoktól vásárolt vadat értékesít a saját nevében. Ellenben fogyasztási adót a vadhús után fizetni kell.

A vadhús után járó fogyasztási adó az 1923:XXXIII. t.-c. életbelépte óta nem állami jellegű adó, hanem a régi állapottól eltérőleg a városok, községek szedik, bár állami felügyelet alatt.

A városok és községek az általuk beszedett húsfogyasztási adók kivetése, beszedése, ellenőrzés és kezelése végett szabályrendeleteket kötelesek alkotni. A városok szabályrendeleteiket jóváhagyás végett a belügyminiszterhez, a községek a vármegyei törvényhatóságok terjesztik fel. A vadhús fogyasztási adót vagy esetről-esetre, tételenként, vagy egy összegben, átalányként fizetik. Budapest székesfővárosban a vadászok általában 10 P fogyasztási adóátalányt fizetnek.

Az elkövetett jövedéki kihágások tárgyában az eljárás a vadhús fogyasztási adó szedése, ellenőrzésére illetékes hatósági személy (tehát nem a csendőr) feljelentésére indul meg. Jogában áll a gyanúsítottnak a büntetőeljárás mellőzését kérni. A büntetőeljárást ilyenkor csak akkor lehet megindítani, ha a pénzügyigazgatóság e kérelem tárgyában már határozott s e határozat jogerőssé vált.

33. kérdés. A Bn. 51. §-ába ütköző, tulajdon ellen elkövetett kihágás esetén a törvény ezen a szavain: életszükségleti tárgy, lehet-e készpénzt érteni?

Válasz. Nem lehet, mert az „egyéb életszükségleti tárgy” megjelöléssel a törvény viszonylagos fogalmat fejez ki az „élelmi, élvezeti cikk és tüzelősszer” elnevezés mellett. Nyilvánvaló, hogy a törvény ezekkel az elnevezésekkel rokon fogalmi kört létesített az „egyéb életszükségleti tárgy” elnevezéssel, ezt ki akarta szélesíteni anélkül, hogy pontos meghatározással a törvényt alkalmazó bírót kezét megkösse. Élet-

szükségleti tárgy lehet például különösen téli időben egy kötött mellény szegény emberre nézve, míg a vagyonos emberre nézve ez nem pótol hiányt. A készpénz eltolvajlása tehát sohasem eshetik a Bn. 51. §-a alá, ennek ellopása bármely kiösszegekről legyen is szó, mindig a Btk. 333. §-ába ütköző lopás vétségének tényelemeit meríti ki.

34. kérdés. A gyanúsított 4 P 50 f-t tartalmazó pénztárcát talál az utcán. Kíséretében levő barátja felismeri a pénztárcában egy ismerőse tulajdonát, ezt közli is a gyanúsítottal, de így szól hozzá: „Csak tartsd meg, marad annak ügyis elég!” A gyanúsított erre megsemmisíti a pénztárcát, a benne levő pénzt pedig megtartja magának. Mily bűncselekmény gyanúja forog fenn?

Válasz. A gyanúsítottat is, a barátját is a Btk. 365. §-ába ütköző jogtalan elcsajátítás vétsége miatt kell feljelenteni. A gyanúsított barátja ugyanis azzal a magartásával, hogy a gyanúsított eleve biztosította hallgatásáról, rábíró tevékenységet fejtett ki a vétség elkövetésében, s így mint felbujtó felel.

35. kérdés. A járőr kihágáson tettenér valakit, aki elfogadható módon igazolja kiletét. A tettenérés helyétől a legközelebbi lakott hely több kilométernyire van. Sem tanu, sem bizalmi egyén a helyszínén rendelkezésre nem áll. Mit tegyen a járőr ebben az esetben, hogy megféleljen a bizalmi egyén alkalmazását elrendelő szabályoknak?

Válasz. A Szut. 431. pontjának 3. bekezdése világosan rendelkezik arról az esetről, amikor „kivételes körülmények” miatt bizalmi egyének a nyomozó cselekményeknél nem lehetnek jelen. Ilyen esetben az a járőr kötelessége, hogy a kivételes körülményeket pontosan megjelölve, beírja a jelentésbe vagy tényvázlatba.

36. kérdés. Egy községben „Jehova tanúi” elnevezés alatt szekta üttötte fel fejét. A szekta annyira elszaporodott, hogy hívei 15—20-anakint magánlakásokban összegyűlnek s vallásgyakorlatokat tartanak. Van-e beavatkozó joga ebbe a közigazgatási hatóságnak, ha a szekta tagjai politikai kérdéseket nem tárgyalnak?

Válasz. Az el nem ismert vallásfelekezetek, szekták (ádventisták, bibliakutatók, nazarénusok, üdvhaderegbeliek, ókatolikusok stb.) mindennemű összejövetelei (vallásos gyakorlatok, egyházigazgató gyülekezetek, kiképző tanfolyamok stb.) a nyilvános gyűlésekre vonatkozó általános szabályok alá esnek, vagyis hatósági engedély nélkül meg nem tarthatók. Minthogy azonban a vallás szabad gyakorlásáról szóló 1895:XLIII. t.-c. 1. §-a, valamint a trianoni békeszerződést beiképező 1921:XXXIII. t.-c. 55. c. törvények, a közérkölciség és a közrend határain belül bármely vallás és vallási szertartás nyilvános gyakorlását biztosítja, a vallásos gyakorlatokkal kapcsolatos összegyűlézéseket csak törvényes tiltó rendelkezésekre, a közérkölciség és a közrend sérelmére hivatkozással lehet megtiltani. Az ily összejövetel látogatása a 18 éven alul levők számára feltétlenül tilos, mert az 1894:XXXII., valamint az 1895:XLIII. t.-c. rendelkezései értelmében a gyermekeket valamely bevett vagy törvényesen elismert vallásban kell nevelni, már pedig az istentisztelet is egyik eszköze a vallásos nevelésnek.

37. kérdés. Műkedvelő előadást megelőző nyilvános, belépődíj szedésével rendezett főpróba, valamint a hatósági engedély mellett rendezett előadás megismétlése hatósági engedély alá esik-e?

Válasz. Mindennemű műkedvelői színelőadás rendőrhatósági engedély alá esik. Ilyen előadásnak kell tekinteni a nyilvános főpróbát is. Ha a rendőrhatósági engedély meghatározott napra s egyszeri alkalomra szól, a megismételt előadás külön engedély alá esik. Alapszabályok alapján működő egyesületek, testületek, árvaházak, iskolák játékoncélú előadásai nem tartoznak ugyan rendőrhatósági engedélyt kérni műkedvelő előadásaikhoz, ha azonban az előadásokon idegenek is résztvesznek, vagyis az egyes intézményekhez, szervezetekhez nem tartozó egyének, akkor a rendőrhatósági engedélyt az ily intézményeknek és egyesületeknek is meg kell szerezniük.

Egész Európának sürgős érdeke figyelmet fordítani a trianoni szerződés sürgős revíziójára.

Colonel BALDWIN WEBB, angol képviselő.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Egy lótolvajbanda elfogása.

Írta: **LIGETI ALAJOS** alhadnagy
(Kiskundorozsma).

1916. év folyamán, a világháború kellős közepén mint aránylag fiatal őrsparancsnokot, az igen mozgalmas és nagy létszámú verseci tisztí szakaszparancsnok úr ideiglenes helyettesítésére vezényeltek.

A szakaszparancsnokság átvétele és kellő tájékozódás után, Sávai Pál őrmester, volt verseci őrsparancsnoktól az őrskörlet közbiztonsági állapotáról érdeklődtem. Sávai őrmester aggodalmasan jelentette, hogy a közbiztonsági állapotok napról-napra rosszabbodnak, a lopások úgyszólván napirenden vannak. Különösen a lólopás kapott lábra. A legénység emberfeletti munkát végez, állandóan nyomozó szolgálatban áll, eredményt azonban alig ér el, a kiderítetlen esetek száma pedig rohamosan szaporodik. A katonaszökevények is nagyon elszaporodtak és a vidéken főleg igen sok katonaszökevény idegen cigány fordul meg. Annak a gyanújának adott kifejezést, hogy a lopásokat, de különösen a lólopásokat csakis ezek követhetik el.

Hasonló jelenségek mutatkoztak egyébként az egész szakasz területén.

Ezeknek a veszélyes jelleget ölteni kezdő állapotoknak véget akartam vetni, ezért a vidéket összpontosított legénységgel több ízben meglepetésszerűen átkutatattam. Miután a célt a leg gondosabban előkészített és vezetett átkutatással sem sikerült elérni, arra a meggyőződésre jutottam, hogy az előfordult lopásokat csakis távolabbi vidékről idekóborolt cigányok követhetik el, akikről ismeretes, hogy a tett elkövetése után rendszerint hihetetlen távolságban bukkannak fel.

Meggyőződésemet közöltem az összes alárendelt őrsökkel is, utasítván őket arra, hogy a cigányok szigorú ellenőrzésével kövessenek el mindent, hogy a már tarthatatlanná vált állapot mielőbb megszűnjék. Egyben meghagytam az őrsöknek, hogy idevágó észleleteiket nekem minden esetben a legrövidebb úton jelentsék.

Néhány nap múlva, a körülbelül 60 km-re fekvő nagytopolyi őrs telefonon jelentette, hogy egyik járőre, névleg Horváth István őrmester és Tatár József csendőr az őrskörlethez tartozó Sustra községben levő cigánytelepet éjjel meglepte s ott Réz János*, Balog Sándor, Gyika Alekeza és Gyika Péter, többszörös katonaszökevény cigányokat talált, kiket őrizetbe vett és az őrsre bekísért. A jelentés vétele után közöltem a jelentést tevő őrsparancsnokkal, hogy azonnal útrakelek, meghagyván neki, hogy gondoskodjék a cigányok szigorú őrizetéről, de velük ne foglalkozzanak, amíg én oda nem érek.

A helyszínre kiszállva, a négy cigányt egyenként

kikérdeztem, de csak azt állapíthattam meg, hogy katonaszökevények, ezelőtt négy hónappal Lugosról az orosz harctérre indított menetszázadból szöktek meg és azóta a környéket együttesen bebarangolya, állításuk szerint különböző cigánytelepeken bujkáltak. Azt, hogy az alatt az idő alatt miből tartották fenn magukat, nem tudták elfogadható módon igazolni. Kézenfekvő volt az a feltevés, hogy az aránylag hosszú idő alatt bűncselekmények elkövetéséből éltek s miután a kérdéses lopások nagybárá a kézrekerült cigányok szokési idejére estek, arra a következtetésre jutottam, hogy azok elkövetésében az elfogott négy cigánynak feltétlenül része lehet.

Ebből kiindulva elhatároztam, hogy a cigányokat szökésük idejére nyomról-nyomra igazoltatni fogom, hát ha ez úton valami támpont birtokába jutok.

Elhatározásom alapját és célját a járőrrel közöltem s a teendőket vele részletesen megbeszéltem. A négy marcona cigány kísérésére négy főből álló járőrt vezényeltem ki.

A járőr a cigányokkal igen sok helyet bejárt, de eredményt elérni nem tudott. Ezt a körülményt a járőr egyik községből telefonon jelentette azzal, hogy a cigányok észrevehetően csupa olyan helyekre vezették a járőrt, ahol soha nem fordultak meg. E jelentésből a cigányok bűnöségét mintegy megerősítve látva, a járőrt kintartásra buzdítottam és további puhatolásra utasítottam — meghagyván neki, hogy ezek után ne szorítkozzék pusztán a cigányok által megjelölt helyek bejárására, hanem járja be azokat a helyeket is, ahol nyilvánvalónak gondolja, hogy cigányok szoktak megfordulni, kérdezősködjék s igyekezék így nyomra jutni. Egyben közöltem a járőrrel, hogy e célból magam is elindulok, útját vegye Királyfalva község felé s ott a község házában találkozni fogunk.

Királyfalva község nagy kiterjedésű kincstári erdő mentén fekszik, oláhlakta félreeső kis falu, melyben a népes Csicsó cigánycsalád is lakott. A falu kétes elemek búvóhelyéül igen alkalmas fészek volt. E körülmények arra indítottak, hogy az adatgyűjtést Királyfalva községre is kiterjesszem, mert abban reménykedtem, hogy a királyfalvi cigányok között megejtendő puhatolás nyomra fog vezetni.

Bingert József nevű népfelkeltő magam mellé véve, elindultam Királyfalva felé. Mielőtt a községbe léptem volna, tájékozódás céljából felkerestem a község szélén lakott Kiss Béla nevű erdőőrt, akivel elbeszélgetve, az ottani cigányokra tereltem a szót. Kiss erdőőr odanyilatkozott, hogy a kérdéselt cigánycsalád rendszeres famunkával és tűzifatermeléssel foglalkozik. Kifogástalanul viselkednek, idegen cigány náluk csak elvéve fordul meg. Ők sem mennek sehova, állandóan az erdőben dolgozva megvan a biztos kereseti forrásuk. Körjáratai alkalmával azonban számtalanszor észlelte, hogy a cigánytelep közelében lakó Petruc János lakásán nemcsak cigányok, hanem idegen oláh parasztok is sűrűn megfordulnak. Különösen egy magas termetű cigány férfi gyakori látogatója Petrucnak. Az illető az egyik Csicsó cigány állítása szerint Ratyis János temesrékasi gyepmester, katonaszökevény.

Ezek az adatok kezembe adták a szükséges kiinduló pontot, melyre a nyomozás további folytatásához szükségem volt. Célomat elértem. Az erdőőrtől elköszöntem és a község házára mentem, ahol a megbeszéltek szerint a cigányokkal odaérkezett járőrrel találkoztam. A cigányok megbilincselését ellenőriztem, azután őket a járőr két tagjának őrizetére bízva, a másik két csendőrt, illetve népfelkeltőt magamhoz vettem s két bizalmi egyén kíséretében a Csicsó cigánycsaládot kerestem fel. A cigányokat összehívtam s reájuk hatást gyakorlandó, erélyes hangon

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

a következő felszólítást intéztem hozzájuk: „Ratyis. Juon temesrékási gyepmester cigányt azonnal küldjétek ide hozzám”. A cigányok meglepetve azt a feleletet adták, hogy Ratyis nincs náluk, Petruc Jánosnál szokott tartózkodni. A cigányok elmondták még, hogy Ratyis a Petruc udvarában levő veremben szokott tanyázni, sógora Balog Sándor és még két gádi cigány társaságában. Egy Bihar megyei oláh paraszt ember is szokott ott megfordulni, akit Mitru néven szólítanak. Egyesek azt is előadták, hogy Petruc udvarában többször láttak kocsihoz kötött idegen lovakát, fővábbá, hogy Petrucnál gyakran láttak távolabbi vidékről való oláh parasztembereket is. Hogy a bementek valódiságát ellenőrizzem, felkerestem Petruc szomszédjait, azokat kikérdeztem, de célt nem értem, mert kitérő és semmitmondó feleletet adtak. Magatartásukból kivehető volt, hogy az ügybe nem akarnak belekeveredni. Nem erőltettem a dolgot, átmentem magához Petruchoz. Petruc tagadta, hogy a házában idegen cigányok szoktak tartózkodni. Volt rá eset, folytatta Petruc, hogy bevetődött hozzá néhány szállást kereső cigány, de ő elutasította őket. Lehet, hogy az udvarában gyakran láthattak idegen lovakat, de ő lókupec, a vásárokat járja és így lovait sűrűn változtatja. Arra a kérdésre, hogy Mitru mikor volt nála, Petruc zavarba jött, elvörösödött, szemét rámeresztve dadogva annyit mondott — vasárnap, majd hozzáfűzte, hogy lovait tekintette meg, mert meg akarta vásárolni, de a vételár tekintetében nem tudtak megegyezni.

Megállapítottam tehát, hogy egy Mitru nevű egyén Petruccal tényleg összeköttetésben áll. Ezután szétnéztem az udvaron, ahol tágas, földbevált vermet találtam. A veremben széjfelterített szalmában fekvő emberi testek benyomódásai látszóttak, jelölül annak, hogy ott emberek tanyáztak. Minthogy feltehető volt, hogy a veremben megfordult emberek a szalmába valamit eldugtak, vagy pedig véletlenül oly tárgyat hagyhattak, amely a nyomozás szempontjából fontossággal bír, lementem a verembe és a szalmát apránként szétrázogatva átkutattam. Egy tenyérnagyaságú, lényegtelennek látszó gyűrött papírdarabot találtam, rajta gyakorolt kézírással „Urs Giga. Tógyér” címzés volt feltüntetve. A papírost összehajtva zsebettem, majd az istállóban látott két lovat az udvarra kivezettem, szemügyre vettem. Nézegetés közben Petruchoz kérdéseket intéztem, aki előadta, hogy a lovakat két hét előtt Tógyér községben, egy Urs Giga nevű ottani lakóstól vette 200 koronáért. Az előmutatott járatokat átvizsgálva, megállapítottam, hogy tartalmuk fedi a lovak leírását és korát. A járatok egyébként is kifogástalanul voltak kiállítva. Feltűnt azonban, hogy Tógyér községből származnak, tulajdonjogátruházójuk pedig Urs Giga, tehát azonos név és hely a veremben talált papírdarabon feltüntetettekkel. Ez arra mutatott, hogy a verem volt lakói és Urs lóeladása között valami kapcsolatnak kell lenni, ezért a nyomozás súlypontját a Petruc birtokában talált két ló származásának felderítésére helyeztem. Ez iránt Petrucot részletes kikérdezés alá vontam. Előadta, hogy Urs Giga régebbi idő óta ismerte, tudta, hogy jó lovakat szokott nevelni. Felkereste Tógyéren és a két lovat megvette és készpénzben rögtön ki is fizette. A pénz holszerzését azonban igazolni nem tudta, ellenmondásokba keveredett, össze-vissza makogott, míg végre azt a kijelentést tette, „Magam sem tudom, hogyan került a pénz hozzám”. Petruc bűnössége ezzel kétségtelenné vált, ezért úgy őt, mint a két lovat őrizet alá vettem. A lovakat megőrzés végett a községi előljárósnak, Petrucot pedig a négy katonaszökevény cigányt őrző járőrnek adtam át.

Amint a járőr Petrucot a négy cigány közé helyezte,

azok fészkelődni kezdtek és egymásra tekintettek. Látott rajtuk, hogy Petruc elfogása nagyon kellemetlenül érintette őket. Ezt a körülményt kihasználva, a négy cigányt újból kikérdeztem. Beismerték, hogy mint katonaszökevények Petruc lakásán sokszor megfordultak, a kérdéses veremben többször megháltak, de tagadták, hogy bármilyen más bűncselekmény elkövetésében részük volna. A Mitru nevű egyént nem ismerik, Tógyér községben soha sem jártak.

A nyomozás eddigi eredményét mérlegelve, az volt a benyomásom, hogy körmönfont, jól szervezett és messze kiágazó tolvajbandával állok szemben, melynek leleplezése kizárólagos nyomozást igényel. Ezért a nyomozó járőrt nyolc fővel megerősítettem s a nyomozás központját a sokkal kedvezőbb helyen fekvő, vasúti állomással bíró nagytopolyi őrsre tettem át. Intézkedtem a Mitru nevű egyén felkutatása és őrizetbe vétele iránt, magam pedig egy megerősített járőr kíséretében az Urs Giga ellen felmerült gyanu tisztázása céljából Tógyér községbe utaztam. Őrsot a község házára idéztem, ahol egyelőre mint tanút kérdeztem ki, de csakhamar gyanúsítottként kezeltem, mert ellenmondásokba keveredett. Nem tudta megmondani, hogy milyen nemű lovak voltak azok, amelyeket Petrucnak eladott. Egyszer herélteknek, másszor kancáknak mondotta. A lovak leírását sem tudta tökéletesen elmondani. Végül odanyilatkozott, hogy Petruc nevű egyént nem is ismer, soha neki lovakat nem adott el. Ilyenformán Urs bűnössége is kétségtelenné vált.

Most már a járatok megbízhatósága iránt is kétség merült fel, mert azok saját nevelésű állatokra lettek kiadva, holott Urs a lovakat alig ismeri. Észleletemet közöltem az ottani községi főjegyzővel, megkérvén őt, hogy a járatkezelési könyvet vizsgáljuk át, mert alapos a gyanúm, hogy ott valami rendellenességet fogunk felfedezni. A főjegyző azonnal rendelkezésünkre állott, a járatok iktatókönyvét átvizsgáltuk és megállapítottuk, hogy négy hó alatt Urs Giga nevére 22 esetben állítottak ki saját nevelésű állatra járatot. A kezelés szabályszerű volt. Minden iktatószámnál ott feküdt az előírásos — két tanú által aláírt igazolvány, mely a saját nevelés tényét bizonyította. Az igazolványokon a község legtekintélyesebb gazdáinak aláírásai szerepeltek. Ezt látva, a főjegyző kijelentette, hogy szabálytalanságot fennforogni nem lát, a kezelés fedi a fennálló szabályokat és így az ügy rendben van.

A kezelés terén nekem sem volt észrevételem, ellenben kétségbevettem, hogy Urs olyan sok lovat nevelt volna. Amint az igazolványokat kezemben forgatva, tartalmukat bírálattam, szembeűnt az írás, mely azonosnak mutatkozott a Petruc vermében talált papírdarab írásával. Kérdésemre a főjegyző közölte, hogy az igazolványokat Norden Ferenc községi írnok írja, aki egyszerűsind járatkezelő is. Erre megmutattam a kérdéses papírdarabot. A főjegyző egy pillantást vetett rá és Norden írását határozottan felismerte. Most már az egész rejtély világos volt előttem. Kiemeltem az összes igazolványokat, a rajtuk szereplő tanúkat a község házára idéztem és az aláírásokat nekik bemutattam. Kiderült, hogy a nevek az illetők tudta és beleegyezése nélkül kerültek az igazolványokra, tehát az aláírások hamisak. Magamhoz hívat-

Ha Anglia lépéseket fog tenni a nagyhatalmaknál és követeli a trianoni szerződés felülvizsgálását és minden lehetőséget elkövet, hogy igazságot szolgáltatassanak Magyarországnak, kiküszöbölje a háború okát.

E. A. TRYLOR, angol altengernagy.

tam Norden Ferenc járlatkezelőt, elébetartam a bizonyító papírdarabot, röviden tudomására hoztam az ellene irányuló gyanút s azonnal őrizet alá is vettem. A főjegyzővel pedig közöltem, hogy az írnotok magammal viszem, helyettesítéséről, ha szükséges, gondoskodjék.

Norden lelkileg teljesen összeroppanva, bűnösségét beismerte. Elmondta, hogy az év elején Urs Giga egy beszélgetés folyamán közölte vele, hogy négy messziről jött cigánytól járlat nélkül három lovat vett igen jutányos áron. Tanácsot kért tőle arra nézve, hogy a lovakra miként szerezhetne járlatot, mert — mondá — ezúton igen jó üzletet lehetne csinálni; volna is embere, aki a lovakat további értékesítés céljából azonnal átvénné. Ajánlatot tett, hogy minden egyes járlatért 20 koronát fog adni. Szegény ember lévén, a felajánlott összeget felvette s a kért járlatokat, mint Urs saját nevelésű állataira, kiadta. Az igazolványokon szereplő tanuk neveit részben maga Urs, részben annak Péter nevű fia írta alá. Beismerte, hogy a veremben talált papíron levő címet ő írta és Ursnak adta, aki azt Petruchoz juttatta. Célja az volt, hogy amennyiben köztük valami írásbeli érintkezés válna szükségessé, Petruc a közleményt helyesen meg tudja címezni. Hány járlatot adott ki, pontosan nem tudta, de beismerte, hogy valamennyi járlat a kérdéses célt szolgálta. Az adatok pontos bevezetése céljából a lovakat megelőzőleg mindannyiszor személyesen megtekintette, azért úgy állapodtak meg, hogy neki minden egyes lovat Urs házánál be kellett mutatni. A lovakat Urshoz cigányok vezették, onnan pedig egy Petruc János nevű oláh paraszt továbbította. Honnan voltak a lovak, azt nem tudta, de Urstól úgy értesült, hogy Temes megyéből kerültek ki. A cigányokat névleg megnevezni nem tudta, de oda nyilatkozott, hogy ha látná őket, felismerné.

Utána Urs Gigát kérdeztem ki. A hozzá intézett kérdésekre mindent tagadott. Tagadásával szemben nála házkutatást tartottam, mely alkalommal egyik átkutatott láda fenekén papírba göngyölve 1500 korona különféle címletű bankjegyet találtam. Ezt látva, a cselekményt ő is beismerte. Bemondása a Norden bemondásával egyezett. Ezek után Ursot is őrizet alá vettem s Nordennel együtt a nagytopolyi őrsre kísértem, ahol a már őrizetben tartott, de tagadásban volt Petruc Jánost, Mirisán Mitru: és a négy cigányt felismerés végett velük szembesítettem. A szembesítés teljes sikerrel járt. Norden felismerte Petrucot és a négy cigányban azokat az embereket, akik a lovakat Urshoz hordták. Petruc, Mirisán és a cigányok a fogoly Urs és Norden megpillantásával elvesztették lábuk alól a talajt és a szembesítés után a nekik tulajdonított cselekmények elkövetését beismerték.

A négy cigány előadta, hogy szökési idejük alatt magukat tényleg bűnös úton tartották fenn. Urs Gigával szövetkezve lovakat loptak, melyeket Petruc közvetítésével értékesítettek. Külön betöréses lopásokat is követtek el, amiről Ursék nem is tudtak. Kijelentették, hogy hajlandók megmutatni mindazon helyeket, ahol bűncelekményeket követtek el. Együttal több cigánytelepet is megneveztek, ahol katonaszökevény cigányok tartózkodtak. A beismerés után nem volt más hátra, mint a bűnjelek összeszedése, biztosítása és a helyszíni körülmények megállapítása. E célból a rendelkezésemre állott erőből négy járórt alakítottam és egy-egy cigányt kalauzként melléjük beosztva őket négy irányba útbaindítottam, egy 6 főből állott járórt pedig a bementett katonaszökevény cigányok elfogására rendeltem ki.

A nyomozás 18 rendbeli lólopás és 10 helyen elkövetett betöréses lopás kiderítését eredményezte, a katonaszökevények elfogásával megbízott járőr pedig 12 katoná-

szökevény cigányt kerített kézre, köztük az említett Ratyis Jánost is. A nyomozás összeredménye 28 lopás büntette, 6 orgazdaság, többrendbeli közokirathamisítás, 3 bűnpártolás vétség, 2 tulajdon elleni kihágás és 16 szökés büntette. Elfogatott 29, feljelentetett 7 egyén. Ezek közül 16 katonaszökevény, a temesvári katonai ügyészségnek, 4 a lugosi kir. ügyészségnek adatott át, 7 pedig ugyanoda feljelentetett. 14 darab ló őrizet alá véve, a nagytopolyi községi előjáróságnak lett átadva. A szóban forgó betörésekből származott, főleg élelmiszerekből és ruhaneműekből álló bűnjelek csak egy része került kézre, mert azokat a cigányok javarészt elfogyasztották, illetve a ruhafélét a temesvári zsidóbarusoknál értékesítették.

A polgári bíróság ez ügyben hozott ítéletével az összes szereplőket bűnösnek mondotta ki s valamennyit kisebb-nagyobb büntetéssel sújtotta, a járlatkezelőt azonkívül hivatalvesztésre is ítélte. A katonai bíróság ítéletéről tudomást nem szerezhettem.

Az ilymódon lefolyt eredményes nyomozás után a lopások megszűntek s a megzavart jogrend helyreállt. Nekem és a többi nyomozó csendőr bajtársamnak pedig örömet hozott, mert a szép eredményt előjáróink is elismerték és fáradságunkat az előjáró kerületi parancsnokság „Dicséző okirattal” jutalmazta.

*

Működési területünk egyik különlegessége a városokkal szemben a lólopások nyomozása. A lólopásoknak s az ezzel kapcsolatos fogásoknak, — mint hamisjárlatszerzés, járlatmeghamisítás és a lopott ló külsejének megváltoztatása — főleg a cigányok nagymesterei.

A lólopás nyomozásának jellemző sajátossága, hogy az rendszerint nagy területekre terjed ki, mert a lótolvaj — különösen ha cigány — messziről jön és a lopás után messzire megy, hogy a lopott lovat kevesebb veszéllyel értékesíthesse. Különösen nehéz a lólopás nyomozása akkor, ha azt szervezett lótolvajbanda követi el. Ilyenkor a szerepek megszűnnek, azt ennél az esetnél is láthatjuk. A gyanútlan lóvásárló a lopott lovat harmadik-negyedik kézből és a lopás elkövetési helyétől jó nagy távolságra kapja rendszerint jó, vagy legalább is jónak tetsző járlat kíséretében.

A lólopások nyomozásának sikerességét elsősorban az alapos megelőző szolgálat biztosítja. Az őrskörletben lakó lókupeczek állandó szemeltartása, vásárügyeleti járőrök ébersége, a cigányok szigorú és állandó ellenőrzése, állatokat hajtó ismeretlenek felszólítása a járlatok előmutatására és a járlatok szigorú átvizsgálása, továbbá a kérdéses állatokkal való hajszálpontos összehasonlítása azok az eszközök, melyek rendszeres alkalmazása mellett a leírt esethez hasonló, 4 hónapon keresztül tartó garázdálkodás nem történhetik meg. 1916-ban a derék, de csendőrségi szolgálatra kevésbé alkalmas népfelkelőkkel felhívott őrsök mindezeknek a köteleességeknek — a háború alatt amúgy is felduzzadt bűnözés mellett — nem felelhettek meg teljes mértékben, éppen ezért a fenti megállapítások sem bírhatnak szemrehányás jellegével. A leírt, nehéz viszonyok között lefolytatott nyomozás alaposság, tervszerűség és fáradságot nem ismerő buzgalom szempontjából dicséretreméltó. Ma az ilyen nagy területekre kiterjedő nyomozás lefolytatása összehasonlíthatatlanul könnyebb. A lólopás azonnali bejelentése Nyomozati Értesítő segítségével 24 óra alatt az ország összes őrséit és államrendőrségi hatóságait belekapcsolja a nyomozásba és ezáltal a zsákmányával menekülő, azt értékesíteni igyekező tettes köré hálót von, melyben a tolvajnak — ha a Nyomozati Értesítőt olvasók helyesen olvasnak és azonnal cselekednek is — fent kell akadnia.

A m. kir. csendőrségi nyomozó alakulatok és a közlekedési csendőrség sajtóbemutatója. A m. kir. csendőrség nyomozó osztályparancsnoksága 1934 március 25-én a budapesti csendőrlaktanyában 10 óra 30 perces kezdettel a csendőrség nyomozó alakulatait és a közlekedési csendőrséget ismertető bemutatót rendezett a sajtó képviselői számára. *Vitéz dr. Damasy Farkas* őrnagy üdvözölte a sajtó megjelent képviselőit, ezután a nyomozó osztályparancsnokság és a budapesti 1. nyomozó alosztály tisztikara a budapesti 1. nyomozó alosztály tantermében vetített képek és filmek kíséretében ismertették a nyomozó alakulatok rendeltetését, szervezetét és szolgálatát. A nyomozó alakulatok felállítását, a csendőrség nyomozó osztályának feladatát és szervezetét *Sellyey Vilmos* őrnagy, nyomozó osztályparancsnok helyettes, a nyomozó alosztályok feladatát és szervezetét *Schiwney a Saint-Aulaire Richárd* őrnagy, a budapesti 1. nyomozó alosztály parancsnoka, a m. kir. államrendőrséggel való összeköttetést *vitéz Náray Jenő* százados, csendőrségi összekötőtiszt, a csendőrségi hírközpontot *Olchváry-Mitvius Attila* őrnagy, a csendőrségi hírközpont vezetője és a csendőrségi bűnügyi laboratóriumot *Camerle Rajmond* százados, a bűnügyi laboratórium vezetője ismertette.

Az előadások után a sajtó képviselői a tisztikar kalauzálása mellett megtekintették a bűnügyi laboratóriumot, a csendőrségi hírközpontot, a budapesti 1. nyomozó alosztály fényképezési laboratóriumát és helyszínelő gépkocsiját és a budapesti csendőraltiszti társalgót. Ezután *Kontra Kálmán* százados, a budapesti 1. kerületi parancsnokság motorügyi előadótisztjének rövid ismertető előadása után a budapesti közlekedési őrsöt és gépjávitó műhelyt szemléltek meg.

A bemutató a sajtó részéről megjelentek:

Geiringer Ernő (Pester Lloyd), *Kassay Ferenc* (Neues Politisches Volksblatt), *Király Pál* (Reggeli Újság és Esti Kurir), *Nyíri Imre* (Népszava), *Szöke Imre* (Az Est-lapok), *Tamási Ernő* (Pesti Hírlap), *Timár Pál* (Kis Újság) és *Vécsei Leó* (Magyarország). A sajtó képviselőin kívül megjelent a bemutató *Héczey Péter* rendőrtanácsos, a budapesti rendőrfőkapitányság sajtóirodájának vezetője is.

A sajtó képviselői a bemutató a legjobb benyomásokat nyerték és a látottakról a legteljesebb elismerés hangján nyilatkoztak. A bemutató után a tisztikar a sajtó képviselőit a tisztí étkezőben villásreggeli látta vendégül.

A szobathelyi csendőraltiszti olvasó- és önképzőkör március idusát 1934 március 15-én 17 órai kezdettel a csendőrlaktanyában lévő helyiségében műsoros ünnepélyvel ülte meg. A műsor volt: 1. Ima a hazáért. (Énekar.) 2. Talpra magyar. (Zombori István törm.) 3. A nap jelentősége. (Szalai István I. th.) 4. Turulmadár. (Énekar.) 5. Új márciust várunk. (Jenei Klára.) 6. Hitvallás. (Majoros István törm.) 7. Himnusz. (Énekar.) Az ünnepélyen az állomáshelyről szolgálatilag távollévő vegyesdandárparancsnok úr képviseltette magát. Jelen volt számos csendőrtiszt és a 3. honvéd vegyesdandár parancsnokság, valamint a helyi honvéd alakulatok tisztí képviselői is. A helyőrségi altiszti kaszinó küldöttségileg képviseltette magát s a helyben lévő nyugállományú altisztek is szép számban jelentek meg. Külön említést érdemel *Szalai István I.* tiszthelyettes tartalmas és igen jól sikerült ünnepi beszéde. A szereplők közül a 14 éves *Jenei Klára*. — *Jenei József g. th.* leánya, — kitűnően szavalta el „Új márciust várunk” című saját költeményét. Az ünnepély befejeztével *Szlatinay Szokpó* ezredes, kerületi parancsnok úr a szereplőknek elismerését nyilvánította.

Dicséreték. A m. kir. Belügyminiszter úr dicsérvő okirattal látta el: a pécsi IV. kerület állományából; *Herke József* nyugállományú alhdgy-ot, mert 39 évet meghaladó tényleges csendőrségi szolgálati ideje alatt, különböző beosztásokban, legutóbb pedig több, mint 18 évet meghaladó járás- illetve szakaszparancsnoki minőségben a közbiztonsági szolgálat

teljesítése, valamint alárendeltjeinek nevelése és vezetése terén az átlagon felül emelkedő eredményt ért el és mindenkori példás magaviseletet tanúsított; a debreceni VI. kerület állományából: *Takó Sándor* és *Kerekes István* alhdgy-ot, mert hosszú csendőrségi szolgálati idejük alatt különböző beosztásokban, a közbiztonsági szolgálat teljesítése, alárendeltjei vezetése, nevelése és fegyvermezeje terén igen buzgó és eredményes tevékenységet fejtettek ki.

Próbacsendőrök vizsgája. Március 23-án tartotta a mai-kői 1. gyalog tanalosztály 43 emeleti kiképzés alatt álló próbacsendőr vizsgáját *vitéz Szinay Béla* tábornok úrnak, a m. kir. csendőrség felügyelőjének jelenlétében. A vizsgát 10 próbacsendőr kiváló, 7 jeles, 15 jó és 11 elégséges eredménnyel tette le. Meg nem felelő végosztályzatban egy próbacsendőr sem részesült.

Nyugállományú csendőrök névmagyarosítása. Lapunk múlt évi 24. számában hírt adtunk, hogy a kaposvári III. és IV. osztályparancsnokságok gazdasági hivatalainak kezdeményezésére a területükön lakó idegennevű nyugállományú csendőrök nevüket kivétel nélkül megmagyarosították. Hasonló szép eredményről értesülünk most Nyíregyházáról. A példán elindulva, a nyíregyházi osztályparancsnokság gazdasági hivatala is felhívást intézett a területén lakó idegennevű nyugállományú csendőrökhöz a névmagyarosítás érdekében. Az eredmény teljes volt: a felhívásra az összes nyugállományú csendőrök már be is adták névmagyarosításra irányuló kérelmüket s azokat a gazdasági hivatal a belügyminiszter úrhoz már fel is terjesztette. Ilyen módon 18 idegennevű nyugállományú csendőr családtagjaival együtt immár nevében is kifejezésre fogja juttatni magyar voltát, minék következtében a nyíregyházi osztály területén fellepepedett nyugállományú csendőrök között idegen nevű nyugállományú csendőr egy sem lesz. Követendő példaképpen örömmel közöljük az újabb szép eredményt.

Csendőr ne igyék. A törökszentmiklósi őrs állományába tartozó *Török István* törzserőrmester március 16-ára menő éjjelen a községben megittasodott és ittas állapotában közbotrányt okozott. Egy tehergépjármű személyzetét indokolatlanul igazoltatta, a romlandó áruval megrakott kocsit 8–10 óráig feltartóztatta s ezáltal a tulajdonosnak 600 pengőnyi kárt okozott. Ezután felszerelt és a gépkocsi utasaival szemben szolgálatilag fellépett. Ezen ténykedése közben az őrs járőre elfogta, lefegyverezte és a laktanyába kísérte. A letartóztatott törzserőrmestert a szolnoki szárnyparancsnoksághoz kísérték be. A kivizsgálás megindult.

Gyanúsított ügytelensége. A hajduzaszabóváti őrs *Vass Károly* és *Ecsedi Lajos* törzserőrmesterekből állott járőre március 14-én 12 óra 30 perckor a község határában *Szoboszlói Sándor*, 33 éves napszámot lopási ügyből folyóan gyanúsítottként kiderítette és bűnlejek előkerítése végett házkutatást tartott a lakásán. Amikor áthaladtak a tanya udvarán, *Szoboszlói* hirtelen ugrással a kutba vetette magát. Mire felhozták a kútból, már halott volt. Holttestét a hajduzaszabóváti hullaházba szállították. A kivizsgálás folyamatban van.

Üngyilkosság. A nyírbátori őrs állományába tartozó *Vass István* törzserőrmester március 14-én, mint napos, a postára indult. Utközben bérautóba szállt és Nyíregyházára, Felsőpázsit 32. házszám alatt lakó menyasszonyához utazott, ahol aznap 17 óra tájban *Frommer* pisztolyával föbelőtte magát és nyomban meghalt. Tettét valószínűleg szerelmi bánatában követte el, mert menyasszonya levelben közölte vele, hogy nem lehet a felesége.

A Székely Hadosztály Egyesület közgyűlése. Március 24-én tartotta a Székely Hadosztály Egyesület ézevi rendes közgyűlést Budapesten, az Erdélyi Férfiak Egyesületének helyiségeiben *szentkereszthegyi Kratochwill Károly* ny. altábornagy elnöklété alatt. A gyűlés megnyitása után *Kratochwill ny.* altábornagy úr ismertette a Székely Hadosztály most készülő történelmének részleteit, majd az ügyvezető alelnök, a főtitkár, pénztáros, a számvizsgáló bizottság jelentései következtek, amelyeket a közgyűlés egyhangúan tudomásul vett. Ezt követte az évenként választandó tisztikar lemondása. A jelölőbizottság elnökeül a közgyűlés *Pincesz Zoltán* őrnagyot, tagjaiul *vitéz Péterffy Jenő* századost és *Nagy Jenő*t választotta meg. A jelölőbizottság javaslatára a közgyűlés az Egyesület vezetőségét és tisztikarát a következőképpen választotta meg. Elnök: *szentkereszthegyi Kratochwill Károly* ny. altábornagy; elnökhelyettes: *vitéz Nagy Pál* ny. altábornagy; alelnökök: *vitéz Kubay Lajos*, *vitéz Holényi János* és *Strinovich Jenő* ny. tábornokok; ügyvezető alelnök: *vitéz Békey Béla* ny. tábornok; főtitkár: *Székely Gyula* főszolgabíró; jegyző: *Csata János* belügyi-

niszteri tisztviselő; pénztáros: *Bódy László* szkf. tanító; elnök: *Jákó Ferenc* p. ü. könyvszakértő; ügyész: *dr. Veress Jenő* ügyvéd. Ezután a választmány tagjait és póttagjait választotta meg a közgyűlés. Szentkereszt-hegyi *Kratochwill Károly* ny. altábornagy, az egyesület elnöke különös elismeréssel emlékezett meg *Sztrinovich Jenő* ny. tábornok, ügyvezető alelnök és *Székely Gyula* főszolgabíró főtitkár tevékenységéről, akik az egyesület nemecsekely adminisztrációs munkáját a legnagyobb önzetlenséggel, szorgalommal és lelkesedéssel látják el és akik az egyesületi élet és a Székely Hadosztály emlékének ápolásában rejülő gondolat ébrentartása és fejlesztése tekintetében kiváló érdemeket szereztek. A közgyűlést bajtársi vacsora követte.

Dzsingiz khán. *Harold Lam*, a könyv szerzője, kutatásai és tanulmányai során arra a meggyőződésre jutott, hogy Dzsingiz khán — kit a világ császárjának neveztek — katonai géniusz tekintetében Napoleonnál is nagyobb s talán csak Nagy Sándorhoz hasonlítható, de még annál is nagyobb abban, hogy a mongol hódító így tudott uralkodni Armeniától Koreáig és Tibettől a Volgáig, hogy nevének vázása még az unokáját is megtartotta a félvilág trónusán. *Harold Lamb* könyve Dzsingiz khánnal, a hadvezérrel ismerteti meg az olvasót, de megismerjük ezt a rendkívüli barbárt, ki a semmi-ből birodalmat varázsol elő, mint embert is. Kibontakozik előttünk a hétszáz év előtti Góbi-sivatag, egy nyomorgó kis nomád néppel, a mongollal, amely azonban nagy volt a katonai erényekben. Önfeláldozásban, fegyelemben verhetetlen volt, verhetetlenné vált tehát a sok ezer mérföldre eső esata-tereken is. A szervezetségnek és szívós céltudatosságnak a hősköltevénye, ami Dzsingiz khán történetéből élénk táruul. *Náday István* vkszt. ezredes valóban hasznos munkát végzett, hogy ezt a művet magyarra fordította. A könyvből számos magyar vonatkozást is találunk, legnagyobb és leg-szomorúbb ilyen esemény természetesen az 1241 április 11-i muhipusztai csata s azt követő mongoldúlás hazánkban. Ez volt a tatárjárás korszaka, mikor a lakosságot kardélre hányták azért, mert a magyar átok: a viszálykodás elvette a nemzet erejét. Rendkívül érdekes és színes összefoglalását kapjuk a könyvből annak a katonai és kormányzati csodának, amit egy ázsiai nomád akarata teremtett, kinek a Góbi-sivatagról keltezett levelébe még a frankok hatalmas királya is beleremegett. A könyvet a Rózsavölgyi és Társa cég adta ki (Budapest), ára egész vászonköltésben 5.40 P.

Szakaszparancsnoki teendők ideiglenes ellátásával megbíztak. A szombathelyi III. ker. állományában: vitéz *Böjte Péter* th. Marcaliban, *Szabó János V.* th. Lengyeltótiában és *Németh Antal* th. Balatonföldváron.

Órsparancsnokká kinevezettek. A budapesti I. kerület állományában: *Vig Rezső* th; a szombathelyi III. kerület állományában: *Sümegei Ferenc* és *Menyhárt Gyula* th-ek.

Házasságot kötöttek. A budapesti I. kerület állományában: *Vass-Wiblinger Alfréd* fhdgy. *Vráblik Anna*, *Amália* úrhölgyel *Budapestben*, *Kovács Ignác* fhdgy. *Kertész Sarolta*, *Emma* úrhölgyel *Miskolcon*, *Tóth István II.* törm. *Kiss Annával* *Esztergomban*, *Terjék Balázs* törm. *Ludányi Veronikával* *Lajosmizsén*, *Mogyorósi (Mengyán) Márton* törm. *Buricza Rozáliával* *Mendén*, *Szálás Imre* törm. *Szakács Erzsébettel* *Tiszaföldváron*, *Vasi Ferenc* törm. *Pöcker Máriaival* *Tóvárosban* és *Márvány István* törm. *Fülöp Krisztinával* *Jászberényben*; a *székesfehérvári II. kerület állományában*: *Farkas Mihály I.* th. *Tóth Ilonával* *Székesfehérváron*; a *szombathelyi III. kerület állományában*: *Magyar Lajos* törm. *Kovács Rozáliával* *Bő községben*, *Bajsz József I.* törm. *Molnár Máriaival* *Ukervár községben*, *Molnár József III.* törm. *Somogyi Lujzával* *Aranyod községben*, *Léránt József* törm. *Török Máriaival* *Kiskomáromban*, *Németh József XII.* törm. *Molnár Margittal* *Kötese községben*, *Söptei József* th. *Hári Karolina*, *Ilonával* *Rábakéthely községben*, *Baráth Ferenc* törm. *Horváth Irénével* *Gércse községben* és *Papp József V.* törm. *Varga Julianával* *Fonyódon*; a *pécsi IV. kerület állományában*: *Tóth István III.* th. *Bangó Juliannával* *Kiskunhalason*, *Göntér Ferenc* törm. *Kuti Rozáliával* *Szedres községben*, *Molnár (Popity) Tamás* th. *Demeter Katalinnal* *Kunszentmiklóson* és *Székely Imre* törm. *Petrás Erzsébettel* *Kalocsán*; a *szegedi V. kerület állományában*: *Szabó Tamás* törm. *Varga Rozáliával* *Kenderesen*; a *debreceni VI. kerület állományában*: *Kertész (Kotyesz) József* törm. *Lovas Margittal* *Hajduböszörményben*, *Kun Lajos* törm. *Tolvaj Margittal* *Biharugra községben*, *Egyed Imre* törm. *Kovács Erzsébettel* *Jármí községben*, *Péter Balázs* törm. *Gyene Bertával* *Demeeser községben* és *Szaboles György* törm. *Márton Margittal* *Vencsellő községben*; a *miskolci VII. ker. állományában*: *Juhász János*

I. v. törm. *Kövér Máriaival* *Gyöngyösön*, *Srmakó Gergely* törm. *Várkonyi Etelka*, *Máriaival* *Pusztamonostoron* és *Hubai István* törm. *Szentpétery Erzsébettel* *Kisrosvány községben*.

Elhalálozás. *Daróczi Nagy Sándor* nyugállományú tiszt-helyettes március 2-án, életének 66-ik évében Gönyűn elhunyt. Katonai gyászkiérettel helyezték örök nyugalomra a gönyűi r. k. temetőben. Halálát két fia: ifj. *Nagy Sándor* szigorló orvos és *Nagy Géza* M. F. T. R. tiszt gyászolja.

Csendőrségi Közöny 6. szám. Személyes ügyek. Miniszteri rendeletek. Állandó nyugállományba helyezettek: *Hény László II.*, *Gazdag László III.* kerületbeli th-ek, valamint *Kerekes István* és *Takó Sándor VI.* kerületbeli alhdgy-ok. Várakozási illetményekkel szabadságot: *Bardócz Sándor VI.* kerületbeli várakozási illetményekkel szabadságot th. *Mayer László*, *Antal, Sándor, Béla* fhdgy-nak magyar nemessége és a „Köszegi” előnév használata elismertett. — *Mathács Lajos, Gyula* szds. családi nevét „*Mohácsy*”-ra, *Hórász József* th. „*Haraszti*”-ra, *Andó József* prbes. „*Alpári*”-ra, *Fedor Pál* prbes. „*Hargitai*”-ra, *Miliás János* prbes. „*Mogyorósi*”-ra, *Pinke István* prbes. „*Pálmai*”-ra és *Szakács Ferenc* th. „*Csalószegi*”-re változtatta. — Szabályrendeletek. Az összeomlás előtt adományozott, azonban királyi okirattal nem igazolt nemesség, főnemesség és a nemesi előnév a belügyminiszter által kiállított „Igazolvány” alapján viselhető. — Az általánosan utazó csendőrök kötelesek minden vonakodás nélkül megengedni, hogy az illetékes vasúti közegek (pénztárnokok, jegyvizsgálók és ellenőrök) betekinthessenek az utazáshoz használat uti igazolványokba (szolgálati lap, menetlevél). — A csendőrségi gyógyházak számára kiadott „Szabályzat” módosítása. — A csendőrségi gyógyházak számára kiadott „Házirend” módosítása. — A hévízi és balatonfüredi csendőrségi gyógyházak megnyitása az 1934. évi fűrdő-évtáblában. — A m. kir. csendőrségi gyógyházak gondnokai számára kiadott Utasítás módosítása. — Valamennyi — eddig gomblyukban viselt — németországi kitüntetés és ezek szabályjai a jövőben a bal mellen viselendők. — A budapesti I. kerület parancsnoka vitéz *Zsengeller József* szds. elvezett 22.579. számú személyazonossági igazolványát érvénytelenítte.

Ki tud róla? *Beller János* csendőr, ki 1918. évben a kassai csendőrkerületnél szolgált, írjon „*Erdélyi Arpad* postatiszt, Debrecen I. számú főpostahivatal” címre, akinél megszállott területen élő bátyja üzenete várja.

Eladó: egy 6:3-as *Syriocnar* *Doppel* anastigmat. dupla kihuzatos, fémállvánnyal, packfilm és 4 lemezkazettával ellátott, valamint egy 6:3-as *Meyer Görlitz* *Trioplan* anastigmat. szimpla kihuzatú *Varió* záras, packfilm és lemezkazettával ellátott fényképezőgép, előbbi 50, utóbbi 30 pengőért, *Bálint Géza* őrmesternél, Budapest, I. nyomozó alosztály.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a *Török A.* és *Társa* bankház Budapest, IV., Szervita-tér 3. szám, mellékletét.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási álciszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja reá a kézirat első oldalára piros írónal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratokat nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot

csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteltdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteltdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát belegyezésünk nélkül nem szabad másuttal közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) sziveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldött válaszbélyegget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jellegül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy útjegyű szót választani. Annak, aki jelíget nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlékszikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másról nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységének egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.512. számú postatakarékpénztári csekkszámájára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

Igazság. Életrevalóság és család két különböző fogalom. A vállalkozót nem az összeg illeti meg, amit az iskolaszék a javításra engedélyezett, hanem amennyiért a javítást vállalta. Mivel ezt megkapta, semmi követelménye tovább. Az, hogy a tanító így kiigyezkedte magának a belső falak rendezését is, semmiféle bünvádi eljárásra nem ad alapot. Legfeljebb az iskolaszék vonhatná fegyelmi úton felelősségre, mert az eredetileg csak külső munkálatokra engedélyezett összegből a belső falakra is megtakarított valamit. Nem valószínű azonban, hogy ezért felelősségre vonják. Az engedélyezett költségkeretet nem lépte túl, az pedig az iskolaszéknek is érdeke, hogy az iskola belső falai is rendben legyenek. Inkább elismerés illeti tehát a tanítót az életrevalóságáért s főleg azért, mert a saját pénzéből is hozott áldozatot olyan célra, amiről gondoskodni az iskolafenntartó kötelessége lenne.

T. G. Tiszacséese. Csak teljes névvel és rendfokozattal aláírt levélre adunk választ.

B. L. Cegléd. A község előjárása eddig használt területet megszükitve, telének kerítését beljebb véslette s az így elvett területért nem adott kártalanítást. Természetesen az a kérdés, hogy az a földterület, amelyet így Öntől elvettek, kié? Ha ez közterület volt mindig s azt Ön, vagy jogelődje egyszerűen birtokba vették, kár lenne perbeszállni az intézkedés miatt, mert végső eredményként Ön lenne a vesztes. Ha azonban bebizonyíthatólag az elvett teleksáv az Ön telek-önnyvi tulajdona, akkor fel kell lépnie az intézkedés ellen. Kérjen az intézkedésről írásos véghatározatot s ezt felbontozza meg a járás főszolgabírójához. Ezt különben améki is megteheti, ha írásos határozat kiadását megtagadná. Ha a kérdést nem sikerül dűlőre vinnie s igazságában biztos, polgári pert is indíthat a község ellen.

H. J. ny. th. Lenti. Az eset körülményeit bővebben kellene ismernünk, hogy véleményt mondhassunk. A zsarolásához előzetes fenyegetés kell, vagy erőszak s így előálló kényszerhelyzet. Nem értjük, hogyan történt az üzlet rész törlése. Erről okirat szokott lenni az üzlet rész tulajdonosainak birtokában, ezt a jogi helyzetet nem lehet egyedül a tollvonással törölni. A szövetségi alapszabályok intézkedései is számbajönnek a tagság megszűnésének megítélésénél, ez nem függhet egyes személyek önkényétől.

Pusztá. Nem közölte, hogy honnan lopták el a nádat s mennyi az ellopott kékék értéke? Ha nem a mezőről lopták el, betakarított gazdasági terménynek tekintendő s ellopása nem kihágás, hanem lopás vétsége. Ha még azonban a ter-

melés színhelyén volt a nád, ha leszedve is, ellopása 60 P-n alul maradó értékben kihágás.

V. Gy. törzsmester, Murakeresztúr. 1. Olvassa el lapunk 1932. évi 353. oldalán a 108. lekszikonváltást. 2. Trianonban 1920 június 4-én a következő államokkal kötöttük meg az úgynevezett békeszerződést: Brit-birodalom, Franciaország, Olaszország, Japán, Belgium, Kína, Kuba, Görögország, Nikaragua, Panama, Lengyelország, Portugália, Románia, Szerb-Horvát-Szlóven állam, Sziam és a Cseh-köztársaság. A szerződést aláíró kiküldötteink: Benárd Ágost és Drasche Lázár Alfréd magukkal vitt tollal írták alá a nevüket s az aláírás után a tollakat eltörték. Az Amerikai Egyesült Államokkal Budapesten, 1921 augusztus 29-én külön békeszerződést kötöttünk, ebből a trianoni határ megjelölése hiányzik. A trianoni szerződést az 1921: XXXIII., az Amerikai Egyesült Államokkal kötött szerződést pedig az 1921: ILVIII. t.-e. cikkelyezte be. 3. Csak a szolgálati időt kell igazolni és állományparancsban letárgyaltatni.

Nyék. Ilyen különleges helyzetekre a rendelet nem intézkedik. A kért őrskihallgatáson nyugodtan előadhatja, ha az édesanyja már nem él. Ha azonban igen, akkor a háborús emlékérem őt illeti meg. Ebben az esetben a kért a községi előjáróság útján kell felterjeszteni.

Cs. 1934. A levelében tárgyalt szakasz a próbaesendőrök végkielégítésére vonatkozik. Állandó ellátáshoz (nyugdíj) 9 évet, 6 hónapot és 1 napot meghaladó tényleges szolgálat szükséges ezután is. Egyébként olvassa el lapunk folyó évi 5. számának a szerkesztői üzenetei előtt kövér szedéssel közöltet.

Magyaróvár. A volt nagyváradi 4. honvéd gyalogezred irattára megszállt területen maradt.

Haretér. 1. A volt marosvásárhelyi 22. honvéd gyalogezred irattára megszállt területen maradt, adatokat tehát ezen az úton sem szerezhet. De ha tudja, hogy volt haretéri bajtársai általában melyik vidéken élnek, csak talál valami ismerőst, aki odaíró mégis tud valamit küldeni. Ha semmiképpen nem tud legalább bajtársi igazolást szerezni, az őrs orvosától kérjen igazolványt a sebhelyről s aztán szolgálati úton terjessze fel azzal a jelentéssel, hogy sebesülését más módon igazolni nem tudja. Olyan ne mondjon, hogy szívesen lemond a sebesülési éremről, mert a kitiintetés nem aprópénz, amiből néhány garas nem számít, ha már tele a zsebünk. 2. Egyelőre csak útlevelemelhet át, de ha már 1918-ban kellemtelensége volt, éppen a mostani cseh kémriadalom idején nem tanácsos megkockáztatni a beutazást. Várja meg, amíg útlevelemelhet.

1848. Ez a százalékos levonás csupán a 15 évnél kevesebb beszámítható szolgálati idővel bírótka érinti.

Ibolya. Ha a csendőr gyermektartási díjat fizet, attól nő-sülési kérvényt beadhat, éppen úgy bírálják el, mint bárki másét, feltéve, ha más nőről van szó, nem arról, akinek a gyermektartást fizeti. Olyan nővel, akinek törvénytelen gyermeke van, a házasságkötést nem engedélyezik.

Szeged nyom. ao. 1. A csóti hadifogolytábor irattárát a székesfehérvári 2. vegyes dandárparancsnokság övzi. 2. A volt cs. és kir. 19. gyalogezred irattára a győri alispáni hivatalban van. 3. A megszállott területeken volt pénzügyigazgatóságok irattárai ottmaradtak, sorsuk ismeretlen. 4. Címzalagját rendeztük.

T. J. Kaloosa. Az 1934. évi I. t.-e. III. fejezetének hatálya a m. kir. államrendőrség őrszemélyzetének tagjaira nem terjed ki. E személyek katonai szolgálati idejének beszámítása továbbra is az 1912. évi LXV. t.-e. alapján történik vagyis 30 napnál hosszabb megszakítás esetén előző szolgálatának beszámítását legfeljebb kegyelmi úton remélheti, de ezt is csak akkor, ha a megszakítás nem túl hosszú.

Kövéri György őrm., Cinkota. Tartalékpéldányaink nincsenek, a lapot csak március 1-től küldhetjük, előfizetése ennek megfelelően 1935 február 28-án jár le.

Kék ibolya. 1. Olvassa lapunk 1931. évi 890. oldalán közölt 186. sz. lekszikonváltásunkat. 2. Az őrsírodát az őrsparancsnok vezeli, ebbe a Szűt. 99. §-a alapján az őrsparancsnok helyettes bevonhatja, de az 569. pont még a helyettesre is kimondja, hogy fontosabb és balasztató ügyeket az őrsparancsnok bevonulásáig tartson függőben. Mivel az őrsparancsnok a szolgálatot úgy osztja be, hogy vagy maga, vagy a helyettese otthon legyen, ezzel az irodavezetés kérdése is meg van oldva. Olyan kivételes esetben természetesen, amikor sem az őrsparancsnok, sem a helyettese nincs otthon, a postát a legidősebb esendőr bontja fel. Ha olyan sürgős ügy van a postában, amit az őrsparancsnok vagy helyettese be-

vonulásáig okvetlenül el kell és el lehet intézni, azt elintézi, a többi postát félretereszti. Ha olyan sürgős ügyről van szó, amit csak az őrsparancsnok intézhet el s amely a bevonulásig sem várhat, ezt a szolgálatban álló őrsparancsuoknak sürgősen jelenteni kell. Elv tehát az, hogy lehetőleg minden írásbeli ügyet az őrsparancsnok vagy helyettese intézzen el, az őrs többi tagja csak olyankor, ha ezt nem lehet elkerülni. Őn azonban lényegében nem is ezt kérte, hanem azt, hogy iktasson-e a legidősebb esendőr. Ne iktasson. Elsősorban azért ne, mert az iktatás még ügysem elintézés, másodsorban azért, hogy az iktatókönyvet, iratesomókat a különböző írások s a közben bizonyára becsúszó hibás bejegyzések, törlések ne csúfítsák. A fiatalabb esendőrök egyébként az iratesomókban sem ismerik ki magukat, egyszerűen hagyják csak az iktatást. Ebből — mint mondtuk — csak a sürgős ügyek lehetnek kivételek, amelyeket viszont őn már nem akar iktatni. A napipostában ne a papirost nézzék, hanem azt, hogy mi van a papírosokban, mivel, kinek, milyen gyorsan és hogyan kell foglalkoznia. Ez az igazi ügyködés. 3. Az osztrák háborús emlékérem ügyét rendeletileg rendezni fogják, addig tartsa függőben mindenki ezt az igényét. 4. Választ a lekszikonrovatban fog kapni. 5. Egy hét mindenképpen hét nappól áll, bele kell nyugodni, hogy szabadságon is. Képtelen magyarázgatás, hogy a szabadság időtartamába a vasárnapok nem számítanak be, az ilyen betétek tehát hat naposak. Tréfát csinál önnel, aki ezt mondja.

F K. 1. Mint állandó nyugállományban levő rokkantnak külön nősülési engedélyre szüksége nincsen. Ha a megkötött házasságot az arról szóló anyakönyvi értesítés (kivonat) becsatolásával, nyilvántartó gazdasági hivatala útján a belügyminiszter úrhoz bejelenti, felesége után havi 12 P 40 f. családi pótlékban részesül. 2. A nyugdíjat részben vagy egészben úgy lehet beszüntetni, ha a nyugdíjas részére kijáró teljes nyugdíj, lakáspénz, családi pótlék és a nyugdíjas teljes mellékkeresetének egy hónapra eső összege együttvéve többet tesz ki, mint az a havizsold, esendőségi pótdíj, lakás-

pénz és családi pótlék egyhavi összege volt együttvéve, mely az illetőt viselt rendfokozata után megilletné akkor, ha még tényleges szolgálatot teljesítené. A nyugdíj beszüntetéséről ilyen mellékkereset fennforgása esetén is azonban csak akkor lehet szó, ha a nyugdíj és a mellékkereset egyhavi összege együttvéve 300 P-t meghalad. Őnt tehát ez a veszély egyelőre nem fenyegeti. 3. A 2. pontban elmondottak értelmében nem befolyásolja. 4. Várjon türelemmel, rövidesen meg fogja kapni.

Hortobágy. Biztosan arról van szó, hogy nővére segélyt kérhessen a hadikölesönkötvényei alapján. Sajnos, csak akkor teheti, ha törvényesen elvált s annak következtében a vagyoneosztás is megtörtént. Mindaddig a férj nevén állanak a kötvények s mivel az külföldi állampolgár, a segélyt nálunk nem kérheti, de nem kérheti Németországban sem. 2. Érthetetlen a dolog, mert az egész betét kamatostól ha egy pengőt megér. Talán rosszul értette az igazgatót, vagy pedig az értette a dolgot úgy, hogy nem koronáról, hanem pengőről van szó.

Husvét. 1. Az özvegyi nyugdíjra való igény nem az együttélés időtartamától, hanem attól van függővé téve, hogy a férj az elhalálozás időpontjában állandó nyugdíjra igényt szerzett-e vagy sem, feltéve természetesen, hogy még a tényleges állományban nősült meg, mert a nyugállományban nősültek özvegyének nyugdíjra egyáltalán nincsen igénye. 2. Olvassa el lapunk 1933. évi 620. oldalán „Közgazdálkodás” jellegre küldött üzenetünket. 3. Olvassa el lapunk 1930. évi 1019. oldalán közölt 175. lekszikonválaszunkat. 4. Választ a lekszikonrovatban fog kapni.

Pécs 210. Kérdésére — tekintve annak körülményességét és fontosságát — a vonatkozó ügyiratok alapos ismerete nélkül nincs módunkban határozott feleletet adni. Írja meg, hogy az újrafelvételi ügyét melyik honvédbíróságnál folytatták le, milyen indokolással folyósították újból illetményeit, valamint azt is, hogy elmaradt illetményeit, esetleg az erkölcsi elégtételadást miért csak most — az eset után 8 évvel —

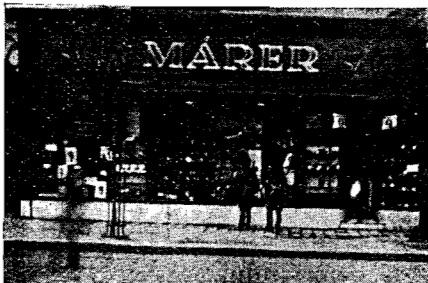
Itt vásároljon,

mert pénzéért

megbízható

ellenértéket kap.

44 éve fennálló, szakképzett
egyenruhaszabóság és sapka-
műhely

Mindennemű egyenruházati és
felszerelési cikkek legolcsóbb
beszerzési forrása

MARER

EGYENRUHÁZATI INTÉZET

csak BAROSS-TÉR 9. Tel.: 32-1-78.

Újjáépített
m á r k á s **ÍRÓGÉPEK** Javitás — Karbantartás
Írógépszalagok. Carbonpapír stb.
POLGÁR LAJOS Budapest
V. Gróf Vigyázó Ferenc-u 3.
A m. kir. esen. őrség tagjainak áruengedélyre és kedvező árú felszerelésre

Minőségben és **LUKÁCS**
árban vezet **BÚTORÁRUHÁZA**
Budapest, VII., Dohány-u. 30. (Kazinczy-u. sarok)
Dús rakár a leg egyszerűbbtől a legműveszebb kivitelig.
A magyar kir. esendőség tagjainak **áruengedélyre,**
kedvező áruengedélyre és kedvező árú felszerelésre

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

*Az összes előírt és extra egyenruhászövetek, nyári pejacsevics
és ruhavásznak, kész férfi, női és gyermek tavaszi kabátok.*

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE
SEZLONOK TAKARÓVAL P 85-161
EBEDLŐSZÖNYEGEK P 36-161
Fotelágyak, paplanok, vasbutorok, futósző-
nyegek, fehérneműváznak, ruhászövetek. **Lakberendező Vállalat**
Budapest, VIII., Baross utca 74. sz.
A m. kir. esendőség tagjainak áruengedélyre

FÖLDBŐL ARANYAT
csinálhat: vesse a 60 éve klorobált
MAUTHNER MAGOT

keresi. Illetményutólagokat ugyanis csak a jogaim keletkezésétől számított 3 éven belül lehet kérni.

Mátészalka. A lekszikon-rovatban fog választ kapni.

K. Gy. Mátészalka. A esóti leszerelőtábor irattára a székesfehérvári honvéd vegyesdandárparancsnokságnál van. A volt II. honvéd gyalogezred irattára megszállott területen maradt. Jászberényben a volt 29. h. gye. állomáscsott, irattára a pestmegyei alispáni hivatalban van. Ha az őrsön adta be az okmányait, akkor meg kell lenniök, járjon csak utána. Ilyen iratoknak nem szabad elveszniök, de nem is vesznek el.

1904. Az őrmesteri rendfokozat elézése előtt nősülési kérvényt akkor sem adhat be, ha egyébként a többi feltételeknek megfelel.

K. 9. F. 1. A rendőrségre nem vonatkozik a katonai nyugdíjtörvény kiterjesztése s így a megszakításokat továbbra is a polgári nyugdíjtörvény szerint bírálják el. Az ön megszakítása igen hosszú, még kegyelmi úton sem remélheti a beszámítást. 2. A volt hajmáskéri 7. honvéd tüzérezred irattára a veszprémi alispáni hivatalban van. 3. Az uralkodóesalád tulajdona ma is.

Csány. Az 1921. évi XXXII. t.-e. 5. §-a értelmében minden ténylegesen eltöltött katonai (honvédségi) és csendőrségi szolgálati idő beszámít. Egyedül a polgári állami szolgálatban eltöltött szolgálati idő beszámításánál áll fenn továbbra is a közvetlen, vagy 30 napon belüli átlépés kötelezettsége.

Hullámozó Balaton. 1. Olyan alkalmakkor, mikor a tisztikar társasági ruhában jelenik meg, a legénységi állományiak sem ölhetnek renden és soron kívüli díszet. A szóbanforgó temetés pedig ilyen alkalom volt. Egyszerű öltözetben kellett volna elmenniök, ünnepélyes alkalomról lévén szó, természetesen fehér kesztyűvel és fekete pantallóban. Ilyenkor azonban szintén ügyelni kell az egyöntetű öltözködésre, mert a tarkaság rossz benyomást kelt. 2. Eltávozást sem az őrs-, sem a szakaszparancsnoknak szolgálati célra fel-

használatni nem szabad. Az eltávozási idővel az érdekeltek szabadon rendelkeznek, teljes szolgáltatmentességgel. De ha egyúttal postát is elvihet, vagy más apró szolgálati megbízást is elvégezhet anélkül, hogy ez őt az eltávozás felhasználásában megzavarná, mindenesetre tegye meg anélkül, hogy ez zokon esnék. A jogokat sem szabad túlságosan meglovgolni, mert megbokrosodhatnak. 3. Helyes, miért ne lett volna az? Ez még nem szétválás, hanem az idő és a tér helyes kihasználása. 4. Hősi sírok felől a honvédelmi minisztérium 4. osztályában lehet felvilágosítást kapni (Budapest, Hadik lakta).

96.763. A törvénytelen származás egymagában még nem indok arra, hogy a nőnek a csendőrrel való házasságkötését ne engedélyezzék, ha egyébként a nő tisztességes, jó hírben áll és oly társadalmi viszonyok között él, amelyet egy csendőr arájától elvárna, mert hiszen lehetetlen valakit a törvénytelen származás miatt — amiről egyébként nem tehet — egész életén át még ilyen módon is megbélyegezni. Az Ön esetében egyébként a leányt törvényesítették, tehát hivatalosan is törvényesnek számít. Kérdés azonban, mi lesz a házasság megkötése esetén a hivatallal, ha Önt áthelyezik, aminek pedig a csendőr mindig ki van téve?

Kaszinó. Erre a kérdésre csak akkor adhatunk választ, ha konkrét esetről van szó s akkor is csak magánlevélben.

Hangodi István th. Karácsond. Mult számunk megfjtoi között tévedésből szerepel „Magodi” néven, de az aláírását most is inkább annak lehet olvasni. Célzerű a nevet nagyon olvashatóan írni, mert a százával beérkező megfjtek elbírálása a nevek betűzése nélkül is éppen elég munkát ad.

Tiszamenti. A honvédségi nyugdíjtörvény hatálya 1934. évi január hó 1-ével terjesztetett ki a csendőrségre azzal, hogy azokra a csendőrségi egyénekre, akik a jelzett időpontban már nyugállományban voltak, továbbra is az 1912. évi polgári nyugdíjtörvény rendelkezései maradnak érvényben.

OTT VÁSÁROLJON,

REFORM RUHÁZATI RT.

minden eladott anyagért felelősséget vállal! — A legújabb női tavaszi kabátok és divatanyagok már beérkeztek. — Kívánságára női kabátokból, ruhákból, férfiöltönyökből stb. kiválasztás végett több darabot szívesen küldünk. — Kérjen mintákat és árajánlatot!

A csendőrök számára a **legkedvezőbb fizetési feltételeket nyújtjuk!**

Reform Ruházati Rt.

Budapest, VI., Vilmos császár-út 5.
Telefon: 132-96 és 130-96.

Kérje tavaszi árjegyzékünket.

ahol már a cég neve is garancia
az áru jó minőségéért

Bútor
Szőnyeg
Recamierok
Szalonok
Takarók
Paplanok
Vaszna
Fehérneműk
Ágyneműk
Ruhaszövetek
Kárpítószárak

Központi Lakásberendező nél

Budapest, VI., Liszt Ferenc-lér 5.

(A Zeneakadémával szemben.) Kiváló minőség. Olcsó árak.

Előleg nélküli kedvező részletfizetés!

Megbízottunkat vidékre is elküldjük.

Csendes Cipőáruház

Budapest, VIII., Baross-utca 77. szám

Megbízható! — Olcsó! — Minőségben elsőrendű! — Külön mértékosztály!
Kedvező fizetési feltételek! — A m. kir. államrendőrség, a M. Á. V. és számos köz- és magánélmény hivatalos szállítója.

Magyar csendőr a magyar gyártmányú

SCHMOLL-PASTA-T

használja!

BÚTOR

tes teljes lakásberendezések
a legegyszerűbbtől a legdíszesebb
kivitelig.

HAZAI BÚTORIPARI ÁRUHÁZ

Budapest, VII., Kortárs-ú. 2. — Flórküzet: VIII., Baross-ú. 5.

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel is.

Naplóm a világháborúból.

— Harcok a gyönyörű Erdélyért. —

Írta: KÓRIK GÁBOR
tiszalöki földműves, volt népfelkélő
örmester. (7)

A kósteleki úton, imitt-amott menekülökkel találkozunk... Itt egy fiúcska vezet egy nálánál kisebb testvért és még hajt is egy tehenet és egy borjút. Édesanyjuk hátrább jön, karján cipel egy-egy batyufélét és legkisebbik gyermekét szívéhez szorítva... Amott egy serdülő lányka hajt öt vagy hat darab marhát, ahány, annyifelé akar menni! Emitt száz darab marhát tereltek össze és húsz gyermek is hajtja. Majd disznók, malacok, juhok, következnek egy falkában, ezeket is közrefogva hajtják tovább... Könyvemből kivesegek egy tábori lapot, pár sort írok rá: „Kedves feleségem! Most megyünk a bálba, már kezdődik a tánc. Nem hiába, hogy vasárnap van. Ölel, csókol stb...” Rábíztam ezt a levélkét egy menekülő kislányra, kértem, ha valahol postát talál, hogy adja fel... Sohasem kapta meg a feleségem, mert a posták elmenekültek... Majd találkozunk olyan karavánokkal is, akik nem hajtottak semmit... Öregek, gyermekes asszonyok és apró gyermekek voltak. Nem sirt senki sem. Csak a mélységes, hallgató, bosszúsággal teljes szomorúság ült arcaikon. Arra a kérdésünkre:

— Hová mennek? — azt felelték:

— Szépvízre, ha birunk... Onnan meg a jó Isten tudja, hogy hová! Egynémelyik fehér szürnadragos, bocskoros öreg székely az „Isten oltalmába” ajánlott bennünket és „Isten segítségét” kérte fegyvereinkre... Több százával megrakott szekeret is találtunk lejövet a hegyi utakról. Nem kellett húzni a szekeret az apró székely csikóknak, sőt még nagyon is gördült volna, elütötte volna a lovat is, de a gőbé leleményesség könnyen segít ezen. Kivág egy fenyőfát éles fejszéjével, talál úton-útfélen eleget, egy olyan formát, mint egy jóvastag vendégoldal-rud. Rajta hagyja összes ágait és a szekér hátuljához köti, vagy jó erős kötéllal, vagy láncsal... És bármilyen lejtős az út, a szekér nem gördül a ló sarkába, még kissé húznia is kell inkább... Na, bezzeg, nem kellett a honvédek után fenyőfát kötni. Ők úgy sem szaladtak, mert mi felfelé mentünk szüntelen. Útunk végcélja 1495 méternyire volt a tenger felszíne felett. De ha jól meggondoljuk a dolgot, a honvédek után is volt kötte így is valami, tudniillik háromszáz darab élelőtítés... Minden hónapét visszafelé húzott ez lehetőségen...

Elhelyezkedés a Szellő-tetőn.

Dél előtt féltíz órakor elértük a Szellő oldalát. Elég magasan lehettünk már, de a teteje még mindig több, mint egy kilométer távolságra volt. Láttuk már az ott lévő sza-

kaszt is. Olyan aprónak látszottak az emberek, mint egy-egy bogár.

A Szellő-hegy gerince meglehetősen hosszú, kitesz 1200 métert. Keletről-nyugati irányban fekszik, de keleti végétől 800 méternyire megtörik és a további 400 méteres folytatása kissé észak-nyugat felé tart. Az 1494 méteres legmagasabb pontja ott van, ahol a dereka megtörik. Az állások a hegygerinc észak felőli részén voltak elkészítve. Ne gondolja senki, hogy valami minden képzeletet felülmúló állások voltak ezek. Az egyszerű, 70 centiméteres árkok a gödörből kihányt földdel csupán egy méter magas fedezéket nyújtottak. Jó volt ez így is nagyon. Csak más hiányunk nem lett volna... De ezek az árkok sem mentek megszakítás nélkül végig a hegygerinc mögött, mert helyenkint ezek is meg voltak szakítva, közbe-közbe golyófogó harántgátak is összehányva. Belehelyeztük a szakaszokat. Figyelőket állítottunk ki a legmagasabb pontokra és a határ felé három irányban járőröket küldtünk ki. Jobbszárnyunktól jobbra, egy közeli magaslatra tábori őrséget állítottunk fel. Balról megkerestük az öt kilométernyire lévő kilencedik századdal az összeköttetést és hozzáfogtunk konzervát enni... Egy gyepféglábol készített, fenyőváz közé rakott földkunyó is volt a tetőn, amelyet László hadapród készítettett az első szakasszal. Jól jártunk vele, mert volt hová húzódni a századtörzsnek... Miből áll a századtörzs?... Századparancsnok, a legénye, a szolgálatvezető, század-írnok, négy telefonista, négy szakaszkielenc, hat sebesültvivő, — ez a századtörzs... És még volt egy másik kunyhó is gyepféglábol, a telefonisták ebben állították fel a telefonállomást, amely a kilencedik század vonalába volt bekapcsolva.

Délután megerősödünk az utász-szakasszal, a bekövetkehető ütközet tartamára csatlakozott századunkhoz. És megszapordtunk még körülbelül hatvan csendőrrrel, akiknek kötelességük volt a legközelebbi saját csapatnál jelentkezni. Ránk is fért a megerősítés, mert a század csak három kevés létszámú szakaszból állott, amint már írtam. Szellő hadnagya ott maradt az újoncokkal a gimesi úton a zászlóaljparancsnokságnál s így a századunk csak kilencven puskát számlált a megerősítés nélkül. Ellenben az arcvonal igen széles volt. Balról a legközelebbi század négy vagy öt kilométernyire volt. Jobbról, állítólag a nagyváradi 4-esek zászlóalja helyezkedett el, de az összeköttetést kereső, a vidéket jól ismerő csendőrszázad este azzal a jelentéssel jött vissza, hogy tíz kilométeren belül semminemű saját katonaságunk nincsen...

BÚTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részlet-fizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÚTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

A magyar csendőr elsősorban magyar céget támogasson! A 20 év óta fennálló

Nagy Menyhért

egyenruhaszabó-
sága és felszere-
lési cikkek raktára

ajánlja: mérték utáni szabóságát a legkedvezőbb 12 havi részletfizetési kedvezmények mellett.

Budapest, IV., Kecskeméti-u. 9., főlelelet. Telefon: 843-52.

Kirendeltségek:

Pécs:
Ferenciek-u. 23.

Nyiregyháza:
Zrinyi Ilona-u. 9.

Miskolc:
Gizella-u. 15.

TÓTH BÚTORCSARNOK

Budapest, VIII., Sándor-tér 4.

Óriási választék polgári bútorokban,
mélven leszállított árak. Részletre is.

Használt **IRÓGÉP**

ú jáépitve, jóállással készpenzért a legolcsóbb árban, esetleg könnyített fizetési feltételek mellett.

Javítás jóállással! Carbonpapírok. Sokszorosító kellékek. Irógépszalagok.

Goldberger Géza irógépvállalata
Budapest, VI., Jókai-utca 11. szám. Telefon: 281-68.

Számos közintézet szállítója.

Bútor vásárlása előtt saját érdekében átgassa meg raktáramat

Komplett hálószoba már 150 P-től

Raktáron tartok: Háló-, ebédlő-,
úrszoba, konyhabútorokat kár-
pított és kombinált bútorokat.

Keleti Bútoráruház

Budapest, VII., Istvan-út 41-43.
(Aréna-útnál.) Telefon: 45-0-09.

Magyar kisipari termékek!

A m. kir. csendőrség tulajdonk a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett.

Beesteledett egészen. A szél kergette a lomha, fekete felhőket, némelyik szinte beleakadni látszott a Szellő gerincébe.

A figyelemüket kioktattunk. A legénység többi része is parancsot kapott a készenlétre. A főhadnagy úr a két hadapróddal behúzódott a telefonhoz. Az ellenőrzést rámbízta és Dalnoki hadapródjelöltre, aki pedig este szintén elaludt a másik földházban... Így az ellenőrzés teljesen magamra maradt.

Este kilenc óra felé nyolc vagy tíz ember mászott fel hozzánk. Vállaikon rudakon valamit cipeltek. Egyik szakácsunk volt, kilencedik századbéli emberekkel. Szegények, hozták a vacsorát nekünk... A paszulygulyás hideg volt, mint a jég. Végigvittem az állásokon és kiosztottam a vitézek között. Nem sok jutott. A csendőröknek nem is jutott, ők egy-egy doboz konzervát kaptak. Egy kis lapos borbóke bort is hoztak, — vagy huszonöt litert. Abból jót ittam. A kulacsomat teletöltöttem és a közellévők között szétosztottam.

Meglátjuk az ellenséget.

Végre virradni kezdett, de mikor már egészen megvirradt, még akkor sem láttunk, a Szellőt és az összes hegygerinceket ködös felhők burkolták... A közeli hegyről azonban már hallottuk az ismeretlen, érthetetlen beszélgetést... Lassan alulról felfelé oszlani kezdett a köd. Már lehetett úgy félnyolc, amikor a főhadnagy úr parancsára elmentem a balszárnyunkon levő legelső állásba, ahol harminc emberünk volt elhelyezkedve. Nyolc óra tájban annyira felszállt a köd, hogy szétnehettünk... Különös látvány tárult szemünk elé... Az alig néhány száz lépésnyire fekvő fennsíkon, amelyet a Szellőtől igen mély, keskeny völgy választott el, — három vagy négy század mihozzánk hasonló, gyalogság végezte reggeli öltözködését és mosdását... Szó szerint ne vegye senki, hogy ott mosdott és öltözködött valaki, hiszen ők is csak úgy fázhattak, mint mi... De annak nevezem azt az időt, amelyet a felkelés és sorakozó közötti idő alatt eltöltöttek...

Tehát az ellenség egy rövid puska lövésnyire van hozzánk... És sűrű tömegben... Egy-néhány lovas is van közöttük, megolvasható a négy kis hegyi ágyújuk is, honvéd nyelven „Csimbum”. Már mindenki láthatta, hogy ellenség... De a tüzelés nincs elrendelve! Biztosan ők is láttak minket, ha mindjárt el is bújtunk árkaikban... Vagy nem láttak?!... Manapig sem tudom biztosan.

A közbeeső völgybe százával jöttek le kulacsokkal vízért. Biztosan jól vacsorálhattak Csügésen és Kóstelken, hogy ilyen korán megszomjaztak... Én a harminc honvéddel kiflialakú állásban voltam. Velem volt Rada Árpád és Kókai Pál, két derék, velem egyidejű szakaszvezető. Mi hárman csodálkoztunk azon, hogy a főhadnagy úr még mindig nem rendel

el a tüzelést... Vagy tán még most is azt hiszi, hogy a 82-esek vannak velünk szemben?

Egyszer csak a balszárnyunkon, tehát az én állásom előtt, tőlünk mintegy négyszáz lépésnyire, észreveszem, hogy egy szakasznyi csapat igyekszik felénk. E kis csapat az ellenségtől, a hegyek furcsa alakja miatt takarásban volt, sem ők, sem az ellenség nem láthatták egymást, pedig egy helyen nem voltak távolabb egymástól kétszáz lépésnél.

— Na! — mondok, — kezdenek már az oláhok közelebb jönni hozzánk... Még pedig meg akarnak kerülni minket! A kis csapat, úgy látszik, észrevette az ellenséget, kiderült ugyanis, hogy a mieink voltak és egy másik völgyön, a hátunk mögött kerülve, akartak csatlakozni hozzánk... Jól járt Szellő hadnagy úr, hogy elébe küldtem egy csendőrőrsvezetőt két emberrel, megtudni, kik azok?... Mert kicsibe múlt, hogy nem ellenségnek néztem őket...

A Szellő hadnagy úr kis csapata nagyon nehezen haladt előre... Meg is volt az oka, mert minden ujonc nagyon meg volt terhelve... Munióit, konzervát és kenyeret hoztak nekünk, — amint néhány nap múlva megtudtam. Egy-egy honvéd háromszáz darab éles töltényt, öt-hat konzervet, három kenyeret hozott. Talán kicsit meg is sokalja az olvasó ezt a terhet, amit a szegény ujonc hátára itt felpakkoltam? Aki nem hiszi, kérdezze meg Szellő Sándor monori földbirtokost és Gáspárdy János ugyanottani lakos MÁV főhivataltnokot, — ők bebizonyítják. Ez a szakasz még tegnap este indult el a nagy teherrel a Gyimesi-úti kaparóháztól hozzánk és éppen e nagy tehernek köszönhető, hogy reggel nyolc órakor értek a Szellő-hegy tövébe... Ha késnek még egy fél órát, éppen beleütözköztek volna az ellenünk rajvonalba fejlődő ellenség vonala és a mi vonalunk közé, így éppen akkorra érkeztek, amikor részünkről elrendelték a tüzelést...

Szellő hadnagy úrnak mégis kedvezett a terep... Háta megett sűrű erdő a völgyben, vele szemben kopár lejtőn jött a húszszoros ellenség. Az ellenség jobbszárnyával fel kellett venni a harcot. Az ellenség kissé megdőbrent, miközben mi pedig Szellő hadnagy úr feje felett hatásosan tüzeltünk a sűrű ellenségre... Az ellenség az egész arcvonalunk előtt rendetlenül futott vissza, Szellő hadnagy úr pedig behúzódott a hátuk mögötti erdősébe, melynek védelme alatt azután a Szellő hátulsó oldalán valahogy feljöttek a hegyre és lerakhatták súlyos terheiket. Ennek a verejtékes szállítmánynak ugyan soha senki semmi hasznát nem vette, mert mint később megtudjuk, ezt a körülmények nem engedték.

Az ellenség első rohamát tehát visszavertük. Óh, ha lett volna egy pár gépfegyverünk, vagy egy árva ágyúnk! Nagyszerű dolgok történtek volna ott! Ezekből a jókból ám nem

Csendőr urak, közzgazdálkodások figyelmébe!

1 kg koffeinmentes „ELIT“-kávé bérmentve P 1.20,

melyhez sem szemeskávé, sem pótkávé nem kell, 3-4 evőkanálnyi 1 liter vízben eltorralunk, s kész az izletes, tápús fekete kávé.

Csináljon próbarendelést!

ELIT-kávéüzem Budapest, VII., Valeró-u. 12.

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr

ágyanemű és fehérnemű anyagokat, kész fehérneműt és minden egyéb ruházati cikket káki- és civilruhaszöveteket a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

MÜLLER I. csendőrségi ruházati üzletében

Budapest, VI., Király-utca 28. szám.

Nagybecsű rendeléseiket kéri BARTA JÓZSEF, a Müller-cég bettagja

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Tavaszi és nyári szövet- és selyemujdonságok és az összes egyéb ruházati cikkek nagy választékban. Olcsó árak — Megbízható minőség — Pontos kiszolgálás — Legkedvezőbb fizetési feltételek

Magyar csendőr — magyar cégnevet vásároljon!
A MAGYAR KÖZTISZTVISELŐK SZÖVETKEZETÉNEK

a legmegbízhatóbb minőségben szállít **háló-, ebédlő-, kombinált-, konyha- és erti bútor** a leggyorsabbtól a legkisebbtől egy-egy kivétel-ig. **A m. kir. csendőrség tagjainak üzleti kedvezmény!**

BÚTOROSZTÁLYA

Budapest, IX., Mester-u. ca 15.

MERAY MOTORKERÉKPÁRGYÁR RT. Budapest, V, Zápolya-u. 15.

Téli időben gyárilag javított saját és idegen típusú gépeit, míg a készlet tart, előnyös áron hozza forgalomba. Árat is felüntető raktárjegyzéket díjmentesen küldünk. Legújabb típusú 350-es gépeink raktárról azonnal szállíthatók. **Csendőröknek részletfizetési kedvezmény.**

volt nálunk semmi!... S ha most az ellenség kissé visszavonult is, de fedezékében lévő négy gépfegyveréből és ugyanannyi hegyiágyújából szüntelen ontotta századunkra a tüzet.

Mi egyelőre beszüntettük a tüzelést... A löszert nem volt honnét pótolni. Cél nélkül nem löhettünk... Arról persze mi akkor nem tudtunk semmit, hogy Szél hadnagy úr löszert hozott. Aránylag máskülönbön kevés volt ez is, s ha hozzájutottunk volna, sem sokat változtatott volna a helyzeten, hiszen mire az a kevés löszér a fedezékhez ért, a Szellőtető sorsa már el is dönt... De ha még nem így lett volna is, a mi állásunkból felfelé négyszáz lépésnyi távolságot kellett volna befutni az ellenség rettenetes golyócsőjében és a legcsekélyebb fedezék nélkül azért a kevés löszérért... Megjegyzem még, hogy az állásomból nem lehetett látni a többi szakasz állását, — még ha felálltunk volna is. Felállni pedig veszedelmes volt.

Az ellenség újra próbálkozott. Tíz sorokban nyomult előre. Az eleje le is ért az ő magaslatokról, honnét a gépfegyverek és ágyúik bátran löhettek... Ezzel foglalkoztatott minket a hegytetőn lévő ellenség, amiközben a rajvonalak veszedelmesen közeledtek a Szellő lábához s nemsokára el is tűntek a látókörünkől, eltakarta őket a Szellő-oldal kidudorodása. És a leghevesebb tüzelésünk dacára is sikerült úgy a balszárnyunk, mint a jobbszárnyunk előtt egy-egy századnyi ellenségnek a közeli völgyekben elűnni, hogy hátba, vagy legalább is oldalba kapjanak benünket. A dolog kezdett kissé veszedelmessé válni. A mi kedvünket rontotta az is, hogy egyedül csak a mi állásunkból folyt a tüzelés, a többi állásokban nem szólt a mi puska. És a szemközi magaslaton híjja sincs az ellenségnek, noha szinte éreztük a szagját annak a csapatnak, amely jobbról-balról kerített bennünket... Tüzelésünk eredménye elég szép volt. A szemközi hegyoldalon sok szürke csomó feküdt mozdulatlanul... Az ellenség ágyúit, gépfegyvereit szüntelenül működtet, de a mi municiónk már végét járta. Az árok fenekén témérdek üres hüvely hevert a honvédek lábánál...

Még gondolatjában sem volt egynek sem, hogy minket most feláldoztak azért, hogy a század menekülhessen a sokszoros túlerőtől...

Mellettem egy negyven körüli népfölkelő puskázott. Olyan nyugodtan célzott és lőtt, mintha csak a péceli lőtér lettünk volna... Még mókázott is.

(Folytatjuk.)

Gépirási pályázatunk

eredményét az alábbiakban közöljük:

Pályázatunkkal azt akartuk eldönteni, hogy a pályázók közül kit nevezhetünk a legjobb gépirónak? „Legjobb gépiró” alatt azt a csendőrt értjük, aki leggyorsabban, de amellelt leghibátlanabban is tud írógépen írni. A gyors írás ugyanis egymagában nem elég; bármilyen gyorsan ír is ugyanis a gépiró, ha hibákat csinál, az a gyorsaság rovására megy, mert írás közben meg kell állania, törölnie, javítania kell stb., az összteljesítménye tehát nem lesz jobb, mint egy lassabban, de helyesebben író bajtársáé. Az írásban maradt

minden hiba után tehát 10 szótagot beszámítottunk.

Egy rendes, hivatásos irodai gépirótól percenként átlag 30 szótag leírását követelik meg. A mi viszonyaink mellett azonban már jó gépirónak kell minősíteni azt a csendőrt, aki percenként 65 szótagot hibátlanul le tud írni. (Ha hibázik és törölnie, javítania kell, az ezzel eltöltött idő az írás idejébe beszámít). Erre való tekintettel a beérkezett 56 pályázat közül csak azokat vehettük figyelembe, amelyek percenként legalább 65 szótagot, vagyis a pályázatban feladott megjelölt három perc alatt legalább 205 szótagot tartalmaznak.

Örömmel állapítjuk meg, hogy pályázóink között vannak olyanok is, akik ennél lényegesen nagyobb, 120 szótagos sebességet értek el; ez már az irodai gyorsírás sebessége.

A legtöbb szöveget (387 szótagot) *Simon Márton* somogy-szentmiklósi őrsbeli csendőr írta le (megfelel percenként 129 szótagsebességnek), de mert írásában 9 gépelési hiba volt, az eredményből 90 szótagot le kellett számítanunk. Eredménye tehát így csak 297 szótag.

A kitűzött jutalmat *Szárász András* budapesti törzsőrmester nyerte 369 szótaggal (percenként 123 szótag); írása hibamentes.

A többi legjobb pályázó sorrendje (a hibák leszámítása nélkül) a következő:

A ruhaszövet minősége bizalom dolga.

Egyedül csak a szövetet előállító posztógyáros képes tényleges garanciát nyújtani arra, hogy valóban nemes tiszta gyapjút használ fel; csak ő tudja, hogy a szövetben belül milyen értékek vannak. A tartós minőséget tekintve árakban is csak az elsőközből minden közvetítő drágtításától mentesen, a posztógyártól közvetlenül történő vásárlás nyújt igazi előnyöket. Posztógyárunk állandó szerződéses szállítója, mértékzabóságunk pedig a m. kir. csendőrség részéről — évek óta egyedülállóan — ismételt **okirati elismerésben** részesült **állandó szerződéses** felruházója. Tekintse meg őrsére küldött mintáinkat. Kivanságra más mintákat is díjmentesen küldünk és kedvező fizetési módokat adunk.

TRUNKHAHN

Posztógyár és Ruhagyár Rt.
Budapest, I., Lenke-út 117.

Magyarország katolikus kézben levő egyetlen posztógyára.
Űzemből 1922 óta 300 munkással.

PÉNZINTÉZETEK ORSZÁGOS BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYIÁRSASÁGA

Budapest, V., Sas-utca 3.

Tel.: Aut. 80-8-30, 80-8-38, 80-8-39.

Ezen színtiszta magyar alapítás vállalat:

Élet-, nyugdíjpótló- és temetkezési biztosításokat

versenyfeltételek mellett. — Részletes felvilágosítással készséggel szolgál

VASS

JÁNOS ÍRÓGÉPÜZEME, Budapest,
IV., Irányi-u ca 4. Tel.: 83-6-28

ÚJJAÉPÍTETT ÍRÓGÉPEK

A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Sokszorosított és Portable-gépek. Kellékek. Javító műhely.

SZÖNYEG

mindentajta ebédlő-, összekötő-, ágyelő-, futó szőnyegek. Takarók, függönyök, bútorszövetek, ágy- és asztalgarnitúrák, szőnyegterítők a legmegbízhatóbb minőségben, de a legmélánysabb árban, **legkedvezőbb fizetési feltételek mellett** szállít a m. kir. csendőrség tagjainak

KRAUSZ JENŐ

gyári szőnyegek árakata
Budapest, V., Bálvány-utca 15., földm

OPTIKUS

LIBÁL és MÄRZ FÉNYKÉPÉSZETI SZAKÜZLET

Tel.: 299-56.

Budapest, VI., Teréz-körút 54.

(Nyugati pályaudvarral szemben, Podmaniczky-utcai sarokházban.) Törzsiüzlet alapítva 1866-ban. Ajánlunk: **Szömvégeket. Tavcsöveket. Látszóveket. Nagyító lencsék. Hömöröket. Rajz- és merészőzőket. Zeiss-Punktli szem encsék. Fotokamrákat és kolékokat.**
A m. kir. csendőrség tagjainak árendmény és kedvező fizetési feltételek.

St. Fernolendt

bőrzsír, bőrvaselin, fegyverzsír

Megrendelhető: **„SIDOL” vegyi ermekék gyára R.-T.**

Telefon 966-86 968-27

Budapest, VII., Cs. r. I-utca 14. 7.

Czirok Sándor törm. Németboly 342 szótag (percenként 114) 8 hiba; Szigeti Antal örm. Vajszló 321 szótag (percenként 107) 3 hiba; Bártfai Pál th. Nyíregyháza 308 szótag (percenként 103) 1 hiba; Majoros Imre örm. Csömör 298 szótag (percenként 99) 2 hiba; Mészáros Mihály törm. Szalkszentmárton 296 szótag (percenként 99) 1 hiba; Kovács István III. th. Nyíregyháza 236 szótag (percenként 79) 7 hiba; Molnár József örm. Ludány 209 szótag (percenként 70 szótag Mignon írógépen!) hiba nélkül; Bérczes János örm. Szajol 209 szótag (percenként 70 szótag) hiba nélkül.

A felsorolt pályázók helyesírása kifogástalan, a hibák nem helyesírásai, hanem gépelési hibák (pl. három t betű, különírt összetett szavak, vagy egybeírt külön szavak, amit a hézagbillentyű helytelen kezelése okoz stb.). Azt a hibát, amit a pályázó az írás alatt ki is javított (kitörült és újra írt), természetesen nem számítottuk hibának, de hibának számít pl. az, ha a pályázó egy helytelenül írt betűre a helyes betűt egyszerűen ráüti anélkül, hogy a helytelen kitörülne, mert ez az írás olvashatóságát és tetszetőségét befolyásolja.

A kitűzött jutalmat a nyertesnek, Szász András törzsmesternek (Budapest, csendőrfelügyelőség) egyidejűen megküldöttük.

Pályázatunkkal kapcsolatban alkalmat akarunk adni bajtársainknak arra, hogy kipróbálhassák, ki milyen gyorsan tud írógépen írni. Mondottuk, hogy átlag 80 szótag az, amennyit egy rendes irodai gépirónak percenkint írnia kell. A Szolgálati Utasítás 72. pontjának alábbi szövegét tehát diktálás után 10 perc alatt kell leírni; a percek az szöveg közt jelezzük. (A percejelzéseket nem kell leírni, mert a szótagok számába nincsenek beleszámítva.)

Tehát:

Pártatlanság alatt azt kell érteni, hogy a csendőr sem rokoni kötélek, sem baráti viszony, sem pedig személyes rokonvagy ellenszenv, melléktekintet vagy magánérdek által köteleltségének hű teljesítésétől magát el ne tántorítsa, valamint, hogy minden-

(1. perc)

nemű jelentését és nyilatkozatát csakis az igazsághoz híven tegye meg.

A megvesztegethetetlenség alatt pedig azt kell érteni, hogy tilos akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül bárkitől és bármilyen címen díjazást, ajándékot, jutalmat, kedvezményt vagy in-

(2. perc)

gyen ellátást elfogadni, meg ha azokat a legaggálytalanabb körülmények között ajánlanák is fel, mert azok elfogadása által a csendőr nemcsak a szolgálat érdeke ellen vét, hanem önmagát és testületét is lealacsonyítja. A csendőr családtag-

(3. perc)

jai által megfelelő ellenszolgáltatás nélkül elfogadott pénzbeli vagy pénzértékű jutalmazás és ajándék ugyanolyan elbírált alá esik, mintha azt a csendőr maga fogadta volna el.

A szolgálati köteletség teljesítését ígértől

(4. perc)

vagy ellenszolgáltatástól függővé tenni nem szabad.

Rendelésszerűen készülő kisipari bitoraimat, rekamiéket, háló és ebédlőket olcsón. **részletre is árusítom.** Emeleti bitortermek: **Károly-körút 16**

Közigazgatási tisztviselők kedvezményes szállítója.

Négy évtizede vásárolnak legjobb megelégedésre kiváló **hangszereket** **REMÉNYI MIHÁLY**

Ötensége dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola szállítójánál.
Budapest, VI., Király-utca 58-60. sz. Kérjen árjegyzéket!

Ajándéknak és ingyen ellátásnak nemcsak azokat a szolgáltatásokat kell tekinteni, amelyekért a csendőr semmi ellenszolgáltatást nem adott, hanem azokat is, amelyekért azok értékével arány-

(5. perc)

ban nem álló, csak csekély mérvű ellenszolgáltatást nyújtott.

Az „ajándék” fogalma alá nemcsak tárgyak, hanem pénzértékkel bíró szolgáltatások is tartoznak. Ilyenek lehetnek: állattartás, kedvezményes földbérlet, földmégmunkáltatás, tűzifa és ipari termékek

(6. perc)

szolgáltatása stb.

Ajándék, jutalom, ingyen ellátás vagy általában bármiféle kedvezmény elfogadásának tilalma nemcsak az egyes csendőregyénekre, hanem a csendőrpáncsnokságokra és közgazdálkodásokra is kiterjed. Ezért az utóbbiak által

(7. perc)

igénybevett mindennemű szolgáltatást, ú. m.: földbérletet, megmunkáltatást, nagyobb mennyiségű terményt stb. szerződéssel kell biztosítani és az erre vonatkozó megállapodást az osztályparancsnoknak jóváhagyás végett fel kell terjeszteni. Csendőregyének ma-

(8. perc)

gán földbérleteiket a kerületi parancsnokságnak bejelenteni kötelesek.

Ajándék, jutalom, vagy ingyen ellátás elfogadása miatt tett feljelentéseket kivétel nélkül mindig a kerületi parancsnok bírálja el, aki minden egyes eset-

(9. perc)

ben megfontolni köteles azt, hogy a feljelentett egyént szolgálati állásában, illetőleg a csendőrség kötelékében meg lehet-e hagyni.

Csendőrségi célokra a testületen kívül gyűjteni, vagy egyeseket adakozásra felszólítani nem szabad.

(10. perc).

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN örnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Győry Aladár.

Fényképészeti

Használt fényképezőgépek nagy választékban.

szaküzlet
Hatschek Emil

Andrásv-út 13. Tel. 22-2-59

Minden második sorsjegy nyer!

Az új 32-ik

Osztálysorsjáték

játékterve, a sorsjegyek ára, nyerési esélye változatlan. Tekintettel az óriási keresletre, nagyon ajánlatos, hogy az eddigi résztvevők sorsjegyszámukat továbbra is megtartsák, nehogy utólag megbánás, esetleg keserűség érje őket. Új vevők pedig minél előbb rendeljenek és biztosítsanak maguknak sorsjegyet, mert sorsjegy nélkül nincs nyerési esélyük, sőt reményük se lehet!

Az I. osztályú sorsjegyek hivatalos ára:

Egész 24 pengő	Fél 12 pengő	Negyed 6 pengő	Nyolcad 3 pengő

Húzás már április 14-én kezdődik!
A szerencse útja mindenkinek nyitva áll!